

BIBLIO
R.
VICTORIO. E. MANUELIS

ANNO M.D.C.LIV.

IN TERTIAM JOACH. CAME- RARI, V. CL.

EMBLEMATUM ET SYMBOLORUM CENTURIAM, AD LECTOREM.

ACTENUS in terris, Lector studiose, moratur
 Auctor, & è sylvis symbola lecta dedit.
 Nunc simul accrescunt vires, crescente libello
 Artifici dum se librat in astra gradu
 Exiguam pertasus humum, stirpesque ferasque
 Linqvit, & ad volucrum facta notanda venis.
 Hei mihi doctarum quanta hic est copia rerum,
 Hei mihi quam multus symbola cara modis.
 Cernite Romanas Aquilas, & bellica signa:
 Caesaris hoc nunc est, quod Iovis ante fuit.
 Cernite uti radiis solaribus explicet alas,
 Pignoraq; in cæli versice vera probe:
 Principibus res digna viris, non illa movetur
 Imbribus, insano nec cadit acta Noto.
 Quod petit, insequitur per tot discriminaverum,
 Nec nisi jam voti compos abire solet.
 Candor inest cygnis plumarum; candida doctos
 Pectora & ingenii candida dona decent.
 Explicat hic varias ales Iunonia pennas,
 Contrahit at, proprios si videt illa pedes.
 Est avis ad terram qua nullis volvitur Austris,
 Semper habet cæli regna cupita sui.
 Quin sequimur: cælum maturè qui petis, ille
 In terris cælum dicit adire suum.

HELIAS PUTSCHII.

A 2

CUM

I.

VM Aquila οἰωνῶν βασιλεὺς, reginā avium Pindaro dicatur, & huic alitum, secundum Plinium, maximus honor, & max. vis insit, recte, ut opinor, huic centuria tertia ab ea exordium sumere licet. Eius genera sex recenset Aristoteles lib. IX. cap. XXXII. quorum hæc sunt nomina. I. πύραργος, id est, albicilla, ab albicante cauda, vel νεφερόν, id est, hinnularia. II. μορφὸς, Νεῦα, vel νηπτοφόν, anataria, vel πλάγγ, id est, planga vel clanga, Homero περικνὸς III. μελαναίετ, id est, fulva, λευκοφόνος, leporaria. IV. περηνόπτερος ab alarum notis, aut γυπαίετ, à vulturis specie, item ὀρεντίλαγγ, id est, Ciconia montana, degenerans ab aliis. V. ἀλμιαίετ, marina aquila. VI. γνήσιος αἰτὼς. Vera germanag, Aquila, quæ Aeliano videtur esse χροσαίετ, sive stellaris. At paulo aliter Plinius lib. X. cap. III. hæc enumerat, de quibus hic disputandi locus non est. Constat autem tam ex profanis quàm sacris litteris, Aquilam semper insigne fuisse alicuius imperii, ut apparet quoq; ex cap. XVII. Prophetæ Ezech. quo in loco per eam regnū Babylonicum & Aegyptium designatur. Xenoph. lib. VII. de Cyri disciplina & Curtius lib. III. præcipuum signum exercitus Persici auream Aquilam fuisse scribit. Idemq; Romani longa serie ab Hetruscis acceptum obseruarunt, secundum Dionys. Halicar. lib. III. & Dionem lib. XL. Atque nunc etiam Imperatores Romani felici auspicio eam gestant. Extant quoq; antiqui aliquot nummi, in quibus aquila fulmini insidens addito oleæ ramo conspicitur, tam pacem, quam bellum representans. Quod symbolum ab invictiss. & nunquam satis laudato Imperatore CAROLO V. multo rectius fuit usurpatum cum inscriptione, CUIQUE SVVM simul ita & potentiā, & clementiam suam declarante. Opt. verò Imp. MAXIMILIANVS II. idem cum græco dicto usurpavit, ΕΝ ΚΑΙΡῳ ΕΚΑΤΕΡΟΝ, id est, tempore opportuno utrumq; eadem significatione.

CUI.

I.
CUIQUE SUUM.

*Leva tenet fulmen, sed oliva dextera ramum,
Vt pasc & bello sis memor officii.*

A 3

IN

II.

N Traiani Imp. antiquo nummo exprimitur
fœmina quadam, statura erecta, stola amicta,
sceptrum una manu tenens, ad alteram glo-
bum ad eius pedes devolutum ostendens, quo
significatur, universum mundum ab ipsa pro-
videntia Imperatoris, tanquam opt. matre-
familias, gubernari. Sed piiss. & laudatiss. Imperator MAXI-
MILIANUS aquilam mundo insidentem potius alterius loco u-
surpare voluit, cuius admodum pia inscriptione, DOMINUS
PROVIDEBIT, ex historia immolandi Isaaci desumpta, Gen. cap.
XXII. Non enim de sua prudentia, ut Imperatores isti Ethnici
jactitabant, multum gloriari, sed potius divina providentia,
tanquam vera & stabili, omnia tribuere voluit. Ac poterit le-
ctor luculentam hujus symboli explicationem cognoscere ex o-
ratione funebri summi viri D. Iohannis Cratonis à Crassheim
Archiatri Cesarei, quæ publice extat. Respexit autem procul
dubio Sacratiss. Imperator ad dictum Salomonis: Proverb. XXI.
Cor regis in manu DEI est: & Non est sapientia, non pruden-
tia, non consilium contra DOMINUM. Sic in oratione de pro-
videntia, ex D. Basilii scriptis collecta per Simeonem Logothe-
tham legitur: ἐν τῷ ᾧ ἀποροντόν ἐστι ἡμελημένον καὶ τῷ θεῷ, πάντα
σκοπεῖται ὁ ἀνοίμεντος ὀφθαλμοῦ, πᾶσι πάρεσι, σκορπίζων ἐκαστῷ τῷ σω-
τηριᾷ, id est, nihil non cognitum, nihil neglectum apud DEUM,
omnia perspicit ipsius oculus nunquam dormiens, universis ad-
est, singulis distribuens salutem. Praclare igitur dixit quispiam
veterum, cuius nomen jam non succurrit (quanquam Ioan. Da-
mascenus quoque huius distinctionis mentionem faciat, lib. II.
cap. XLVI. alique græci patres) providentiam esse actionem
DEI vel generalem κατ' οἰκονομίαν cum causis secundis, vel pecu-
liarem, eamque κατ' εὐδοκίαν ἢ κατὰ συγχώρησιν, idque sine causis
secundis.

DOMI-

II.

DOMINUS PRO-
VIDEBIT.

*Et lata simul & tristis provisa sortis,
In primis Virtus principe digna viro est.*

ARISTO-

III.

ARISTOTELES lib. IX. *Histor. animal. cap. xxxii.* Aquila, inquit, volant sublimes & perquam procul adspiciunt, quapropter homines solam avium omnium Aquilam esse divinam perhibent. Hinc etiam Romani suorum Imperatorum $\alpha\epsilon\tau\epsilon\rho\alpha\iota$, id est, in deorum numerum posituram indicare volentes, Aquilam ex rogo evolantem in nummis expresserunt, de qua consecratione Herodianus lib. IV. cap. VII. prolixè agit. Aquilam etiam Aelianus lib. I. cap. XII. nominat $\alpha\epsilon\tau\epsilon\rho\alpha\iota\sigma\tau\alpha\iota$ $\delta\epsilon\zeta\upsilon\omega\mu\epsilon\tau\epsilon\varsigma$ $\epsilon\gamma\omega$, quod ex avibus maxime habeat acres & acutos oculos: additq; idem autor in fine, quod Aquila non solum sibi ipsi, sed etiam hominum oculis utilis habeatur. Nam fel eius melle Attico exceptum, & hebescentibus illitum, visum acutissimum efficere aiunt. Libro verò II. cap. XXVI. inquit, Aquila sublime fertur, sursumq; in caelesti loco volans, maxime procul ab alto athere acutiss. inferiora videt. Vnde Horatius lib. I. *serm. Satyr. III.*

— tam cernis acutum

Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius?

Sic in lobo cap. XXXIX. legimus; In longinquum prospiciunt oculi eius. Potest autem huius symboli (quod Inuictiss. Imperat. RYDOLPHO II. rectiss. Bargaglius Senensis diligens & accuratus scriptor in hoc argumento Italicus dedicavit) explicatio ex Pindaro sumi, qui tum alibi tum potiss. in Nameis ingenii promptitudinem & velocitatem mentis ab Aquila similitudine accepit. Huc pertinet Aristophanicum proverbium in Nubib. $\alpha\iota\tau\epsilon\rho\alpha\iota\varsigma$ $\epsilon\pi\iota\tau\epsilon\lambda\epsilon\upsilon\sigma\tau\epsilon\varsigma$ $\gamma\epsilon\nu\eta\sigma\tau\epsilon\alpha\iota$, id est, Aquila in nubibus fies. Quemadmodum enim Aquila in nubibus aliis avibus universis sublimior simul ac prospiciacior esse consuevit, ita quoq; Imperatores ac magni Principes sua tam potentia & autoritate, quam sapientia & vigilantia omnes alios superare ac anteire solent.

ET

III.

ET PROFUNDIS-
SIMA QVÆQVE.

*Sublimis volat, ima videt, regina volucrum.
Nonne vides, sit ut hac regis imago boni?*

B

ANTI-

IV.

ANTIQUA admodum ac celebris familia Fregosia Genuensis, ex qua plures Duces istius Reipub. & alii clari viri prodierunt, in gentilitiis suis insignibus aquilam quoq. gestare solet, cuius occasione Galeacius Fregosius triremijum Magni Ducis Florentini generalis Vicarius, siue, ut jam usitato nomine nuncupantur, locum tenens, Aquila (referente hoc Hieronymo Ruscello) Symboli loco usurpavit, magno impetu contendente suo volatu adversus montem, circa quem cælum existit admodum turbidum, plenum pluviis, grandine, fulminibus & aliis savis tempestatibus, contra que universa Aquila nihilominus illis omnibus spreto alacriter contendit, aciem oculorum ad Solem supra montem apparentem semper dirigens, atq. eo tandem per tot pericula pertingens: cui inventioni Hispanicum dictum adjunxit, NI MATARMI, NI SPANTARMI, id est, nec occidere me, nec terrere, scilicet, potest. Quo iste fortiss. heros indicare voluit, nullum periculum, nullam rem quantumlibet terribilem, nec ipsam deniq. mortem sibi extimescendam proposuisse, respectu mandati muneris, & propter res ab eo laude dignas suscipiendas. Quandoquidem in omnibus suis actionibus nihil aliud cogitet, nec ante oculos habeat, quam solidam virtutem & veram gloriam, ad que per multos labores & varias difficultates, tanquam ad montem altum & aditu difficilem (nam secundum Ovid. IV. Trist.

Ardua per præceps gloria vadit iter)
animo intrepido & constanti adspiret, a quorum accessu quamvis multiplicia genera tempestatum, id est, fortuna incursiones varia & plurima alia discrimina illum retrahere & avertere conentur, se tamen ad solem, id est, veram rationem & mentis aciem oculos dirigere, & tandem superatis omnibus difficultatibus ad optatum finem pervenire.

PER

IV.

PER TELA, PER
IGNES.

*Nec me prærupti montes, nec fulgura terrene,
Quominus in summo vertice conspiciar.*

B 2

AQUE

AQUILAM sapius à cornicibus frustra irritari
atque impune provocari Aelianus annotavit
lib. xv. cap. xxii. unde proverbium quoque ex-
stitit, *αὐτὸν κορνὴν ἐπὶ ἐχέειν*, id est, Aquilam cor-
nix provocat. At q̄, idem de alijs quoq̄, avibus
dici potest. Quemadmodū verò generosa avis
hostes insultus inanes & vanam ac maledicam perulantiam de-
ridet, (quod etiam de molossis importunos canicularum latra-
tus contemnentibus dici solet) ita quoque animus excelsus &
fortis levisculorum & abjectorum hominum, qui neque pro-
desse nec ledere quicquam possunt, conatus & insultus ne dig-
natur quidem ulcisci, & minoris facit (ut in altero proverbio
dicitur) quam Elephas culicem. Sapienter Plutarch. lib. Quo-
modo quis ab hostibus juvetur, ait, Silentium in aliorum con-
viciis esse egregium, Socraticum, aut potius Herculeum. siquid-
em Hercules,

ἔδ' ἄτορ μύσας συγερῶν ἐμπαζέτο μύθῳ,

Non quantum muscam, odiosa verba curabat.

Sic Demosthenes à quodam conviciis lacepsitus; dixit: Nolim
tecum in hoc genus certaminis descendere, in quo qui vinci-
tur ipso victore est melior: *ἔ σὺ καταβαλεῖς ἐς ἀγῶνα ἐν ᾧ ὁ ἡττῶ-
μενος τὴν νικητὴν ἔστι κερταίῳ*. Nonnunquam tamen, ubi hac ma-
litia & insignis conviciandi libido modum excedit, & sua im-
portunitatis cursum nimis effrenem prosequitur, tandem se-
cundum Publ. Mimum.

Furor sic laeta sapius patientia.

Ascribitur autem hoc symbolum Alberto Comiti Habsbur-
genfi xvi. qui Dives fuit cognomento dictus, cujus magnani-
mitatem, simul & bonitatem ac sapientiam singularem Histo-
rici magnis laudibus ubique extollunt.

ERGO

V.

ERGO MO-
VEBOR.

*Nunquam Aquila imbelles cornices celsa fatigat,
Nec generosum animum lingua maligna movet.*

B 3

REGU.

REGULUM Aristoteles, Plinius & alii nominant quoq; Regem & Senatorem avium. cumq; cum Aquila pugnare ferunt; ac esse hunc alium à passere Troglodyte, quem Aetius lib. XI. cap. XV. tanquam effica x remedium contra calculum tam renum quam vesica cōmendat, facile probari possēt, si brevitās nostrī instituti operis pateretur. Quamvis verò & à germanis nomina hæc confundantur, putant tamen rerum naturalium periti Regulum sive Trochilum esse ein Königin / passerem verò Troglodytem (pro quo quidam recentiores perperam Motacillam, sive græcis οστρυζίδα accipiunt) ein Zaunschlüpferlein / vel Gölthänlin. Notus autem est Apologus, Regulum cum Aquila de celeritate volandi, quā hæc alias aves antecellit, contendisse, ac instituto certamine, clanculum supra dorsum huius regulum consedissee, & ad præfinitum locum delatum subito inde evolasse, & ita victoriam obtinuisse: atq; ideo aiunt ab eo tempore inter ipsos inimicitiam extare. Non aliter cum multi suo ingenio vel natura parum præstare possint, sæpenumero tamen adiumenta ab aliis sibi asciscunt, quibus facile emergere, & non raro ad maiora ascendere queant. Idq; si fieri concedatur absq; injuria & detrimento ac supplantatione aliorum, non adeo est improbandum. Alioquin præceptum Plutarchi, in libello de gerenda Republ. expositum, cui etiā hæc fabula eleganter est inserta, hæc in parte locum habebit. Sic enim ille inquit: Tales igitur viri sunt tenendi, iisq; adhaerendum (nimirum de quibus est maxima opinio virtutis & autoritatis) nec quomodo Aesopi regulus humeris aquila vectus subito evolavit, & sic antevertit; ita eorum suffuranda gloria, sed ab iis amice & cum benevolentia accipienda. Lucas Contilis ascribit: NEC VSITATA NEC TENVI FEROR, ex Horatio lib. III. oda XX.

Non usitata nec tenui feror

Penna, —————

NON

IV.

NON USITATA
VEHOR.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Regulus in Aquila auxilio defertur in auras:
Sic quisquis docti nititur ingenio.*

HORA

REGULUM Aristoteles, Plinius & alii nominant quoq; Regem & Senatorem avium, eumq; cum Aquila pugnare ferunt; acesse hunc alium à passere Troglodyte, quem Aetius lib. XI. cap. XV. tanquam effica x remedium contra calculum tam renum quam vesica cōmendat, facile probari posset, si brevitās nostrī instituti operis pateretur. Quamvis verò & à germanis nomina hæc confundantur, putant tamen rerum naturalium periti Regulum sive Trochilum esse ein Königlin / passerem verò Troglodytem (pro quo quidam recentiores perperam Motacillam, sive græcis σπορυῖδα accipiunt) ein Zaunschläpferlein / vel Gölchänlin. Notus autem est Apologus, Regulum cum Aquila de celeritate volandi, quæ hæc alias aves antecellit, contendisse, ac instituto certamine, clanculum supra dorsum huius regulum consedissee, & ad præfinitum locum delatum subito inde evolasse, & ita victoriam obtinuisse: atq; ideo aiunt ab eo tempore inter ipsos inimicitiam extare. Non aliter cum multi suo ingenio vel natura parum præstare possint, sæpenumero tamen adjuncta ab aliis sibi asciscunt, quibus facile emergere, & non raro ad majora ascendere queant. Idq; si fieri concedatur absq; injuria & detrimento ac supplantatione aliorum, non adeo est improbandum. Alioquin præceptum Plutarchi, in libello de gerenda Republ. expositum, cui etiā hæc fabula eleganter est inserta, hæc in parte locum habebit. Sic enim ille inquit: Tales igitur viri sunt tenendi, iisq; adherendum (nimirum de quibus est maxima opinio virtutis & autoritatis) nec quomodo Aesopi regulus humeris aquila vectus subito evolavit, & sic antevertit; ita eorum suffuranda gloria, sed ab iis amice & cum benevolentia accipienda. Lucas Contilis ascribit: NEC VSITATA NEC TENUI FEROR, ex Horatio lib. III. oda XX.

Non usitata nec tenui feror

Penna. —————

NON

IV.

NON USITATA VEHOR.

BIBLIOTECA NAZIONALE
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Regulus ex Aquila auxilio defertur in auras:
Sic quisquis docti nititur ingenio.*

HORA

VII.

ORAPOLLOtradit Aegyptiacospinxisse Aquilam gestantem lapidem, pro homine qui tuto urbem quampiam incolat. Nam scribunt eam, vel è mari vel terra sublatum lapidem in nidum suum referre, quo tutior ac firmior esse possit. Hunc verò pleriq; Aetiten esse putant, cuius meminit Plinius lib. x. cap. iii. quamvis cum gagate videatur confundere: cuius quatuor genera enumerat, lib. xxxvi. cap. xxi. Dioscorides quoq; & Galenus eius faciunt mentionem. Oppianus verò in Ixenticis ad partum accelerandum hunc Aquilam nido imponere scribit. Aelianus lib. i. cap. xxxv. existimat id fieri ut sit contra fascinationis injuriam quoddam amuletum. Georgius Agricola lib. v. de natura fossilium prolixè de eo tractat, & ostendit in Saxonia & Misnia quoq; Aetiten reperiri, quamvis frequentior & præstantior ex Gargano monte afferatur. Sunt autem omnes cari & lapide alio vel aranea quasi prægnantes & inde sonitum edentes. Nec multum ab illis distat Geodes, quem Diosc. scorsim describit, terramq; in se continet. Intelligi autem debet per nidum (ut Scipio Bargaglius interpretatur) lapide ingesto stabilitum, animus juvenilis bene institutus, cui nihil prius nec antiquius est, quam se summo studio munire contra omnes affectus effrenes & vehementiores affectuum impetus, contrag; rerum caducarum vanas & quandoq; perniciosas cupiditates, idq; auxilio Timoris erga DEUM, & veræ rationis, tanquam lapidibus admodum firmis & stabilibus, quibus imperare nobismet ipsis & modum statuere immoderate libidini possimus. De quo præclaro regnandi modo Horatius lib. ii. od. ii. ita cecinit.

Latius regnes avidum domando
Spiritus, quam si Libyam remotis
Gradibus jungas, & uterque Pænus
Serviat uni.

IN

VII.

IN TEMPORE
MVNIT.

*Non bene firmum animum abripient vanissima rerum,
Quare hunc doctrina constabiliat grati.*

C

AQUIL

I.

QUILA serpentem in ore tenens, ac in alto monte ex omni parte conspicuo sedens, ex quo imbres & tempestates horribiles imminentes undique respicit, pro symbolo fuit usurpata ab excell. viro Andrea Canutio Medico Aulico sacratissimi Imperat. MAXIMILIANI II. laudatissima memoria, quo innuere dubio procul voluit, se instar Aquila regina avium suis oculis perspicacibus, in omnes partes hujus mundi, unde aliquid adversi vel incommodi oriri posset, intentum, constituisse omnino vera ratione ac solerti prudentia omnia mala diligenter observare, & quasi è longinquo praeavere ac vitare, à quibus ladi forsitán posset, in primis verò à se in tempore amovere omnes machinationes invidia plenas & obrectationes maledicorum hominum, sibiq. de loco tutiore tempestive prospicere. Serpentem autem Aquila in ore detinet, non ad devorandum (quod alioquin fieri scribitur) sed ut admoneat, caute & circumspicte esse agendum, cum sciamus tam in sacris quam profanis litteris prudentia iconem esse serpentem. Sperat autem ipse quoq. auctor huius symboli, se in aliquo loco securo & à vulgi turba remotopacide meliora tempora esse expectaturum, & interea ocio honesto & literato operam daturum. Hinc Cicero quoq. in epistola quadam ad Brutum graviter paucis verbis monuit: Tempori cedere, id est, necessitati parere, semper sapientis est habitum. quam sententiam Phocylides uno versu nobis proposuit,

καὶ τῷ λατρεύειν, μὴτ' ἀντιπνέειν ἀνέμοισι.

Temporibus servire, nec Euro velle resistere.

DUM

VIII.

DUM DET ONET
IMBER.

*Nubila si fuerint, sapienter comprime linguam,
Tunc loquere, illuxit si qua serena dies.*

V.

ESTVS ait Aquilam ab acute videndo dictam, vel ab acumine ocularum, ut Isidorus vult. Nam, inquit, contra radium solis fertur obtutum non flectere, unde & pullos suos ungue suspensos radius solis obicit, & quos viderit immobilem tenere aciem, ut dignos genere conservat, si quos verò flectere obtutum, quasi degeneres abiicit. Idem commemorat Aristoteles lib. IX. c. XXXIV. de historia Animal. & Aelianus lib. II. cap. XXVI. itemq; Oppianus & Scholiastes in Homerum l. 9. & alii tradunt, & elegantiss. expressit Claudian. in praf. in III. Consul. Honorii. Hinc factū existimant sacrarum litterarum interpretes, quod S. Iohanni Evangelistæ Aquila fuerit attributa, quæ sicuti intendit oculos immatos in Solem, ita hunc sanctum Scriptorem divinitatis Solem contemplando, aciem mentis ad cælestia tantum direxisse constat. Est autem huius symboli hemistichium desumptum ex Luciano lib. IX. ubi integra similitudo exponitur.

Vtque Jovis voluer, calido dum protulit ovo
Implumes natos, solis convertit ad ortus,

Qui potuere pati radios, & lumine recto
Sustinuere diem, cœli servantur in usus,

Qui Phœbo cessere, jacent —

Potest autem universaliter hoc intelligi de illis, qui suam merentem virtutem, & industriam conjungunt cum splendore nobilitatis ac opulentia, & ex illis perpetuis bonis, non his fluxis & instabilibus apud alios nomen præclarum & auctoritatem singularem obtinent. nam secundum Boetium splendidum aliquem, si non suam habet, aliena claritudo non efficit. nec minus quoque peculiariter de fide & constantia amicorum in reb. maxime adversis accipi recte solet. D. Chrysost. Homil. 49. in cap. XXII. Matth. ad filios Dei accommodat, qui pleno corde verba justitiae suscipiant. Aliàs additur, MEI NON DEGENERANT. Vel: SIC CREDE. item: PROBATUS FOVET. ANT: DEGENERES LUX ARGUIT.

SUSTL

IX.

SUSTINUERE DIEM.

*Ve sobolem ingenuam ad Solem Iovis aestimat alar,
Cernitur ad-versis rebus amica fides.*

C 3

DE

X.

*D*e pugna aquilarum cum cervis Plinius lib. X. cap. III. hæc habet. Multum pulverem volutata (Aquila) collectum, insidens cornibus excutit in oculos, pennis ora verberans, donec precipitet in rupes. Quaticone indicatur, multo labore, animo constanti ac industria singulari opus esse ad magna facinora subeunda, & res difficiles ac arduas tam aggrediendas quam consequendas. Quod idem Pindarus præclare quoq; Olymp. V. cecinit.

αἰὶ δ' ἀμφ' ἀρεταῖσι πόντος
δαπα-
νατε μάχασαι, πρὸς
ἔργον κινδύνῳ κεκαλυμμένον, id est,

Semper autem circa virtutes labor sumtusq; pugnant, adversus opus periculo tectum. Ac Sophocles in Tragedia Euryphile, quæ non extat, apud Stobæum ait:

ἀνδρῶν γὰρ ἐδδῶν σερπὼν ἢ μαλάσσεται,

Pectus virorum fortium haud fit languidum.

Cujus rei exemplum memorabile legitur apud Pausaniam lib. VIII. in Achaicis de Philopæmene, qui in pralio fortiss. pugnans, atq; hasta trajectus circa utrumque femur, in genua se dimisit, tantisper impediens teloprogressu conatus, dum infringere tur hastile inter femora medium. Victis deinde hostibus, eo in castra reportato, ex altero femore spiculū, ex altero missilis fragmentum extractum est. Cujus viri ingentem animositatem, virtutem ac fortitudinem eximiam summopere admiratus Antigonus, omni studio in Macedoniam eum ad se allicere conatus est, ad quem tamē ille se conferre noluit. Atq; hic inter alias sententias huius argumenti præclaras, dictū Seneca in epistola XXII. ad Lucilium videtur non habere postremum locum: Non vir fortis est & strenuus, qui perterritus laborem fugit, sed cui creseat animus in ipsa rerum difficultate, cū turpe sit cedere oneri, luctariq; cum officio, quod semel accepisti. In Paradiso ascriptum legitur. ARDUA DETURBANS vis animosa quatit.

IN-

X.

INSTANTI
VICTORIA.

*Afflicis ut torquet volucris Saturnia cervum,
Nempe docet, vigili cuncta labore dari.*

ALTON

XI.

AETON ^{δοτ τὴ ἀϊσεν}, id est, ab impetu volandi deducunt Etymologi, vel ^{αἰτὸν τὸ ἀϊττον εἶναι}, id est, quod semper sit vera & genuina. Hanc nidificare in locis non planis, sed excelsis, & quidem precipue in arduis saxis & precipitiis, nonnunquam tamen quoque in arboribus, Aristoteles scribit lib. ix. de Hist. animal. cap. xxxii. Dicitur autem Aquila paulatim quoque suos pullos ad volandum assuescere, atque adeo provocare. Cuius etiam Deut. cap. xxxii. in cantico suo Moses meminit, DEI bonitatem erga nos conferens cum Aquilarum φιλοστοργία erga pullos. Sicuti Aquila, inquit, excludit pullos suos & eosdem fovet calore vitali, & expandens pennas suas assumit eos & gestat ipsos super alas suas: ita DOMINUS solus duxit eum (Israëlem) & non erat cum eo Deus alienus. Sed similitudo hac recte etiam de omnibus istis, qui juventutem ad virtutem & omnia laudabilia facta assuescere student, & illos paulatim ad vitam meliorem, quasi attollere docent, accipi poterit, sicuti Horatius quoque, epist. ii. lib. puerum instruit,

— nunc adhibe puro
Pectore verba puer, nunc te melioribus offer,
Quo semel est imbuta recens, servabit odorem
Testa diu. —

Et Aeneas ad Ascanium ult. Aeneid.

Disce puer virtutem ex me, vetumque laborem.
Sic legimus apud Suidam de Apollonio, cuius rei etiam facit mentionem Philostratus in vitia ipsius; Quemadmodum Aquilarum pulli teneras adhuc pennas sortiti juxta parentes volitant, isque magistris ad volatum sese exercent, cum vero sese efferre possunt, parentes antevertunt: sic Apollonius Euxenum puer audiebat, eique auscultabat, sed anno decimosexto ad vitam Pythagoricam se contulit.

COELO

XL

COELO UT SE
PERMITTANT.

*Vos virtutis iter gnatis monstrate parentes,
Ipsa Aquila ut pullos fida volare doces.*

D

LUCAS

TUCAS Contilis in Italicis suis symbolis siue impressis, de gruibus Taurum montem prater volantibus, scribit eas propter Aquilarum metum, ne scilicet clangore suo illis prodantur, ora lapillis obturare, quod tamen veteres plerique de anseribus sylvestribus memorie prodiderunt. Sic enim Plutarchus in Commentario de solertia animalium. Similes sunt Tretensium apum, & anserum in Cilicia artes. Illa enim ventosum aliquod circumvolatura promontorium, ne disjiciantur, seipsas exiguis lapillis in os sumtis quasi saburrant. hi quando Taurum trajiciunt, animalia alioqui vocalia & obstrepera, tum metu aquilarum in os iusta magnitudinis lapide sumto taciturnitatem sibi imperant, ut fallere in transitu eas possint. Atq; hoc copiosius quoq; Ammianus Marcellinus lib. xviii. sed de gruibus exposuit, exponens Barbationem pedestris militia rectorem ob lingua petulantiam tandem esse interfectum, quem ait ignorasse profecto notum Aristotelis sapiens dictum, qui Callisthenem sectatorem & propinquum suum ad Regem Alexandrum mittens, ei saepe mandabat, ut quam rarissime & jucunda apud hominem loqueretur, vita potestatem & necis in acie lingua portantem, & addit idem auctor, Ne sit hoc mirum, homines profuturum discernere nonnunquam & decentia, quorum mentes cognatas celestibus arbitramur: animalia carentia ratione salutem suam interdum alto tueri silentio solent, ut exemplum est hoc perquam notum, linguentes orientem grues ob calorem plagamq; petentes occidunt, cum montem penetrare cupiunt Taurum Aquilis abundantem, timentes fortissimas volucres, rostra lapillis ocludunt, ne illis eliciat vel extrema necessitas clangorē, iisdemq; collibus agiliore volatu transcursis proiciunt calculos, & ita securi pergunt. ἡ δὲ τῶν ἀνθρώπων ἡγεῖα, silentii primum periculo vacat, ut Chares dixit, eoq; respexit fortē Horatius, loco, ex quo nostra inscriptio desumpta est.

TU.

XII.

TUTA SILEN- TIO MERCES.

*Ne pereant clangore grues lapide ora saburrant,
Obstrue sic linguam garrule, ne pereat.*

D 2

AQUI.

XIII.

QUILAM, qua sagittis de suis met pennis concinnatis, consigitur, emblemata fuisse Iuliani Imp. Apostata, Io. Bodinus scribit lib. IV. & V. de Rep. quos significare voluerit, commune esse ferè omnibus imperiis, ut ab iis, quibus nimiam & infinitam potentiam concesserunt, penitus tandem evertantur. Pertinet autem huic ammino ille apud Gabriam Aesopicus apologus:

Βλέπει τὸ ἥδ' αἰετὸς τρωδὲν πάλαι

Ἀλλ' ὧν δὲ λοιπὸν ἦτο πολλά δακρύων.

Βλέπων δ' οἷσιν εἶπεν ἑπτερωμένον,

Βαβαί, Περὶν με τὸν Περσὸν ὀλέει. id est:

Quondam icta pectus aquila vulnus inspicit,

Multumque lacrimans, præ dolore constitit.

Pennatum ut autem spiculum cernit, Papæ,

Ait, ala me aligeram gravi exitio dedit.

Nota etiam est Ovidii exclamatio:

Hei patior telis vulnera facta meis!

Et P. Syri illud:

Bis interimitur, qui suis armis perit.

Videndum etiam Adag. Nostri ipsorum alis capimur: Et, Capra contra se cornua, cum similibus. Usus autem est hoc symbolo quidam vir magnus, qui alios plane neglectos studiose promoveret & ad magnas dignitates evehere conatus est, à quib. postea ingratisimo animo non solum contemptus, sed insuper quoque multis injuriis affectus, & tandem de suo gradu dejectus fuit. Sic apud Val. Maximum legitur de Cn. Popilio Lenate, quem rogatu M. Cæli cum Cicero non minore cura quam eloquentia in judicio defendisset, tamen hic flagitiose ingratus homo, nec verbo nec re unquam à Cicerone latus, ultro M. Antonium rogavit, ut ad eum proscriptum persequendum & jugulandum mitteretur, quo facinore detestando perpetrato, caput ipsius Romam, ut quam opima spolia rerulit, quod ante apra illius capite tam præclare peroraverat.

BIS

XIII.

BIS PEREO.

*Ipsa suis pennis aquila interiticta: refertur
Scilicet hac bodie gratia pro meritis.*

D 3

SYM

XIV.

SYMBOLORUM fuit Ioannis Baptista Rasariti (vi-
ri doctiss. & nostro seculo celeberrimi, sicuti ipsius
scripta abunde testantur) Aquila nigra supra nu-
bes volare contendens, quod Lucas Contilis scri-
ptor Italicus explicat, cujus verba in hunc modum convertere
in linguam latinam volui. Est opinio græcorum quorundam
autorum, quod species quadam Aquila nigra sit, qua quando
timet ne quid damni illi inferatur, neve per insidias capiatur,
ad nubes usq; & ulterius, evitandi periculi causa suo volatu
ascendere conetur, neque cesset donec se in tuto fore existimet.
Verisimilius tamen est, Aquilam tanquam reginam avium ista
proprietas admiratione digna esse preditam, quod ad Solem
fixis oculis propter visus acumen, & absolutam huius sensus
perfectionem sese convertens, facile illum eximium splendo-
rem ferre queat. Alii existimant, Aquilam beneficio istius lu-
minis incomparabilis non solum vita longitudinem sibi con-
quirere, sed simul etiam pennas & vires renovare ac instaura-
re: quare ajunt, tempore potissimum autumnali, quando per
plures dies cælum nubilum & obscurum nobis Solis conspectum
adimit, aquilam ad superiora loca se conferre, intentisq; oculis
solares radios intueri, ac illis foveri ac sustentari. Hinc clariss.
iste vir ostendere voluit, se animo constanti & obfirmato, uni-
cum hoc semper desiderasse ac expetiisse, atq; omnes eò suas co-
gitationes direxisse, ut nimirum superatis omnibus rebus ad-
versis, & quocunq; discrimine contempto, tandem ad certum
portum & asylum, ac veluti ad verum lumen ac splendorem
perpetuum, bonarum scilicet artium ac laudabilium scientia-
rum cognitionem ac possessionem perveniret, quarum ope &
auxilio tuto & sine impedimento acquiescere, ac sese quasi sua
virtute involvere posset.

NON

XIV.

NON CAPTU
FACILIS.

*Nabibus, ecce, Iovis volat altior omnibus ales.
In quog, ad alta animum, si sapias, astra leva.*

DIPSAS

XV.

DIPSAS ex genere viperarum serpens est, qui secundum Diosc. lib. VI. cap. I. vocatur quoq; *διψασ* & *κόλιουρον*, propter continuam sitim, qua illos, quos morfus laesit, afficere ac veluti urere soleat. Idem Galen. lib. IX. de Simpl. Medicam facultatib. tradit, easque in Libya non Italia reperiri ait. Aetius vero lib. XIII. prolixius insuper describit, ac dicit esse magnitudine cubitali, ex crassa in tenuem desinentem, cum notis fulvis & nigris per totum corpus, capite autem angustiore. Sitis vero, secundum eundem, est intolerabilis ex ipsorum veneno, ut si etiam multus potus exhibeatur, ea non sedetur, nec tamen per urinas vel vomitum aut sudorem quicquam excernatur. Duobus igitur pereunt modis, aut ob multam sitim exusti, si potum non sumant, aut ob ejusdem repletionē nimiam venter rumpitur, idq; infra circa inguina, vel imum ventrem, ut in aqua intercute saepe evenit. Eadem Aelianus lib. VI. cap. LI. & Lucianus in dissertatiuncula, *ἡ διψασ*, copiose describunt. Notatur autem hoc loco per Aquilam tanquam invictam avem à dipsade in pectore ictam (quemadmodum Hieronymus Ruscellus exponit in Italicis Impresis) vis & ardor nimius amoris, qui secundum Plautum in Mercatore, in pectore & in corde facit incendium, & ex conspectu & consuetudine mulieris adamata, semper majores vires, & desiderium ardentius sumere consuevit. Cui tam venenata bestia, & rabioso animali, omni ratione & cura statim in principio obviam eundum, ac totis viribus resistendum est, illiq; priusquam vulnus immedicabile infligat, praesentibus ac efficacibus remediis sobrietatis occurrendum, & animus vera ratione, & salutarib. praeceptis instructus ad meliora cōvertendus. Quod Ovidius quoq; l. lib. de remedio amoris recte monet.

Opprime dum nova sunt subiti mala semina morbi,
Et tuus incipiens ire resistat equus,
Nam mora dat vires.

SEM.

XV.

SEMPER AR-
DENTIUS.

*Reginam volucrum dipsas necat, ardor amoris
Sic animum accendens te dabit exisio.*

E

ARISTO.

XVI.

ARISTOTELES lib. ix. cap. iii. refert, Aquilis senescentibus rostrum superius accrescere & semper incurvari, ut tandem fame pereant. Quod Plinius quoq; lib. x. cap. i. confirmat, unde (ut in Horapolline lib. ii. cap. xcvi. habetur) veteres senem fame pereuntem exprimere volentes, pinxerunt aquilam cum adunco rostro. Sed D. Epiphanius in physologo addit, oculis jam caligantibus & rostro nimis incurvato, aquilam in sublime sese attollentem ad altam rupem conferre, & ibidem rostrum allidere, ac denique frigidis aquis immergere, quo facto se postea solaribus radiis exponere, & sic quasi rejuvenescere. Quod idem D. Augustinus quoque exponit in explicatione dicti ad Psalmum ciii. Renovabitur ut Aquila juvenus tua. D. Hieronymus tamen & alii in Psalmi hujus expositione, renovationem hanc tantum de oculis & pennis ipsius intelligendam esse perhibent. Cum quo etiam dictum Isaiæ, cap. xl. convenire videtur, ubi ait, Sustinentes DOMINUM mutabunt vires, & renascuntur eis pennæ in modum Aquilarum. Quod etiam aquila cum accipitre, ut postea audiemus, est commune. Sed quocunque modo accipiat, potissimum quadam ex Epiphania, qua huius symboli piam interpretationem complectuntur, ascribenda duximus. At enim, si quis multitudinem criminum fuerit oppressus, in altum debet ascendere, id est, in propriam conscientiam, & ad petram, hoc est, fidem orthodoxam se proicere, & deslere peccatorum multitudinem perpetuis aquis, id est, lachrymis ea abstergere, denique solis radiis incallescere, id est, in cœtu fidelium & in Spiritu sancto ad laxam penitentiam properare, squammas peccata nimirum, abiicere. Statim etiam renovabitur ut aquila juvenus tua, & justus vocaberis apud DEUM. Hac ille. Clemens etiam Alexandr. docet, quomodo debeamus auctorem & rejuvenescere. iii. Padag. iii.

XVI.

VETUSTATE RELICTA.

*Inveterata tua jam tandem crimina culpa
Exue, si redies lata juvenat tibi.*

E 2

STRU-

XVII.

STRUTHIOCAMELI, vel secundum graecam derivationem, & quorundam eruditorum sententiam Struthocameli, appellatio apud veteres latinos non fuit usitata, legitur tamen apud Plinium. Festus autem, Aufonius & alii passerem marinum nominant. Aristoteles *πρυθὼν λιθικὸν καὶ μέγαν*. Herodotus lib. IV. *κατάγειον πρυθὼν* vocat, non quod subterraneus sit, sed quia à terra non attollitur in aerem, unde Luciano quoq; *χαμαίπτερος* dicitur. Aristoteles lib. IV. de part. Animal. cap. ult. Struthio, inquit, etiam Africus eodem modo partim avem, partim quadrupedem refert, quippe qui ut non quadrupes pennas habet, ut non avis, sublimis non volat. Sed Plinius lib. X. addit, pennas ei ad hoc datas, ut currentem adjuvent. Idem Aelianus (quem admodum etiam Diodorus Siculus lib. III.) scribit lib. XI. cap. XXVII. his verbis: At celerrime duabus alis explicatis graditur, quas ventus quasi vela implens propellit. Iovius hoc symbolum pro magno illo bellico Duce Marchione Vastio, se excogitasse perhibet, cum illi indignabundo à pontifice Clemente VII. Antonius de Leva in quibusdam dignitatibus militaribus praeferreretur. Innucebat autem per id, se nihilo tamen minus in suo manere, quamvis non adeo sublimi, ita progessurum, ut merito alios antecelluisse videretur: quod profecto illum plenissime praestitisse plures historia de illo conscripta abunde testantur. Paradinus addit, NIL PENNA, SED USUS: atq; explanationem aliam affert ex Gregorio Magno: qui ait, Sicut ibat avis plumarum ostentatione volatum praeclarum videtur conari expedire, nec tamen unquam è solo levatur, sic hypocritis est proprium, ostendere quidem splendidam foris sanctimoniam, praeter simulationem tamen, se diligenter observentur, nihil solidi, sed ficta & humi nitentia omnia apparent.

CURSU

XVII.

CURSU PRÆTER-
VEHOR OMNES.

*Quantumvis hamilis, cursu tamen anteis omnes
Strahio: Sic virtus quolibet alta loco est.*

E 3

HORA-

XVIII.

HORATIUS Epod. II. Struthocamelum vocat Afram avem, quia in desertis Africa plurimi reperiuntur. Romani in suis nummis Arabiam per eam notarunt, ut apparet ex nummo Trajani aeneo, cum inscriptione, ARABIA ADQUISITA. De quo Dion in hujus Imperatoris vita plura. Volunt autem nonnulli, inter quos etiam est Calius Rhodiginus lib. xx. cap. v. locis fervidis ova in arena fovere, & radiis suis halitusq. tandem vivificare. Ac in Iobo cap. xxxix. legitur. Quando dereliquit ova sua in terra, tu forsitan in pulvere calefacies ea? Isidorus tamen lib. xii. Originum scribit ova negligenter fovere, quae projecta fortu pulveris animentur. Observatione quoq. dignum videtur, quod Aelianus lib. ix. de Animal. cap. LVIII tradit, nimirum, ex tribus minimis animalia maxima generari, Crocodilum inter aquatilia, Struthiocamelum ex avibus, & Elephantum ex quadrupedibus. Est autem & hujus Symboli autor Iovius, in gratiam Petri Navarei celebris admodum CAROLI V. Polemarchi excogitati, cum ille inventor esset peculiarum quarundam machinarum antea non cognitarum, quas singulari industria, & inaudita ingenii dexteritate ad expugnanda atque evertenda etiam munitissima propugnacula primus in usum protulisset. Quod pariter aliis quoque vari alicuius & ingeniosi operis inventoribus attribui poterit. Quidam ascripserunt, SIC DIVA LUX MIHI. Vel etiam brevius, LUX VITAM scilicet prabet. Quod etsi ad amores referri solet, multo tamen rectius & melius dici debet de hominibus piis & divinitus illuminatis, qui vitam omniaque bona ac sibi salutaria à celestibus radiis, quod est ἀγαθὸς οὐὸς λαμπρότατος, ut quidam veterum Theologorum dixit, unice expetunt, & studiose conquirunt.

DIVER-

XVIII.

DIVERSA AB ALIIS
VIRTUTE VALEMUS.

*Passer ut ova fovet flatu vegetante marinus;
Sic animat mentes gratia diaplas.*

EST

XIX.

ST inter alia hac quoq, mira Struthocameli
 proprietas, qua (ut testatur Plinius) sine de-
 lectu concoquit devorata : & Alexander
 Aphrod. in prasat. problemat. σπεδοκάμηλον
 σιδονον πέτρην ιδιότητι τιμὴν perhibet : itemque
 Aelianus hunc lapides concoquere diu in o-
 maso prope ventriculum asservatos ait. Sed Albertus asserit,
 à se ferrum plurib. huius generis avibus objectum fuisse, quod
 tamen illi devorare noluerint, ossa vero magna & lapides avi-
 de comedis. Convenit autem optime symbolum viris forti-
 bus, ad duriss. ac adversiss. quaq, sua virtute superanda paratis.
 Quare Valerius Max. lib. III. recte ait, Aequaliter se in adver-
 sis gerere, quid aliud est, quam savientem fortunam in adjuto-
 rium sui pudore victam convertere? Quod si insuper hoc ad
 fortitudinem & animi constantiam, quam pii & vera religio-
 ne imbuti in rebus adversis & omnibus periculis evincendis
 usurpare debent, transferre voluerimus, latissimus campus tot
 martyrum sanctorum nobis sese obtulerit, de quibus aliorum
 scripta & exempla sunt in medio. Quod etiam B. Basilius in
 ὁμιλίᾳ ῥηθείᾳ ἐν αὐχμῶν καὶ λιμῶν praclare probat hisce verbis :
 κυβερνῆται μὲν γὰρ οἱ χειμῶν, καὶ τὸν ἀθλητὴν τὸ εὐαδίων, τὸν σπῆρτην
 ὁ ἀστὴρ, τὸν μεγαλόφυχον ἡ συμφορὰ, τὸν χεῖριανὸν ὁ περισσὸς δο-
 νημάζει καὶ βασανίζει. καὶ αἱ λύπαι τῶν ψυχῶν ὡς τὸ πῦρ τὸν ῥυτιδῶν
 ἀπὸ λυγχοῦ, idest, Gubernatorem quidem tempestas, & athle-
 tam stadium, imperatorem acies, magnanimum calamitas : at
 Christianum tentatio probat & explorat : atq, egritudines a-
 nimam ut ignis aurum arguunt. Aquibus non abludunt illa
 Sidon. Apollinaris in Epist. Medicus in desperatione, guberna-
 tor in tempestate cognoscitur. Horum omnium famam praece-
 dentia pericula extollunt : qua profecto delitescit, nisi ubi pro-
 betur, invenerit. Posset etiam ascribi, DURA PLACENT
 FORTIBUS. SPI.

XIX.

SPIRITUS DURIS-
SIMA COQUIT.

*Magno animo fortis perferre pericula suevit,
Vllo nec facile frangitur ille metu.*

F

PAVO

XX.

PAVO, vel secundum Gellium PAVUS, à sono vocis, ut opinatur Isidorus, sic dictus, græcis est τῶς, vel τῶν, ὅτε τῆς τάσεως τῶν πτεγῶν (quemadmodum placet Athenæo) ab extensione pennarum; Quas instar gemmarum vel oculorum (unde Argum, qui secundum Plautum totus oculus fuit, in hanc avem transmutatum fingunt Poëta, ut apparet ex Ovidio Metam. 1.) variis coloribus adversus solem expandit, idq̃, potissimum quando laudatur, quare Aristoteles vocat φιλόκαλον, id est, ornatus & elegantia studiosum. Aelianus elegantem ejus formam accurate describit, dicitq̃, hanc avem à barbaris ad græcos fuisse importatam initio tam raram, ut Athenis sit pretio spectata, & ex illo spectaculo questus factus: atq̃, Alexandrum Magnum ejusmodi aves apud Indos conspicientem, earum admiratione affectum, in omnes, qui illas occiderent, gravem pœnā instituisse. Vnde Martialis,

Miraris quoties gemmatas explicat alas,

Et potes hunc sævo tradere dure coco?

Notandum quoq̃, ejus carnem, quod D. Augustinus quoq̃, lib. XXI. de civitate DEI, cap. III. & Isidorus lib. XII. affirmant, non putrescere. Quemadmodum itaque pavo gaudet sua pulchritudine, & inprimis adversus Solem de hoc innato ornatu expansis alis gloriatur, ita quoque virtus ipsa propria laude digna, & per se pulcherrima æstimari debet. nam secundum Ovidium lib. II. de Ponto, Eleg. III.

per seque perenda est

Externis virtus incommutata bonis.

Habetur autem integer huius symboli versus apud Silium, lib. III.

Ipsa quidem virtus libimet pulcherrima merces.

Hieronymus Ruscillus aliud dictum Gallicum usurpatum fuisse ad hanc picturam ab Arone Cibo Genuensi perhibet, nimirum, LOYAVLTE PASSE TOVT: Fidelitas omnibus antecellit. Nam ut pavo cunctam suam pulchritudinem in seipso ostendit sine omni fuco & ascititio ornatu, ita animus generosus & fidelis univ. sum studium, in suo proprio candore & probitate collocat.

XX.

SIBIMET PULCHER- RIMA MERCES.

*Pulchra suis veluti est volucris lunonia pennis:
Sic virtus proprio lumina clara nitet.*

F 2

JUNO-

VNONIS avem dici pavonem notum est, & inde Ovidius lib. II. *Metamorph.* currum illius à pavonibus trahi fingit.

habili Saturnia curru

Ingreditur liquidum pavonibus æthera piæis.

Hinc in antiquis nummis consecrationem Augustarum pavone indicari notum est, idq; factum est tam propter pulchritudinem quam fecunditatem hujus alitis. Aristoteles lib. VI. de hist. Animal. cap. IX. hæc refert. Parit max. pavo à trimatu, & colores pennarum varios recipit, excludit diebus tricenis aut nonnihil tardius. Semel tantummodo in anno parit ova duodecim aut paulo pauciora, nec continuis diebus, sed binis ternisq; interpositis. Primipara octona maxime edunt. Columella lib. VIII. rer. anno ferè parit edere, ac quæ foveat ova, totam tempus fecunditatis aut excludendis aut etiam educandis pullis consumere. Quapropter vere icon debet esse femina pudica & fecunda, quæ tam propter πολυτελείαν honestam, quam felicem εὐτελείαν merito commendatur. Cujus utriusq; rer. Aristoteles 1. Rhetoricæ meminit, ubi ait: Si ergo hæc est felicitatis natura, necesse est eius partes intelligi, præclarum genus, amicitias tum multorum tum bonorū, divitias, sobolem & copiosam & probam, senectutem vegetam. Multo autem adhuc præclarior est sententia D. Augustini in libro de viduitatis bono. Non ideo, inquit, laudanda es, quia filios habes, sed quia pie illos nutrire & educare studes. Vt enim nascerentur fecunditatis, ut vivant felicitatis est, ut autem pie instituantur, voluntatis est & potestatis. In illis homines tibi gratulantur, in hoc imitantur. Hæc ille. Quanta autem fuerint inhumanitates & privilegia eorum, qui in utroq; genere πολυτελείας & εὐτελείας excelluerunt præsertim apud Romanos, testanter passim jurisconsultorum libri.

CUM

XXI.

CUM PUDORE
LÆTA FOECUNDI-
TAS.

*Me beat & forma & numerosa copia proliū,
Vt sim matronis dulcis imago bonū.*

F 3

OLO-

XXII.

CLOREM vult Isidorus lib. XII. Originum sic nuncupatum, quod totus sit plumis albis praeclatus, graca derivatione, cum & totum significet. Exprimit autem hac avis ob suum candidum colorem apud poetas & alios (quod & Pierius testatur) animi candorem & simplicem integritatem. Eamque ob causam hoc symbolum familiare habuit Ludovicus de Aquino, quo ostendere voluit, eundem animi candorem & fidem, quam majores ipsius semper erga Reges suos constanter observassent, se quoque toto sua vita cursu religiose retenturum esse. Non minus autem spectat ad omnes viros egregios, placidis & apertis erga cunctos moribus praeditos, qui ve, quantum honeste possunt, quavis in optimam partem interpretari solent. Commemorat autem Pierius Valerianus in Hieroglyphicis ejusmodi candidorum virorum suis temporibus extitisse tria exempla maxime memorabilia. Iovianum nimirum Pontanum, nobilitatis Neapolitanae praecipuum, quem testantur ingenia quavis bona & praecleara singulari animi promptitudine fovisse ac promovisse. Alterum nominat M. Antonium Sabellicum, ipsius Pierii praecceptorem, quem affirmat ne adversarios quidem apertos voluisse laceessere, sed potius omnes alba, ut dicitur, linea notasse. Tertius Roma fuit Pomponius Latus, nomine, re & animo erga omnes hilaris, facilis & placidus, tantum suis studiis sine injuria, immo cum aliorum multorum utilitate, intentus. Vtinam nostra quoque, atas talia candidissima pectora, & cygnos unius coloris plurimos proferret; minus profecto esset ubique, locorum & gentium contentionum & rixarum perniciosissimarum. Sed hac optare quidem licet, sperare vero vix conceditur, quia Candor in hoc aevum res inter mortua pendet.

XXII.

UNIUS COLO- RIS.

*Salvete ingenii divum unica cura poeta,
Pectora salvete o candidiora nive.*

DE

DE Cygnis aliquid dictum est quoq; in priore centuria, ubi exposuimus veterum de cantu ipsorum ante mortem dissentientes opiniones. major tamen eorum numerus esse videtur, qui hunc musicum concentum illis attribuunt, tam ex sacris quàm profanis autoribus. Sic Aristoteles lib. IX. de hist. Animal. cap. XII. expresse scribit: Canere soliti sunt, ac præcipue jam jam morituri. Volant enim in pelagus longius, & jam quidam in mari Africæ navigarunt, & multos canentes voce flebili, & mori nonnullos conspexere. Cum quo consentit Ovidius, ubi ait:

Carmina jam motiens canit exequialia Cygnus.

Et Horapollon lib. II. cap. XXXIX. scribit: senem musicum volentes Aegyptii demonstrare Cygnum pingunt, quod senescens ἰδύτατος μῦθος, id est, suavissimum concentum edat. D. Nazianzenus etiam oratione de Theologia II. & in carmine ad Nemesium hac similitudine utitur, sicuti quoque D. Chrysostomus in comment. ad Epistolam S. Pauli Philippensibus inscriptam ἐὺφρονίᾳ hanc illis tribuit. Faciunt itidem hujus rei mentionem Plato in Phædone. Cicero I. Tusc. quæst. Isidor. lib. XII. & alii plures. Et proverbium est notum: Κύκνειον ᾄσμα, Cynaad cantio. Dubitant contra de hoc cantu, Plinius lib. X. cap. XXIX. & Aelianus varie Hist. lib. I. cap. XIV. quamvis in lib. V. de Animal. & lib. X. Aristotelis locum confirmet. Usus est autem hoc symbolo vir quidam magni nominis, qui mundi hujus vanitatibus valedicens, totum se tradidit divinis meditationibus & sacris rebus, nihil aliud cogitans quam de felici exitu ex hac vita, atque ideo Cygnum sepulchro imposuit. Alii generalius viris doctis hoc tribuunt, qui ante obitum nihil aliud agunt, neque meditantur, quam quæ posteritati, tanquam Cyneæ cantiones, plurimum utilitatis asferre possint. Legitur etiam adjectum, SUAVIUS YT CANAT.

XXIII.

SIBI CANIT
ET ORBI.

*Ipsa suam celebrat sibi mens bene conscia mortem;
Vt solet herbiferum Cygnus ad Eridanum.*

G

PHILO:

XXIV.

PHILOSTRATVS lib. I. Iconum de Phaethonte
(quod etiam Aelianus lib. I. de Animal. notavit) de
Cygnis ait, leni atq. in itinere congruo ad cantum
utuntur Favonio. Et D. Nazianzenus in eleganti
illa epistola ad Celeusum praesidem, improbens lo-
quacitatem, & contra commendans taciturnitatem, hac ha-
bet: Sed nos quorum gratia quispiam vel in solitudinem con-
cesserit, ut muscam audiat, si quando Zephyro spiranti alas no-
stras permiserimus, jucundum quid & concinnum modula-
mur. Praefert autem eo in loco Cygnorum suavem quamvis ra-
rum cantum hirundinum intempestivæ garrulitati, ac intro-
ducit Cygnos eo, ut diximus, modo hirundinibus respondentes.
Sunt qui velint ventis istis Favoniis spirantibus Cygnos etiam
facilius concipere, quod in mediorelinquimus. Est autem hac
similitudo admodum conveniens viris doctis & litteratis, at-
que in primis poetis, quibus ad sua studia prosequenda & exco-
lenda, & doctrinae praeclara monumenta elaboranda, opus est
Maecenatum favore, & auxilio, quibus ad omnia reddantur
alacriores, secundum versum Martialis,

Sint Maecenates, non deerunt Flacce Marones,

Ac Senecam in Hippolyto.

Ingenia melius recta se in laudes ferunt,

Sinobilem animum vegeta libertas alit.

Extat quoq. hujus argumenti Petri Costalii Galli haud indo-
ctum carnem.

Non canit assueta Cygnus vocalis in unde,

Ni Zephyri spiret mollior aura sibi &c.

Quare alibi additur: ZEPHYRIS ASPIRANTIBUS.
Quidam à contrario sensu ascribunt, ABEST CUR AURA
PARATIS: quibus scilicet ad studia omnia subsidia sunt de-
negata.

ASPI-

XXIV.

ASPIRET MOL- LIOR AVRA.

*Dulcis sonum mollis Zephyrus demulcet olorem:
Et vatum extimulat pectora dulcis honos.*

G 2

KYENOT

KΥΚΝΟΥ *gracum* vocabulum latini quoque retinuerunt, *δοτόν* τὸν ἰκνὸν, id est, quod canum scrutari ac turbare propter cibum soleat, ut vult Varinus. Estque fabula apud Ovid. lib. II. Metamorph. de Cygna nota, quod libenter versetur in locis palustribus, ut evitet fulmina, qua plurimum metuit. Nam singunt poëta, regem Liguria filium Stheneli Phaethonti materno genere prox. in Cygnum mutatum. Pausanias in Atticis Cygnum Ligurum regem Musica laude clarum post mortem ab Apolline in sui nominis avem transformatum scribit. Sic Laurum quoque, sub qua hic Cygnus securitatem querit, immunem esse à fulmine, & hoc quasi privilegio à Iove donatam, vetustas existimavit, de quo plura in prima Centuria disseruimus. Intelligitur autem sub Cygni imagine integritas, modestia, candor & animi bonitas, qua universa protectione & umbra solius virtutis tutum prestare, vitamq. ab omni labe integram conservare possunt. Quemadmodum enim laurus etiam in horridissima hyeme sua folia virentia retinet, ita quoque virtus semper viget floretq. etiam in rebus asperis & adversis, suiq. sectatores quovis tempore egregie tuetur & conservat. Cum autem Ethnici scriptores tantopere virtutem commendent tantiq. faciant, quid nobis Christianis de vera pietate, cui omnes virtutes merito famulantur, sentiendum dicendumq. erit? Quare S. Paulus quoque 1. ad Tim. IX. recte nos admonet, ubi inquit: ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος; ἡ δὲ εὐσεβεία πρὸς πάντα ὠφέλιμος ἐστὶν, ἐπαγγελίας ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. Quod Plata quoque quasi per transennam vidit in Epinomide. Nemo sane nobis unquam persuadeat, maiorem esse virtutem generi humano, quam pietatem. Quibuscum utiliter conferantur versus Lucilii, quos refert Lactantius lib. VI. c. V.

XXV.

NIL FULGURA TERRENT.

*Fulgura non metuo, pellunt ea germina lauri.
Fortuna insulsus despicit integritas.*

GI

ARISTO

XXVI.

ARISTOTELES lib. IX. cap. XII. οἱ κίριοι, *inquit*, εἰσὶ ἐυκλότες; καὶ εὐδαίεες, καὶ εὐτεκνοὶ, καὶ εὐζήνοι, καὶ τὸν αἶτον ἰσὺς ἀγῆνται, ἀμυνόμενοι νικῶσιν, αὐτοὶ δὲ οὐκ ἀρῶσιν μάχης. *Quæ ita vertit Gaza: Nec probitate victus, morum, prolis, & senectutis vacant; Aquilam, si pugnam inceperit, repugnantes vincunt; ipsi autem nunquam nisi provocati inferunt pugnam. Quod idem quoq; Oppianus, Plinius, Aelianus & alii tradunt. Exprimatur autem hæc similitudine is, qui sine justa causa neminem offendere, aut cum ullo contendere cupit, qui ve adversarios animo magno contemnit, attamen eosdem prudens quoq; & cordatus non plane negligat, ac nimium provocatus ac lacepsitus quoque de sua defensione cogitet. Quare Aristoteles quoq; III. Ethic. Nicomach. fortitudinem tradit esse quoddam medium inter metum & confidentiam. Quæ copiosius explicat Seneca in quadam Epistola ad Lucilium, his verbis: Fortitudo non est inconsulta temeritas, nec periculorum amor, nec formidabilium appetitus, sed est scientia distinguendi quid sit malum & quid non sit. Atq; hæc quidem, ut in dicitur, dicta, non sunt improbanda, cum defensio justa jure divino ac humano sit concessa. Sed in schola veræ pietatis Christiana, quæ etiam inimicis benefacere jubet, adhuc multo meliora præcepta traduntur. Magna enim est virtus (inquit Isidorus) si non laedis à quo laesus es. Magna est fortitudo, si etiam laesus remittas. Magna est gloria, si cui potuisti nocere, parcas. Eodemq; sensu Lactantius lib. VI. cap. XVIII. reprehendit Ciceronem, quod lib. I. offic. dicens, eum virum bonum esse, qui prosit quibus possit, nemini noceat, nisi lacepsitus injuria, simplicem veramq; sententiam duorum verborum additione (nimirum, lacepsitus injuria) corruperit.*

XXVI.

NEC SPERNO,
NEC METUO.

*Nec pugnam occipias, sed te oppugnantibus offer,
Sic hostis poteris victor abire tui.*

GRUS

GRUS à sono dicta putatur, gravis & quod generis epicæni est, sicuti & latina vox: videtur autem germanica appellatio à græca derivari. De gruum vero excubiis & vigilantia Aristoteles lib. IX. de hist. Animal. cap. x. Plinius lib. X. cap. XXIII. Aelianus lib. III. cap. XIII. Plutarch. de solertia animal. Basil. M. homil. VIII. hexæm. Horapollon lib. II. cap. XCIV. & plures alii eadem prorsus tradunt, quæ omnia Isidorus lib. XII. Orig. quasi in epitomen contrahens ita expressit: Nocte autem excubias dividunt, & ordinem vigiliarum per vices faciunt, tenentes lapillos suspensis digitis, quibus somnos arceant, hoc quod cavendum erat, clamor indicat. Quæ vera est imago hominis industrii & diligenter ab hostium insidiis sibi caventis, secundum Horapollinem. Hinc Alexander Magnus (ut refert Ammianus Marcellin. lib. XVI.) vigilandi exemplum sumsisse videtur, cum fortunam tam suam quàm suorum non temere aliis in exercitu crederet. Dicitur enim anea concha pelvi supposita, brachio extra cubile protento, pilam argenteam in manu tenuisse, ut cum nervorum rigorem sopor luxasset infusus, gestaminis lapsi tinnitus abrumperet somnum. Quod alii Aristoteli attribuent. At contra Thrasybulus Athenas à jugo triginta tyrannorum liberans, noctu suis omnibus nimis secure stertentibus, irruptione hostili in domum facta fuit oppressus. Quare Plato v. legum præclare hoc etiam subiicit. Vniuersi enim homines cuiuscunque actionis participes, quandoquidem sibi ipsis & actionibus animum advertant, omnia pulchre & bene faciunt, non autem attendentibus aut vecordibus contraria eveniunt. Cum quo Plautina sententia in Rudente convenit,

vigilare decet hominem

Qui vult sua temporis conficere officia,

Nam qui dormiunt libenter, sine lucro & cum malo quiescunt.
Alibi ascriptum legitur, Nunquam decidet.

NEC

XXVII.

NE IMPRO-
VISO.

*Excubias vigilanter agas, tibi ne irruat hostis,
Ceu vigil exemplo te monet ordo gruum.*

H

DE

XXVIII.

Egruum volatu, Cicero lib. ii. de natura deor. ex Aristotele (qui lib. ix. Hist. Animal. illas ab ultimis Schytharum campis & Troglodytica regione advenire, memoria prodidit) eleganter hac exponit.

Grues, cum loca calidiora petentes maria transmittant, trianguli formam efficiunt, ejus autem summo angulo aër ab iis adversus pellitur, deinde sensim ab utroq. latere itaquam remis, ita pennis cursus avium levatur. Basis autem anguli, quam efficiunt grues, eaeque puppi ventis adjuvatur, eaq. in tergo prevolantium colla & capita reponunt. Quod quia ipse dux facere non potest, nam non habet ubi nitatur, revolat ut ipse quoq. acquiescat. In ejus locum succedit una ex iis qua acquieverunt, eaq. vicissitudo in omni cursu conservatur. Hac ille: Atq. ex eo congruere, id est, convenire invicem, à gruib. dictum, qua non se separant, si ve cum volant, si ve cum pascuntur, ut Festus habet. Sed Aelianus insuper lib. ii. cap. i. addit, unamquamq. gruem ante volatum lapidem devorare, ut & unde pandere possit habeat, & adversus incursiones ventorū firmamentum assequatur. Id tamen Albertus & alii improbat. Rectius itaque Plinius libro saepe cōmemorato cap. xxiii. Certum est, inquit, Pontum transvolaturas, primum omnium angustias petere inter duo promontoria Crin-metopon & Carambin; mox saburra stabiliti, cum medium transierint, abjici lapillos è pedibus cum attigerint continentem, & è gutture arenam: cui etiam Solinus astipulatur. Representatur hac iconē prudentia singularis, quae apto & opportuno tempore ita verba & facta omnia moderatur, ut inde nihil detrimenti ulli accidere queat. Additur quoque Vel, CVM PONDERE, ostendens sine labore, ac molestia, ac vigilantia nihil laude dignum effici posse. Vel ITER TUTISSIMUM.

LOCO

XXVIII.

LOCO ET TEM-
PORE.

*Mira fides, Palamedis avis lapide obstruit ora.
Tu quoq, ne noceat garrula lingua cave.*

H 2

QUI

XXIX.

QVI velit de diversis Accipitrum generibus ex-
quisite omnia cognoscere, Gesnerum, & nuper
Auguste Vindeliarum ex nostris membranis li-
brum Friderici II. Imperatoris de Aucupio ele-
gantibus typis excusum, consulat. Quidam nostros Sparviers,
veterum Nisos esse existimant, nonnulli vero accipitrem pa-
lumbarium vocant. Qua ratione autem sint accipitres tra-
ctandi, ne temere oberrent, aut difficulter ad dominum rede-
ant, idem Gesnerus ex pluribus autoribus copiose tradit. Solet
autem aucupi familiarior & obsequentior redditus Accipiter,
tantum invitatione sibi ad scapum sive, ut vulgo vocant, re-
vocatorium sponte rursum advolare. Porro instrumentū istud
alatum, cui in medio aliquid carnis alligatur (ut diximus) re-
vocatorium vulgo nominant, Budens in Philologia scapum,
Galli vero rappel & loirre dicunt, forsitan à loyer, quod premi-
um significat, germani, ein Luder. Esi autem secundum Plau-
tum in Captivis,

Omnes profecto liberi libentius sumus quam servimus,
Ac homini ingenuo nihil sit difficilius quam imperium praefer-
tim durius ferre, cum Homerus quoque Odyss. VII. dimidiū vir-
tutis ille perire asserat, quam servilis necessitas captum teneat,

ἡμισυ γὰρ τ' ἀρετῆς δοταίνυται ἐυρύοπα Ζεὺς
ἀνδρῶν, εὐτ' ἂν μιν κατὰ δ' ἄλιον ἤμαρ ἔλθοι, id est,

Dimidio mentis privavit Iuppiter illum,

Servilis quemcunque virum fors cœperit unquam.

Hoc tamen omne de nimis aspera & iniqua servitute accipien-
dum, cum idem Plautus in Atilite dicat,

Facile est imperium in bonis.

Ac Claudianus lib. III. de laudibus Stiliconis.

Fallitur, egregio quisquis sub principe credit

Servitium: nunquam libertas gratior extat.

Alii ascribunt. VLTRO AD VINCULA REDIT.

SPON-

XXIX.

SPONTE MEA,
NON VI.

*Spon te mea redeo, mihi cum victori a par ta est,
Nec vis me vocat, est aucupis obsequium.*

H 3

FAL.

XXX.

FALCONES alibi nobiliss. (ut testatur Sigismundus Baro ab Herberstein, in descriptione Moscorvia) magnitudine eximii, quos Gyrofalcons alii appellat, in illius provinciae asperis ac inaccesis rupibus inveniuntur, quos incola ad cygni, gruis & aliarum avium aucupia usurpare solent. Paulus Iovius similiter in libello de legatione Moscovitica scribit, apud lungros & Vgolicos in altiss. montibus capi Falcones praestantiss. quorum quidam sint candidi guttatis pennis, & Herodios vocat, quanquam Arist. hoc nomen potius Ardeis attribuerit. Horum singularem generositatem commemorat Olaus Magnus in historia Septentrionali, lib. XIX. cap. IV. Nam sub aurora tempus avem aliquam, quam per noctem ad calorem naturalem fovendum in istarum regionum frigoribus acerrimis tenuerat, rursus incolumem dimittere fertur. Hieronymus Ruscellus, qui hoc symbolum Nobili Anglo Richardo Scelleio assignat, de Phasiano dimisso loquitur, eoq; hunc nobilem declarare voluisse scribit, se nihil prius neq; antiquius habiturum, quam ut in omnibus dictis & factis integram fidem retineat, generisq; sui nobilitatem sartam tectam conservet, parcendo inferioribus, & erga omnes comitatem & benignitatem singularem usurpando. Non aliter Claudianus quoq; lib. II. cum Stilliconi clementiae laudem tribuisset, adjungit illi simul germanam sororem ipsam fidem:

Huic divae germana fides, eademq; sororis
Corde tuodelubra tenes.

Et paulo post,

Hæc & amicitias longo post tempore firmat,
Mansuroque adamante ligat, nec nobile mutat
Ingenium, parvæ strepitu nec vincula rixæ
Dissolvi patitur.

FIDEM

XXX.

FIDEM SERVABO
GENVSQVE.

*Non necat accipiter, tenet quem nocte volucrum,
Sic servare soles mens generosa fidem.*

FALCO

XXXI.

HALCO capitis velamento (quod vulgo capellum vocant, de quo prolixè agit Fridericus II. Imper. lib. II. de arte venandi cum avibus) involutus, atque vinculis sive loris pedum, quos calceos Accipitrarii nominant, impeditus, quamquam liberè hinc inde vagari nequeat, nihilominus tamen in altum evolat, & saltem cupiditatem suam persequendi, capiendi aves promptam & alacrem pra se ferre videtur. Eoq; symbolo vir doctiss. Alphonsus Massarius exprimere studuit voluntatem suam cupidiss. bene de aliis merendi, atque in hoc suo proposito constanter perseverandi, licet multa impedimenta illi objiciantur, & saepe ab aliis laudabile hoc suum institutum impediatur. Cum quo Alciati Emblemata de puero manum alatum erigente, & alteram à lapide depressam gestante convenit. Nec ullum dubium est, nostris quoque temporibus multa ingenia praeclara, ad quaevis magna ac laudabilia apta, propter contemptum & neglectum torpescere, quod Plautus quoque in Captivis deploravit.

Saepe summa ingenia in occulto latent.

Ac nota est Iuvenalis sententia,

Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi.

Quod si major liberatas in ejusmodi homines ab illis, qui in vesanum luxum, & alias voluptates illaudabiles sua bona inutiliter & male insumere saepe numero solent, impenderetur, ac benignius foverentur, procul dubio non sine ingenti utilitate Reip. plures praestantes viros utiles esse munus habituri. Est autem integrum distichon, unde hoc dictum est sumtum, Propertii lib. II. Elegiarum ad Musam.

Quod si deficiant vires, audacia certe
Laus erit, in magnis & voluisse sat est.

XXXI.

ET VOLUISSE
SAT EST.

*Sapius excelsis tenuis res officit ausis,
Et tamen attollit mens generosa caput.*

I

NON

XXXII.

ON caret sua quoq; admiratione pugna illa falconis cum ardea nam si hac accipitrem vel falconem in sublimi potest superare, & sibi illum subicere, suis excrementis in eum emissis, pennas ipsius corrumpit, & ad putredinem perducit. Quare Falco hoc quanto potest studio evitans, & naturali instinctu sibi cavens, tamdiu ex obliquo cum illo in aere contendit, donec tandem occasione oblata superior factus ardeam magno impetu deturbet. Quis magis evidenti similitudine belli incertos ac fallaces eventus repraesentari posse existimet? de quo omnium veterum scriptorum plurima graves extant sententia; & notus est versiculus Homericus, λ. v.

Εἷν & ἐνυλίσσῃ, καὶ τὸν πταρίοντα κατέκτα,

Communis Mars inque vicem perimit perimentem.

Seneca quoq; Natural. Quæst. lib. iv. ubi de Pöpeio ac Lepido illi sermo est, cum ille alienum exercitum fugeret, hic vero suum, inquit; Ex quo liquere mortalibus posset, quam velox foret ad imum lapsus ex summo, quamq; diversa via magnam potentiã fortuna destrueret. Legitur quoq; ascriptum, NULLA SALUS BELLO: pacem te poscimus omnes. ex Virgil. xi. Aeneid. Item; VT LAPSU GRAVIORE RUANT. ex Claudiano lib. i. in Ruffinum.

jam non ad culmina rerum

Injustos crevisse queror: tolluntur in altum

Uel lapsu graviore ruant.

Cum quo congruunt versus poeta veteris, relati ab Aristot. II. Rhetor. ex Muresi versione.

Fortuna multos sæpe in altum provehit.

Non quod bene illis esse consultum velit,

Sed ut inde casu insigniore corruant.

XXXII.

EXITUS IN DU-
BIO EST.

*Sunt dubii eventus incertaq; praelia Martis:
Vincitur haud raro, qui prope victor erat.*

I 2

IN

XXXIII.

Npriore Centuria dictum est, testudinem esse sym-
bolum tarditatis quæ tamen conjunctam habeas
constantiam aliquam & assiduitatem. Accipitrem
vero celeritatis non quoq; nimis temeraria notam
esse constat. Si igitur hac duo, salutaris cunctatio,
& bene premeditata celeritas pro re nata recte usurpentur, ac-
tiones inde felicem sortiuntur exitum. Cum quo convenit tri-
tum proverbium græcum ἀσὺδὲ βραδύς, id est, festinalente,
quod à duobus præcipuis Imperatoribus Roman. Augusto &
Tito crebro fuit usurpatum. Et Gellius lib. x. cap. xi. eo manifes-
se Augustum perhibet, ut ad rem agendam simul adhibeatur &
industria celeritas & diligentia tarditas, ex quibus duobus
cōtrariis fiat maturitas, cum maturum, secundum Nigidium,
ex eodem Gellio sit, quod neq; citius est neq; serius, sed medium
quippiam & temperatum. Notum autem est, quantum Fabii
Maximi cunctatio utilitatis Reip. & contra Minutii ipsius
Magistri Equitum præcipitantia detrimenti attulerit. Vnde
Plato VII. de Rep. ait, τὸν ἀσὺδοντα τὰ καὶ πάντα διελθεῖν, μᾶλλον βρα-
δύον, id est, Eum qui festinat celeriter omnia percurrere, magis
retardari. Ex quo vulgaris factus est versiculus

Tardius absolvit, qui nimium properat.

Est autem hoc symbolum inprimis convenientiss. principibus
& aliis magnis viris, qui aliis præfunt, quo admoneantur, ne
aut voluptatibus & affluentia omnium rerum, aut successu pro-
spere, & nimia potentia insolentiores facti, sua ignavia & so-
cordia, vel ex adverso temeritate & vehementia, interdum
sue dignitati & existimationi indigna committant, & perpe-
rent. Rectè etiam Sophocles:

Περὶν γὰρ οἱ τάχης, ἐν ἀσφαλείᾳ,

Periculosa est præpropera prudentia.

PRO

LINO

XXXIIL

PRO RE NATA.

*Et tardus nimis, & praeceps nimis esse caveo,
Ille sapit medium qui inter utrumq. tenet.*

XXXIV.

ESNERVSEX pluribus autoribus, qui de Aucupio aliquid litteris mandarunt, tradit quo pacto Accipitres ad radios solares vitia pennarum, veteribus abjectis, corrigere, & quasi rejuvenescere soleant: docetq; simul, quæ applicari debeant, ut hoc defluviū acceleretur, & eo celerius nova renascantur. Quo indicatur, alicujus in flagitiis viventis propositum laudabile in mutando eo genere vita in meliorem statum. Idq; in primis piis Christiana μετανοία sese ad DEUM convertentibus convenit, qui nihil aliud cogitant, nec in votis magis habent, quam depositis omnis improbitatis & humana depravationis sordibus, in vera innocentia & puritate secundum divinam voluntatem & mandata ipsius vivere, ac secundum S. Paulum ad Corinth. veterem hominem exuere, novumq; induere, qui desideria carnis vincat, & semper τὰ ἀκατάστατα sapiat. Atq; ita quoque nonnulli Doctores sacrarum literarū dictum Iobi cap. XXXIX. interpretantur, ubi ait; Numquid per sapientiam tuam plumescet accipitur, expandens alas suas ad Austrum? quamvis in græco textu legatur, ἐν ᾧ τῆς οὐκ ἐπιστήμης ἐστὶν ἰσχυρὸς ἰσχυρῶς, id est, numquid per intelligentiam tuam volat accipiter? Sed inter alia plura sanctorum Patrum hujus argumenti præclara dicta, placuit admodum eruditum & grave carmen B. Nazianzeni hic ascribere.

ἐκίναζε σπαστὸν ὡς τὰ χ. & ὁρῶς ἔρανον,
 λυχνῶ πλεῖστας τὰ λόγια πλὴν τιμῶν,
 μὴ δὲν ἐπιείκων, ἀλλὰ πᾶν πῖ-λας βλά-
 βης μάταιε καὶ κακῶν τῶν ἐν δόδε.

Quos versus ita reddidit amicus noster singularis, D. Cunnardus Rittershusius, totidem senariis.

Sic te para, ut se mens cito ad cœlestia
 Alata libret vi rationis optima,
 Superfluum nil te aggravet, jactis procul
 Inaniis vitæ hujus ac molestis.

XXXIV.

RENOVATA IVVENTVS.

*Exuviiis vitii abjectis, decno induit recti,
Ad Solem ut pluvias accipisset renovas.*

FINGI

INGITVR hic accipitur per aerem volans praeda
caussa, ut Ovid. quog, lib. XI. Metamorph. fecit.

Rapto qui vivit, & omnes

Terræ aves

Perdicem jam captam suis unguibus tenens, qui ta-
men nihilominus alias hujus generis aves avolantes, comite
cane, qui illas excitat, intentis oculis persequitur. Quo inge-
nioso symbolo (quod extat apud Lucam Contilem) homo indu-
strius laboriosus ac cupidus discendi representatur, qui non so-
lum singularem doctrinam sibi comparavit, sed etiam indies
uberiorem scientiam conquirere, & luculentiorē cognitio-
nem adipisci studet. Nam secundum Menandrum,

ἀλωτὰ γίνετ' ὀπμείλια καὶ πόνοι,

ἅπαντα πάντα τὰ ζητούμενα:

Comprehendi possunt industria & labore,

Omnia porfusus quæ inquirentur.

Quod Sophocles adhuc brevius voluit exprimere.

τὸ ζήτημα δὲν ἀλωτὸν, ἐκφεύγει δὲ τ' ἀμείλιχον,

Quod quæritur, comprehendere potest, effugit autem quod
negligitur.

Ascriptum quog, legitur, PROVIDE ACCELERO, quo commen-
datur utilis εὐλαδεια & prudens cunctatio, & ut Sophocles in
Electra subjicit,

φιλεῖ γὰρ ὀκνεῖν πράγματι ἀνὴρ πράσων μέγας,

Qui facinus ingens tentat ille lentus est:

Est autem secundum Suidam εὐλαδης, ὁ εὖ πραγμάτων ὀπλαιο-
βανόμενος, id est, qui bene & circumspexit res capessat: & Euri-
pides in Phœnissis eam commendans plurimum, dicit esse
ἡγεμονία τῶν θεῶν, id est, maxime salutare numen. Pulchrè Phi-
lemon in Catapseudomemo:

πάντ' ἐστὶν ἐξευρεῖν, εἰ μὴ τὸν πόνον

φεύγει τις ὅς πορόσσει τοῖς ζητούμενοις:

Omnia possunt inveniri, si modo non laborem

Fugerit aliquis, qui rebus indagandis adheret.

PE

XXXV.

PARTA TENENS,
NON PARTA SE-
QVOR.

*Multa licet fido sapiens in pectore condar,
Plura avido tamen usque appetit ingenio.*

K

DE

XXXVI.

DE vulturibus, qui græcis $\gamma\upsilon\tau\tau\epsilon\varsigma$ sunt, hac apud Plinium sapius laudato libro legimus: Triduo ante vel biduo eos volare, ubi cadauera sunt. Quod Aelianus lib. II. cap. XLVI. copiosius ita exponit: In hominum cadauera vultures infestissimi feruntur, in qua incurrentes tanquam hostilia invadunt, & hominem vicinum ad moriendum, quando supremum vite diem agat, diligenter observant. Expeditos in bello exercitus praesensione quadam consequuntur, plane scientes, quod ad bellum profisciantur, & quod omnis pugna strages edere soleat. Idem D. Basilus & D. Ambr. in Hexaemero tradunt. Sic Plautus in Truculento,

Illud est, vide ut jam quasi vulturii triduo

Prius prædivinant, quo die e furi fient,

Illum inhiant omnes,

Horapollo quoq. lib. I. cap. XII. tradit hieroglyphice inter alia vulturem nocare rerum præcognitionem. Nam ad eam partem exercitus sese convertere solere, ubi major est futura clades, sibi ex cadaveribus alimentum seponentem & in futurum promittentem referantem. Est autem icon certe cōveniens in homines avaros, rapaces, & per fas nefasque aliorum bonis insidiantes. Unde Apuleius caufidicos & improbos rabulas forensis vocavit vultures togatos, sicuti Cicero quoq. in Orat. pro Sextio, Gabinium & Pisonem, qui pretio omnia nundinarentur, ac ad se raperent, vultorios paludatos nominavit. Quo etiam pertinent hereditipeta & testamentorum captatores. Unde & græcum proverb. $\alpha\eta\epsilon\gamma\upsilon\tau\tau\epsilon\varsigma$ vulturum ritu. Et hos quidem Lucianus in suis dialogis, & Martialis irridet, cum alibi passim, tum in illo Epigrammate

Cujus vulturis hoc erit cadaver?

Ac Seneca lib. XV. Epist. XCV. hos describens: Amice, inquit, aliquis agro assidet, prabamus. At hoc si hereditatis causa facit, vultur est, cadaver expectat.

QVAM

XXXVI.

QUAM CUPIDE EXPECTO.

*Vultur prada inhians est captatoris imago.
Heu quam plena etiam sunt fora vulturibus!*

K

PELE.

PELECANVS sive Pelecanis, quæ græcis est ^{πελεκάν} *πελεκάν*, describitur ab Aristotele lib. VIII. Animal. & lib. IX. quam avem Plinius, & eum secutus Gaza, verterunt plateam, estq; apud Ciceronem lib. II. de Natur. Deorum platea (nisi sit error scribarum. Joppianus lib. II. de Aucupio, nō Pelecanum, sed ^{πελεκάν} *πελεκάν* nominat, nec videtur ab Onocrotolo distinguere, quod tamen Gesnerus improbat, & Pelecanum germanice interpretatur ein Löffelgans / quæ frequens admodum in Anglia esse dicitur. Quamquam vero de sauciente proprio rostro peccus, & pullis ex eo sanguinem excipientibus apud veteres scriptores (quantum ego sciam) nulla fiat mentio, & Isidorus quoque lib. XII. orig. dubitanter de hoc loquatur, ubi ait: Fertur enim, si verum est, eam occidere suos natos, eosq; per triduum lugere, deinde seipsam vulnerare, & aspersione sui sanguinis vivificare filios: cum tamen tam sacri quam profani auctores hac similitudine crebrè utantur, & omni laude digni. Rex Alphonsus eo symbola uti voluerit, nos quoq; hoc loco ejus facere mentionem non inconveniens esse putavimus. Quæ indicare voluit, nihil sibi esse antiquius, quam populum sibi commissum, & vera justitia ac equitate regere, & simul ab omni vi adversariorum illos salvos & incolumes conservare. Seq; ideo non solum opes omnes suas, sed sanguinem quoq; & ipsam vitam constituisse impendere. Potest etiam ad ^{φιλας ογλ} *φιλας ογλ* & amorem parentum & qui corū loco sunt, in liberos referri, de qua memini me Ravenna legisso ad hanc picturā additum hoc distichon.

Magnus amor, permagna fides, quam maxima virtus,

Alterius vitam morte parare sua.

Quare sancti patres, hoc mystico sensu ad CHRISTI nostri Salvatoris unici sacrosanctam passionē pie admodum retulerent, ut videre est apud D. Hieronymum, & D. Augustinū, ac in primis in physiologo, qui S. Epiphania ascriptus est.

PRO

XXXVII.

PRO LEGE ET
GREGE.

*Sanguine vivificat Pelecanus pignora, sic rex
Pro populo visus est prodigus ipse sua.*

K 3

DE

XXXVIII.

DE Pelecano prater ea quæ jam dicta sunt, in Hieroglyphicis Horapollinis habetur, hunc non aliarum avium more nidum suum supra terram elatioribus locis construere, sed potius quadam innata simplicitate in scrobe aliqua humili, terra egesta, ovasua excludere. Sed idem Horapollon vult esse typum imprudenti apertius quam simplicitatis, nam dicit hanc avem, cum circa nidum in terra constructum ex bubulo stercore, aucupes ignem excitent, suis alis eum extinguere, conantem se ipsam amburere, & ita facile capi. At nobis priorem expositionem tanquam magis idoneam retinere placuit, una cum ascripta sententia, quæ legitur in Syracide inter alia utilissima modestiæ ac submissionis præcepta cap. XII. Altiorate ne quasi veris, & fortiorate ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi DEVS, illa cogita semper, & in pluribus ejus operibus ne sis curiosus. Græca paulo aliter se habent, hoc modo: χαλεπώτερα σοι μὴ ζήτει ἀναιδήτως, καὶ ἰσχυρότερα σοι μὴ ἐξέλκε ἀποροσώμῃ. ἃ προσετάρη σοι, ταῦτα θύανόν δοῦναι. ἔτι γὰρ θεοὶ σοι χρεῖα τῶν κρυπτῶν βλέπειν ὀφθαλμοῖς, id est, difficiliora captu tuo ne incogitanter vestiga, & fortiora viribus tuis ne exquire insipienter. Quæ mandata tibi sunt, de his pie cogita. Non enim opus tibi est intueri oculis abscondita. Quæ omnia graviter reprehendunt nimiam curiositatem & stultam animi elationem, ac contra commendant simplicitatem ac humilitatem, cum circumspeditione tamen & prudentia conjunctam, non fatuam & inertem. Cum quo S. Pauli in Epistola ad Romanos cap. VIII. sententia insignis congruit, μὴ ὑπερβόρῃν παρ' ὃ θεὸς φερεῖν, ἀλλὰ φερεῖν εἰς τὸ ὡφειμένον, id est, non sapere supra quam oportet sapere, sed ad sobrietatem sapere. Euripides quidem in Mædea σφραγισμένων dixit δῶρον καλὸν δῶρον, modestiam pulcherrimum donum decorum esse.

ALTI-

XXXVIII

ALTIORA NE
QUÆSIVERIS.

*Noli altum sapere, aut aliena inquirere, ne mox
Culpa deus ex alto te tuaprecipitem.*

IBIS

XXXIX.

NBIS à quibusdam ciconia Aegyptiaca nominatur, propter magnam cum ipsa similitudinem, sic in veterum nummis, potissimum Adriani, Aegyptum denotat, quod ea regioni propria & inquilina sit. Aristoteles lib. IX. Histor. Animal. cap. XXVII. (quem Plinius, Aelianus, Solinus, & alii sequuntur) distinguit in candidam & nigram. Candida apud Pelusium (vulgo Damiatia, vel secundum alios Tenessa) nulla reperiuntur, cum in universa reliqua Aegypto habeantur. Nigra vero contra sola apud Pelusium sunt, alibi nusquam apparent. Aelianus lib. IX. Animal. cap. XXXVII. ita peculiarem avem esse Aegypto tradit, ut si quis vi & impetu velit ex ea transportare, sibi ipsi mortem consciscat, & Plinius lib. X. cap. XLVIII. scribit à M. Egnatio Calvino praefecto aliquando tanquam rem inusitatam in Alpibus visam. Vocatur autem *ἰσθμια*, ab esu serpentum, & ovorum serpentivorum, quod Cicero lib. I. de natura deorum, testatur, atque eam ob causam ab Aegyptiis hanc avem coli refert (idque Diodorus Siculus & Ammianus Marcellinus quoque asserunt) quod à serpentibus & aliis venenatis bestiis regionem mundam conservet, atque ideo teste Alexand. Aphrodisiensis lib. XII. prima philosophia, & ante illum Herodoto lib. II. capitale fuit ibidem ibi interficere. Docemur autem ante omnia curam & sollicitudinem max. impendendam patriae, quam Plato in Critone inquit esse *τιμιωτέραν μητρὸς καὶ πατρὸς*, id est, in majore honore patriam habendam quam matrem & patrem. Eumque imitatus Cic. in lib. de Repub. & in Epistolis ad Atticum, patriam antiquiorem parentem appellat. Et Euripides in Phœnissis, ni fallor:

εἶδος δὲ τῆς καὶ λόγῳ καὶ μυχῶν
πατρίδος ἐργάσας ἐκτρέφει σωτηρίαν.

Convenit omni ratione & arte
Amantes patriam, salutem ejus curare.

SOLI

XXXIX.

SOLI PATRIÆ.

*Nunquam excedit Ibis terra Mareotidis arvis,
Vt moneat quantum possit amor patria.*

L

DE

DE Ciconia in parentes gratitudine tam veterum quam recentiorum scripta plurima sunt in medio, & inter ceteros Platonis, Aristotelis, Ciceronis, Plutarchi, Oppiani, Aeliani, Horapollinis, Plinii, Valerii Max. Suida, & inter sacros autores Basilii Magni in Hexaemero, homilia. viii. ac in libello, de honore quo afficiendi sunt patres in senectute, & Ambrosii in Genesi in cap. v. legi possunt. Qui quidem universi in hoc consentiunt, quod gratam memoriam educationis & nutritionis prastita, juniores Ciconia diligenter observent, atq; ideo senio confectos parentes nunquam deserant, sed mutuis officiis eos foveant, ac magna cum cura pascant. Unde graeci elegans verbum ἀντιπατρῶν dirivarunt. Ac Budaeus in pandectis, quasdam leges ἀντιπατρῶν exposuit ex Scholiaste Aristophanis, quibus cavebatur de alendis in senectute parentibus, & Petronius Arbiter vocat Ciconiam pietaticultricem. Quod Romini quoq; in suis nummis observarunt, ut in primis in Hadriani, Ciconia est expressa, cum inscriptione, PIETAS AVGVSTA. Ac notus est veteris cuiusdam poeta versiculus,

ἰανὼς βίωσεις ὑποβοσκὼν τὸς γονεῖς.

Diu vives, senectam si parentum nuttieris.

Qua autem ex adverso, mala, & tandem extrema perniciēs, sint expectanda ingratis & erga parentes iniustis liberis, exempla plurima tristitia & horrenda satis superque testantur, & S. Paulus in Epistola ad Ephesios cap. vi. ostendit quartum preceptum singularem habere hac in parte adjunctam promissionē. Unde Homerus quoque (quamquam Ethnicus) de quodam graviter. α. & protulit,

ἔδδ' τοκιδῶν

Ἰππὶτα φίλοις ἀπιδόκε, μινυδάδην & δὲ οἱ αὖτις.

Quos versus Pierius Hieroglyphicis ita vertit:

Et quoniam caris nunquam genitoribus aequum

Reddidit officium, imatura est morte preceptus.

XL.

HOC PIETATIS OPVS.

*Orare illustris pietatis imago, parentem
Quando humeris gestat filius ipse suis!*

L,

ÆLI.

XLI.

ALIANVS lib. I. cap. XXXVII. autor est. Ciconiam
vespertilionis eius ovis perniciem molientes ad-
modum caute vindicare. Nam cum ha solo con-
tactu ova illius sterilia & irrita reddere soleant,
hoc remedio utitur, ut folia platani in nidos suos inferat, quae
vespertilionis ferre nequeunt, sed inde torpore affecta, nihil
amplius nocere possunt. Non dissimilem proprietatem (ut idem
autor habet) natura hirundinibus est largita. nam cum pariter
blattae ipsorum ovis sint perniciose, matres apii folia ante pul-
los projiciunt, atque hinc omnis accessus blattarum prohibetur.
De quibus proprietatibus Diodorus Siculus lib. II. praclaram
habet sententiam, ubi ait: Proba enim natura omnibus animā-
tibus magistra est, non solum ad sui conservationem, sed etiam
ab illis procreatorum, idque ob innatum studium & amorem vi-
tae successiones in perpetuum stabilitatis perducens circulum.
Recte autem usurpari poterit hoc symbolum à magnis, viris, qui
contra invidia morsus quasi efficaciss. amuleto suam virtutem
ac bonitatem opponunt, & amulorum occultas machinationes
singulari constantia ac fortitudine arcere ac irritas facere no-
runt. Quare Euripides, referente Stobaeo, virtutem non im-
merito ita commendavit.

αἱ ἐς τὴν ἀρετῆς κτῆμα τιμωτέρον
ἢ τὸ πέφυκε δῶκεν ἔτε χρημάτων,
ἔτ' ἀσφαλείας, ἔτε σωπείας ὄχλου,
ἀρετὴ δ' ὅσῳ περ μάλλον αὖ χρηστὰ θείης,
τόσῳ δὲ μάλλον αὖξεται τελευμένη.

Non est virtute ulla possessio preciosior,
Non enim submittit se neque pecuniis,
Neque securitati, neque adulationi vulgi.
Sed virtus quo frequentius ea uti libet,
Eo magis crescit, perfectiorque fit.

AVDEN-

XLI.

A U D E N T I U S
O B S T A T.

*Virtuti invidia est hostis. verum illius omnes
Sincera insultus despiciunt integritas.*

L 3

ARDEA

XLII.

ARDEA, græcis ἰγνώσκει, quasi ardua dicitur secundum Isidorum lib. XII. propter volatum in altiora loca: Formidat enim imbrēs, & ideo supra nubes evolat, ut eorum procellas evitet. Quo autē altius volaverit, eo majorem tempestatem indicat. Ob quam causam Italice vulgo Aerone vel Airone nominatur. Atq; hoc præagiū tempestatis Aristoteles quoq; lib. IX. de hist. Animal. & Aelianus lib. VII. cap. VII. retulerunt. Vnde Virgilius lib. I. Georg.

notasque paludes

Deserit, atq; altam supervolat ardea nubem.

Sunt autem ardearum sive ardeolarum tria genera ex Aristotele loco indicato, & Plinio lib. X. c. LX. πτερόν: id est, ardea pellica: Leucon sive alba vel λευκον, & Asterias sive Stellaris, quæ & ὄρνις, h. e. pigra dicitur. Quadratur hoc symbolum in hominem prudentem & cordatum, qui fortune adverse tempestates in tempore prævidens, sibi mature cavere ac prospicere studet. Atq; ideo Cicero I. de Legibus à providendo providentiam esse dictam ait, & lib. I. de Divinat. prudentes nos possi appellare providentes scribit. Sophocles quoq; hanc virtutem commendans inquit,

πομπὴ δὲ αὐτῶν μέγα.

Providentia enim hominibus lucrum est maximum.

Ac Seneca de virtutibus præclare scribit: Si prudens esse cupis, in futura prospectum intende, & quæ possunt contingere, animo tuo cuncto prospice. Nihil tibi subitum sit, sed totū ante prospicias. Qui enim prudens est non dicit: Non putavi hoc fieri, quia non dubitat, sed expectat, non suspicatur, sed cavet Cuiuscunq; facti causam require, cum initium inveneris, exitum cogita. Alias additur: SUBLIMITATE SECVRIOR.

XLII.

NATURA DICTAN-
TE FEROR.

*Prospicit atque fugit fortuna flamina prudens,
Ceu fugit imbriferos Ardea celsa notos.*

AVIS

XLIII.

Vis quaedam pulcherrima & rarissima, qualis jam ex-
 xiccata cum palmis apud nonnullos visitur, in Moluc-
 cis reperitur insula, qua mole corpore satis est parva,
 ob pennas verò longiores putatur mediocris esse magnitudinis.
 Hec (ut incolae affirmant) nunquam in terra est conspecta viva,
 sed interdum ex animis in eam ex alto aëre decidit, ac inventa
 apud istos populos in magna habetur veneratione. Appellunt
 autem lingua vernacula Manuco diatta, id est, Aviculum Dei,
 quia putant eam in paradiso nasci, quare apud nos quoq; inde
 nomen sortita est. Hanc pedibus omnino carere constat, quam-
 vis Aristoteles neget talem in avium genere reperiri, cum hi-
 rundines *απτοδες*, sive *απτοδοι*, secundum eundem, pedes habeant
 pilosos, sed ita minutos, ut his carere videantur. In maris vero
 dorso fila gemina nigra, cornuum instar utrinq; in rectum ex-
 tensa observantur, quorum usum peritiores rerum Naturalium
 esse existimant, ut femina dum ova fovet in eodem dorso cavi-
 tatem efformante, istis vinculis mari alligetur atq; ita in ipso
 pullos excludat. Melchior Quilandinus putat apud veteres es-
 se Rhyntacen, cuius meminit Plutarchus in vita Artaxerxis:
 nec non Ctesias & Dion. Scriptores rerum Indicarum, alias tra-
 dunt in Mexicana regione existere aviculas, Cinzonos dictas,
 carentes pedibus & rore tantum viventes, ex quarum pennis
 Chineses artificiosiss. picturas concinnant. Congruit autem
 hoc symbolum in eos optime, qui rebus terrestribus ac caducis
 spreis ac contemtis ad caelestia & aeterna semper toto animo se
 convertunt. Quare alibi additum legimus, SUPERATA TEL-
 LUS SYDERA DONAT. Vel, *ΜΕΤΕΩΡΟΣ ΨΥΧΗ*, id est, Sublimis
 anima, secundum pulcherrimum Nazianzeni versum,

Ἄνω βλέψας ἄνω, καὶ δούλος δ' Ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πνεύματος,

Sursum anime spectata, terrenaq; spernito cuncta.

TERRÆ

XLIII.

TERRÆ COM-
MERCIA NESCIT.

*Felices nimium quorum super aspera mentes,
Sublata cuncta hac infera despiciunt.*

M

JULIUS

XLIV.

AVIVS *Caspar Scaliger exercitat. 232. satis breviter aves describit cornutas, hisce verbis: Insula Cati-gan, quæ est in mari Sur, aves fert gallina magnitudine cornutas. Subtus arenas ad duos pedes ova alte condunt, unde vi Solis excludanter pulli, ut per se prodeant. Sic avis cuiusdam cornigera vel unicornis in ære eleganter incisa, cuius hic pieturam exhibemus, ante aliquot annos iconem ad me misit Medicus quidam Romanus, cum ejusmodi descriptione: Avis hæc Iaponica, quam hætenus à nemine visam existimo, gallo gallinaceo aliquanto major est, toto corpore nigricans, præterquam sub inguine, quod albus plumis est conspersum, oculis promicantibus, collo oblongo, rostro rubro, cui ad summam partem capitis lapidosum cornu, primum molle, deinde indurefcens meta instar cineritio colore prominet. Huius generis duæ aves mas & fæmina ex insula Iaponica fuerunt transmissa Romam ad Pontificem Pium V. sed mas periit, fæmina verò planè cicur facta diu supervixit. Hæc ille. Sicuti igitur ex mollissima cerebri materia, progressu temporis Natura producit solidum ac durum corpus (quod etiam non sine admiratione in tam vastis cervorum cornibus quotidie observamus (ita quoque consuetudine & exercitatione assidua, virtutem nobis comparare, & paulatim tanquam habitum firmiorem conquirere debemus, cuius rei nobis *Vlysses* Horatius pulchre proponit lib. I. epist. II.*

Qui domitor Troiæ, multorum providus, urbes

Et mores hominum inspexit, &c.

Præclare item Musonius lib. de Exercitatione, & prolixè de utilitate exercitationis, tam animi, quam corporis differit, omnesq; qui in ulla virtute proficere cupiunt, serio & graviter ad illam adhortatur, quæ apud Stoicum quærì & legi possunt.

TEM-

XLIV.

TEMPORE DU-
RESKIT.

*Cornua cum molli nascuntur dura cerebro,
Virescentem assiduus firmat aliquid labor.*

M.

DE

XLV.

Pſittaco *Aristot. lib. viii. cap. xii. de hist. Animal.* hac scribit: omnes deniq. aves unca brevi sunt collo & lingua lata, abtaq. ad imitandum. Nam & Indida avis, cui nomen Pſittaco, quam loqui aiunt, talis est, & loquacior cum vinum biberit redditur. Idem Solinus, Plinius, Apuleius, Aelianus, Isidorus & alii plures affirmant. Versibus quoq. Pſittacum celebrarunt Oppianus, Ovidius, Statius, & inter recentiores Vespasianus Stroza, Eroticon vi. & omnium elegantissimè lo Passeratius, Professor Regius Luterie Parisiorum, in suis Kalendis Ianuariis. Huius avis diversa genera, qua nostris temporibus sunt nota, describit Scaliger in exercitationibus contra Cardanum. Quod autem tam meditando quam loquendo mira praestet, inter alias plurimas historias, Zonaras Annal. lib. xix, in vita Basilii patris Leonis Philosophi, memorabilem admodum hanc exponit: Cum filius à patre propter quorundam calumnias, quasi eius vita insidiaretur, in tetrum carcerem esset coniectus, accidit ut Imperator cum principis regni senatorib. splendidum convivium celebraret, Pſittacus verò forte fortuna in eodem conclavi inclusus cavea voce flebili semper exclamavit, o Leo Leo (quam vocem ab aliis, calamitatem illius juvenis deplorantib. audiverat) Qua occasione arrepta pro filio apud patrem intercedentes deprecati sunt, & ipsum in gratiam reduxerunt. Inducatur autem hac similitudine cura ac diligentia imitandi alios, qui sua industria alioqui parum efficere possunt. Quapropter alibi ascribitur, **ALIENO LOQUITUR ORE. Vel brevius, ORE ALIENO**, quod convenit cum vulgari proverbio: Loquitur ut Pſittacus. Aliis magis placet esse symbolum libertatis à contrario sensu, qua secundum Iurisperitos, res est inestimabilis, nullo auro comparanda, & optima omnium (ut vult Diogenes apud Laertium) inter homines: secundum verò Horatium, potior metallis: unde addiderunt, **ARBITRIUM DITIUS AURO.** Nostra inscriptio est ex Autore carminis de philomela.

XLV.

HUMANAS DEPRO- MIT VOCE LOQUE- LAS.

*Humana mihi quid prodest lingua amula vocis,
Cum cantem dominici carmina solameis?*

M 3

JOAN-

XLVI.

IOANNES de Boria in Hispaniis symbolis ait, à scriptoribus rerum Indicarum speciem quandam Psittaci describi, qua sese mense Novembri incipiente hieme soleat in trunco alicuius arboris densè abscondere, & ibidem dormiens usque ad tempus vernum commorari, atque tum pristinum rursum vigorem recipere, majoremq; alacritatem conquirere. Tractat autem Aristoteles quoque lib. viii. de avibus & quadrupedibus, qua per hiemem sese abscondunt: & Plinius lib. x. cap. ix. scribit coccyga siue cuculum verè procedere, canicula ortu latitare, idq; fieri in cavis arborum Agricola testatur. Sic viri prudentes & circumspecti suorum consiliorum & actionum tempestivum exitum caute circumspectant, & interea quamdiu opus esse existimant, in aliquam rei bene gerendæ occasionem intenti quiescunt. Quod Dionysius Halicarnassensis quoq; paucis verbis rectè subiicit: χρησιμον πρᾶγμα ἐν πολλοῖς καὶ ἥκιστα σφαλτικὸν ἀναβαλὼν: Inprimis res utilis & minime periculosa est cunctatio. Breviter & pulchrè P. Syrus:

Deliberare utilia, mora est tutissima.

Quamquam verò singulari quadam fortuna Alexandro Magno, Julio Casari & aliis τὸ μὲν ἐν ἀναβαλόμενῳ, id est, nihil differens vel procrastinans, absque tamen stulta precipitantia ac temeritate, potius placuerit, atque in rebus potiss. bellicis celeritas amplius profuit quam virtus: Cicero tamen in illa praeclara oratione pro Lege Manilia, vel potius de laudibus Pompeii, inter virtutes imperatorias laborem in negotiis, fortitudinem in periculis, industriam in agendo, celeritatem in conficiendo, nec minus consilium in providendo commendat. Ac praeceptum est alterius nescio cuius auctoris, utendum consilio in arduis, celeritate in urgentibus, mora in periculosis, & expensis in dubiis.

MOX.

XLVI.

MOX VERNO TEM- PORE PRODIT.

*Dum mala saevit hyems, latita, mox veris amica
Profer maturum tempore consilium.*

VARRO

XLVII.

VARRO lib. III. de re rustica, cap. IX. Meleagridas vocat gallinas Africanas, quæ aliis sunt Numidica, quæ ad nos quoq; deferuntur. Quamquam vero Gesnerus nostras vulgo dictas Indicas gallinas ad Meleagridas recenseri posse existimet (sicuti quoque Turnerus Anglus, & Bellonius Gallus) rectius tamen pavonem Indicum vel Gallopavum nominari, idem Gesnerus putat. Sed Gillius interpres & commentator Aeliani lib. XVI. de Animal. cap. II. existimat, Gallinaceum Indicum debere appellari. His verò avibus quasi peculiare hoc est insitum, ut ad iram provocatis, cutis circa collum sanguineo colore splendescat, & crista ipsius varii coloris inflatur, & ad nares usque protendatur, caputq; nudum pelle purpurascente obducatur, quam antea laxam & quasi vacuum, cum irritatur sic inflat, ut ad brachii nonnunquam crassitudinem accedat, actum vox cum fragore aliquo per collum redditur. Quæ omnia in hac ave peregrina vere & mores iracundiæ exprimunt, ut vix aliquid accommodatius excogitari posset. Est autem hoc dictum ex Claudiano de IV. consulatu Honorii desumptum, ubi ait:

Itam sanguinei regio sub pectore cordis
Protegit, imbutam flammis, avidamq; nocendi,
Præcipitemq; sui, rabie succensa tumescit.

Cum quo convenit Persius lib. III.

Nunc face supposita, fervescit sanguis, & ira
Scintillant oculi, dicisque facisque quod ipse
Non sani esse hominis, non sanus juret Orestes.

Seneca quoq; in lib. de ira eam luculenter describit his verbis: Nam in ea facies turbatior or a pulcherrima fædat, torvos vultus ex tranquillitate reddit, linquit decor omnis iratos. De remediis verò contra hunc tam impetuosum affectum aliorum scripta consulantur.

RABIE

XLVII.

RABIE SUCCEN-
SA TVMESCIT.

*Quam deforme malum ferventi accensa furore
Ira sit, iratis Indica monstrat avis.*

N

COLU-

XLVIII.

OLVMELLA lib. VIII. rerum rusticarum de pullo anserino tractans, cavendum est, inquit, ne aut aculeis urtica compungatur, aut esuriens mittatur in pascuum. Nam si adhuc parum firmus & indigens ciborum pervenit in pascuum, fruticibus aut solidioribus herbis oblectatur ita pertinaciter, ut collum abrumpat. Paulo aliter Varro, & Plinius, & quibus posterior lib. X. cap. LIX. ita scribit: Pullis anserum urtica contactu mortifera. Nec minus aviditas nunc satietate nimia, nunc suamet vi, quando apprehensa radice, morsu sepe conantes avellere, ante colla sua abrumpunt. Sic unusquisq; magna constantia in rebus laudabilibus ac honestis perseverare posthabitis omnibus difficultatib. debet. Dicit autem Cicer. II. de Invent. perseverantiam esse in re bene considerata stabilem ac perpetuam per mansionem, sicuti ibidem patientiam ait honestatis ac virtutis causa esse arduarum rerum ac difficilium voluntariam ac diuturnam perpersionem, ac constituit utramq; virtutem partes fortitudinis. Plutarchus in Laconicis institutis quandam Lacanam filio scutum tradentem refert dixisse, τέκνον ἢ τὰν ἢ ἐμὴ τὰς: Fili aut hanc aut super hac, nimirum aspide. Vnde Sybarita quidam, ut est apud Stobaeum, cum peregrinatus Lacedaemonem venisset, moribus civium perspectis, & imprimis considerata patientia, ad quam statim à pueris sese assuescere coguntur, Cicerone etiam teste Tusculanis Quaestionibus, nihil illos mirum prae stare dixit, quod ita facile mortem in bello obeant, veriti scilicet ne ita duriter vivere cogantur. Sic quoq; legimus apud Xenophontem de Cyri institutione lib. I. Non ita victum illum refugisse, ut nollet in eo ipso quo inferior fuisset, amplius occupari, sed versatum esse in experiundo idem iterum facere rectius.

XLVIII.

DEFICIAM AUT
EFFICIAM.

*Consiliis suffulta bonis constantia, multum
Rebus in inceptis utilitatis habet.*

N 2

ONQ.

XLIX.

PARVUS NON
SUFFICIT AMNIS.

*Qui nequis expleri ventrem, mentemve vel arcem,
Piscivori effigiem cernito Onocratoli.*

N 3

CANO.

L.

ANORVM animal Cicero lib. II. de Divinat. gallum gallinaceum vocat, & ante lucem canere inquit, quem Plin. lib. X. ita describit: Proximè gloriam sentiunt & hi vigiles nostri nocturni, quos excitandis in opera mortalibus, rumpendog, somno natura genuit. Norunt sidera. & ternas distinguunt horas interdiu cantu. Cum sole eunt cubitum, quartag, castrensi vigilia (id est, secundum Vegetium lib. III. hora tertia post mediam noctem) ad curas laboresq, revocant. Nec solis ortum incautis patiuntur obrepere, diemq, venientem nunciant cantu, ipsum verò tantum plausu laterum. Idem Aelian. plurib. verbis exponit lib. IV. cap. XXIV. Caussam huius rei Cicer. II. de Divinat. & Lucianus in Dialogo de somnio sive gallo, & Heliodorus in Aethiop. reddere conantur. Non etiam sine ratione legitur apud Iobum cap. XXXVII. Quis dedit gallo intelligentiam? Convenit itaq, hoc symbolum homini industrio, omnia magna attentione ac vigilantia per agentis; quales in primis omnes pietati addicti, & præterea aliis in religione præfecti esse debent. Quare D. Ambr. lib. V. cap. XXIV. hanc similitudinem eleganter explicat, ubi ait: Galli cantus suavis est in noctibus, nec solum suavis sed etiam utilis, qui quasi bonus cohabitator & dormientem excitat, & sollicitum admonet, & iter facientem solatur, pressum noctis canora significatione protestans. Hoc canente, latro suas relinquit insidias; hoc ipso lucifer exercitatus oritur, cælumq, illuminat; hoc canente mæstitiam trepidus nauta deponit, omnisq, crebro vespertinis flatibus excitata tempestas & procella mitescit; hoc canente devotus affectus exilis ad presandū, legendi quoq, munia instaurat, &c. Additum alibi legitur: EXCITAT AVRORA. Paradinus ascripsit, PACIS ET ARMORVM VIGILES: quæ cum prioribus conveniunt.

CVRA

L.

CURA VIGIL.

*Præ cum laude geras res, expergiſcere, magnas,
Et ſibi ſis galli cura magiſtra vigil.*

VETE-

LI.

VETERVM sapientum quidam adhortans adole-
scentes ad diligentia adhibendam in suis studiis
ac laborum perseverantiam & quandam ἀσκήσιον,
solitus est dicere, aves cohortales suavisissimas ha-
bere carnes si non abundantiore esca saginentur, sed διὰ τὸ στα-
λεῖν, id est, rimando & fodiendo ipsum solum, sibi querant ci-
bum. Sic qui veram & solidam doctrinam & laudabilem re-
rum utilium cognitionem conquirere student, in eruendis &
perscrutandis accurate ac sedulo veterum scriptis ac monu-
mentis multum temporis & laboris impendere debent. Nam
secundum proverbium græcum, ἐκ τῆ πόνοι κλέει, id est, ex la-
bore gloria: Vel ut Euripides breviter dixit, πόνοι εὐκλείας πα-
τήρ, id est, labor gloria genitor: cui simile est dictum Aeschyli.

τῷ πονῶντι ἐκ θεῶ

ὀφείλεται τέκνωμα τῷ πόνῳ κλέει.

Laboranti a Deo

Debetur fœtus (præmium) illius gloria.

Versatur quoque in ore quidem multorum, sed non semper in a-
nimo aut opere Epicharmi versus, quem etiam Xenophon lib. 11
δογματικῶν μόνων ἐκείνων commendat,

πρεπόντων πόνοι πωλῶσιν πάντα τ' ἀγαθ' οἱ θεοί,

id est,

Convenientibus laborib. vendunt nobis omnia bona divi.

Plutarchus tamen in comment. ἀπὸ πολυπραγμοσύνης aliter ni-
mirum ad curiositatem hac accommodat. Sicuti, inquit, gallina
proposito sape alimento in augulum aliquem sese subducit, ubi
vel in sterquilinio unicū apparet hordei granum: ita curiosi in
medio sitos sermones & historias, & de quibus nemo prohibet
aut indignatur queri, pratercuntes, occultata & latentia cu-
iusq; familia mala colligunt. Alibi legitur ascriptum RIMAN-
DO PINGUESCUNT, Vel PRÆBET INDVSTRIA VICTVM. quod
cum prioris symboli huius explicatione convenit.

PIN-

LI.

PINGVESCIT
DVM ERVIT.

*Amatur vigili Sophia secreta labore,
Qui cupit Aonia frondis honore tegi.*

O

GALLI-

GALLINARUM amorem in pullos, & defensionem illarum acerrimam Plutarchus in comment. *ἡ γαλῆ* *ἡ γαλῆ*, id est, de mare prolis describit his verbis: Gallinas autem quotidie ante oculos habemus, ac cernimus, quomodo pullos suos forveant, alias sub alas recipientes, aliis tergum conscendendum & undiquaq; aditum praebentes simulq; blandam & gaudii indicem vocem edentes, eadem canes & angues fugiunt, cum sibi metuunt, cum vero pulli timent, defendunt, & ultra quam vires patiantur iis propulsandis certant. Hac ille. Inprimis vero sese opponunt milvis & accipitribus rubetariis, qui pullis insidiantur, quod certamen pulcherrime describit Oppianus lib. III. Cyneticorum. Ac scimus ipsum Salvatorem nostrum charitatem & sollicitudinem pro genere humano ostendentem hac similitudine usam Matth. cap. XXIII. & Luca XIII. quae etiam legitur Esdra lib. IV. cap. I. Et sanctus vates Psalmo LVII. hac quoque metaphora utitur: In umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Sic rectè ad alios fideles principes & magistratus sollicitos transferri potest. Quare hoc elegans symbolum ascribitur in Genealogia Austriaca Alberto Comiti Habsburgensi XVIII. principi optimo ac fortissi. patri Rudolphi I. Imperatoris Romanorum: qui contra infideles gentes egregiam navavit operam, ut testantur plures de illo historiae. Desumptum autem est hoc dictum ex Horatiano versu lib. III. carm. od. II.

Dulce & decorum est pro patria mori.

Georgietta Montana nobilis femina Gallia in suis Emblematis Christianis voluit ascribere, *IBI LICET ESSE SECVRIS cū galli- so tetrasticho, quod ita quidam in latinam linguam convertit:*

Gallina ut teneros alis tegit anxia pullos,

Ex alto accipiter dum facit insidias:

Sic quoque curabit Christus, contraria nobis

Ne sceleratorum facta nocere queant.

DUL-

LII.

DULCE ET DECORVM EST.

*Gallina ut rimidos defendit provida pullos,
Sic populum auxilio Rex regis ipse suo.*

O 2

SVNT

LIII.

SVNT quadam animalia, potiss. ex avibus, quæ capite tantum quocumq. modo occultato, se universo etiam corpore reliquo similiter latitare opinantur, quæ stulta persuasione decepti saepe capiuntur. Quod Struthocamelus quoq., referente Plinio lib. ix. ab initio, & perdix, secundum Olausum Magnum, atque Phasianus in nive factitare dicitur. Idem de Sciana pisce Oppianus iv. Halient. tradit. Nos hic Phasianum proponimus, qui à phasi vel phaside fluvio apud Colchos, ubi id genus avium copiosè reperitur, nomen accepit, unde in alias regiones fuit exportatum, ut Mantialis habet,

Argiva primum sum transportata carina,
Ante mihi notum nil nisi phasis erat.

Proponitur hic nobis stolidæ persuasionis luculenta imago, cum videamus multos, qui vano opinionis errore seducti ac exccati sua enormia flagitia apud DEVM & homines se posse tegere existimant, instar infantum, qui male sibi conscii apposita manu faciem velant, vel oculos claudunt, & sic se putant à nemine conspici. Hoc vitium juvenibus nimis usitatum ita Menander describit.

ὅτι γὰρ ἄνθρωποι, ἡνίκ' αὖ νεώτεροι,
ἐδύκου μὲν, ἐφορούμην δ' ἐδύν. ἀλλὰ πάντα μοι
κατὰ χροῖός μ' ἐπὶ τὰ πράγματα ἐδυμυμνῶ,
ὅτι δ' ἀπὸ μοι τὸ γῆρας ἐπιδύναται, ἰδέσθαι,

Ego enim o viri cum junior essem,
Opinabar quidem, sed nihil sapiebam. Verum omnia mihi
In manu erant negotia, quæ cogitabam,
Nunc demum vero mihi mentem senectus inserit.

Demosthenes quoq., alibi dicit, πᾶσιν ἀνθρώπων εἶναι, αὐτὸν ἑξαπατῆσαι, id est, omnium facillimum esse seipsum decipere. Et vetere proverbio effertur, Sabini quod volunt, somniant.

FAL.

LIII.

FALLIT OPI- NIO.

*Ah miser, etsi quis caute sua crimina celat,
Hac tamen aeterno sunt manifesta Deo.*

O 3

NI

LIV.

IN libello mirabilium narrationum Aristoteli a-
 scripto, de insula Diomedeā, quā hodie S. Maria de
 Tremita vocatur, hac leguntur. Aiunt in ea esse tē-
 plum Diomedis sacrum & mirabile, idg, circum-
 sideri undiq, avibus insigni magnitudine, quarum magna &
 dura sint rostra. Eas si Graci homines ad venerint, quiescere:
 sin vero ex vicinis locis barbari aliqui, subvolare & è sublimi
 precipites capita eorum ferire, rostrisq, ad mortem usq, vul-
 vulnerare. Quod tamen nostris temporibus à nemine obser-
 vatum fuisse putatur. Et de Diomedēis avibus idem ferè nar-
 rat Aelianus de animal. lib. I. cap. I. simile quippiam de avibus
 Memnoniis lib. V. Animal. cap. I. Fabulantur autem poeta, Dio-
 medis socios, cum ipse ab Aeneā regionum illarum rege dolo oc-
 cisus esset, naufragio circa hanc insulam factō, in aves eiūs mo-
 di esse mutatos: cuiusq, Strabo lib. VII & Aelianus lib. I. Ani-
 mal. cap. I. una cum Plinio meminere. Vocant adhuc nostro tem-
 pore has aves vulgo incola Ardennas, tanquam ardeas, cum
 Plinius dicat esse instar fulicarum. Misit autem hujus accura-
 tam designationem ad me D. Vlysses Aldrobandus rerum Na-
 turalium peritiss. professor Bononiensis, cuius libri absolutiss.
 de Avibus & aliis rebus, quos ad editionem adornat, avide ex-
 spectantur. Paratur nunc etiam ex pinguedine harum avium
 unguentum, quod in morbis articularibus in Italia magnifieri
 solet. Placuit autem hoc symbolo Duci Neapolitano de Matalo-
 na dicto uti eo tempore, quo una cum Duce Albano contra Pon-
 tificem Romanum Paulum IV. propinquum suum bellum gere-
 ret, ut eo ostenderet, multo pluris se facere fidem datam ac jura-
 tam Regi suo, quam consanguinitatem arctiorem cum Pontifi-
 ce, absq, quo fuisset potius ad exemplum istarum avium suos,
 defendere & externos abigere voluiss.

MVTA-

LIV.

MUTATUR N A- TVRA FIDE:

*Qua semel est promissa fides, servanda perenni
Evidere, & est ipsa sanguinitate prior.*

HALCE

ALCEDO, qua secundum Varinum Cerylus & Ceyx est, græcis dicitur ἀλκυών, ἢ τὸ κύνει ἐν ἁλὶ, id est, quod in mari pariat, non quasi ales Oceana, ut opinatur Isidorus. An verò cum aspiratione vel sine illa sit hac vox exprimenda, disputant grammatici, cum apud veteres utrumq; fuerit in usu. Aristoteles lib. ix. de hist. Animal. cap. xiv. dicit non multo esse majorem passere, colore tum caruleo tum viridi, tum etiam leniter purpureo insignem, rostro sub viridi, longo & tenui. Quem colorem Calius Calpagninus hirundini marina vulgo nuncupata convenire scribit. Est autem aded maris amans, ut etiam secundum Oppianum, prope fluctus nidificet, idq; in hyeme circa brumam mari tranquillo, quos dies Alcedonia nominat Plautus. De admiranda quoq; nidi constructione Aristoteles, Plutarchus, Aelianus, Oppianus, & alii, nec non D. Basilus & S. Ambr. in Hexæmer. multa annotarunt: ac Lucianus integrum dialogum Alcyonis nomine inscripsit. Estq; typus hac avis prudentis viri, qui in mediis Rep. procellis sibi prospicere, & quietiora ac tranquilliora tempora expectare novit. Quare Iovius hoc symbolum voluit excogitare in gratiam Fliscorum Nobilium Genuensium, qui contra multorum aliorum sententiam à Rege Gallie ad Caesaris Caroli v. partes sese contulissent, fuitq; hac gallica addita inscriptio, NOUS SAVONS BIEN LE TEMPS, id est, nobis est bene notum, quando tempus vel occasionem adversus nostros adversarios aliquid agendi debeamus arripere. Alii addiderunt: SAT CITO, SI SAT TEMPESTIVE. Quod congruit cum præcepto Pittaci, unius ex septem sapientibus, γινώσκαι ποῦν, id est, nosce opportunitatem, & cū Hesiodæa sententia, καί ποτε δ' ἐνὶ πᾶσι ἀρίστου, Occasio omnium rerum optima est.

NOBIS

LV.

NOBIS SUNT
TEMPORA NOTA

*Ni via tuta maris, navem ne credito ventis,
Providant exemplo te monet Alcione.*

P

MER-

LVI.

MERGVs, inquit Isidorus, ab assiduitate mergendi nomen accepit. Sape autem in profundum dimisso capite aurarum signa sub fluctibus colligit, & praevidens aquoris tempestatem, cum clamore ad littora tendit. Quod Plinius quoq; confirmat, & huius fabulam exponit Ovid. xi. Metamorph. quā tali versu concludit,

Aequor amat, nomenq; manet, quia mergitur illi.

Gracis, ut sentit Gesnerus, ex Gaza & Scaligero, putatur esse à θῦρα à colore, quamvis Wottonus aliter sentiat. Hoc symbolū in primis convenit illis, qui rebus difficilibus & asperis agitati, nunquam animum despondent, sed forti animo ac cōstanti semper sese sustentant, & tandem etiam eluctantur. Talis fuit Ulysses, de quo Horatius l. Ep. ii. canit, quod fuerit:

adversus rerum immerfabilis undis.

Sed inter alia multa praecleara dicta locum aliquem etiam habere potest Boethii carmen lib. i. metro. iv. expositum.

Quisquis composito serenus ævo
Fatum sub pedibus regit superbum,
Fortunamq; tuens utramque rectus,
Invictum potuit tenere vultum,
Non illum rabies, minæque ponti
Versum funditus excitantis æstus,
Nec ruptis quoties vagus caminus
Torquet fumificos Veseus ignes,
Aut cellas soliti ferire turres
Ardentis via fulminis movebit.

Voluit autem hoc symbolo Casar de Aquino Comes Maturani declarare, familiam ipsius ferme submersam & extinctam, per eum rursus invicto animo à vitā gloriā & celebritatem recuperasse. De cuius magnanimi viri fortissimis factis plena sunt historia Neapolitana à diversis edita.

MER-

LVI.

MERSUS UT E- MERGAM.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

*Non raro mediis vir fortis mergitur undis
Adversa fortis, nec tamen obruitur.*

P 2

DE

DE Cornicum maritali amore, castitate simul & concordia, multa apud scriptores rerum Naturalium habentur, & Aristoteles ac Plinius perhibent, cornicum fœminas solas incubare, mares vero his cibum suppeditare & incubantes pascere. Ac secundum Plinium sola cornix pullos volantes aliquandiu alit. In nuptiis quoq; (referente Horapolline) Græci ob harum avium concordiam duas cornices appingi curarūt, acclamantes ἐκκοῖ κοῖ, cum cornicem κοῖ, appellarent, prius verbum ignorantes. Romani similiter per ciconiam & cornicem in suis nummis concordiam representabant, ut apparet in Faustina posterioris nummo, ubi ad cornicem ascriptū est: CONCORDIA. lucundiss. autem sunt Phocylidis versiculi:

Στέργε τὴν ἀλοχόν. τί γὰρ ἡδύτερον καὶ ἀρεῖον

ἢ ὅταν ἀνδρὶ γυνὴ φρονίη φίλα γῆρα & ἀρεῖ,

Καὶ πόσις ἡ ἀλόχῳ, μὴδ' ἐμπόση ἀνδρὶ γῆρα νῦν &;

Tuam ama conjugem. Quid enim suavius & præstantius,

Quam si viro consentit caro uxor usque ad senectam,

Et maritus suæ uxori, neque inter eos incidit contentio?

Ac D. Augustin. lib. i. de civitate DEI cap. XXI. recte ait, Quæ harmonia Musicis dicitur in cantu, eam esse in civitate concordiam, artissimum atq; optimum vinculum in Rep. incolumitatis, eamq; sine justitia (quæ hic per Sceptrum innuitur) nullo pacto esse posse. Sed tam concordia encomia, quam discordia viruperationes à pluribus autoribus abunde sunt expositæ. Volui autem hoc symbolum eo libentius apponere, quod tres corniculæ nostræ familiæ antiqua sint insignia, quibus jam ultra trecentos annos nunquam interrupta serie, DEI benignitate, utimur. De quibus parentis nostri, p. m. Epigramma græcolatinum Rhetoricis ipsius & aliis libris præfixum legi poterit. Dictum vero pictura ascriptum desumimus ex II. Ecloga Calpurnii. Estæ pares & ob hoc concordēs vivite &c.

CON-

LVII.

CONCORDES VIVITE.

*Iuncta pudicitia si sit concordia, sancto
Conjugio haud quicquam dignius orbis habet.*

P 3

PICA:

LVIII.

PICARVM, quæ græcis est *ύλσα*, duo habentur genera: quorum unum est illud varium & caudatum ubiq; notum, olim tamen, ut apparet ex Plinio, in Italia rarius: alterum picam glandariam sive garrulum vocant, ein *Häcker* secundum Gesnerum. Verumq; genus sermonem humanum addiscit, minor tamen illius nobilitas (ut Plinii verbis utar) quia non ex longinquo venit. Ovidius v. *Metamorph.* Pieri filias in has aves mutatas fingit. Constantinus Landus doctiss. Comes in veterum Numismatum eruditis interpretationibus docet Hieroglyphica Aegyptiorum pro homine sibi ipse medente pinxisse vel picam lauri folium ore tenentem, vel leonem simiã comedẽtem, de quo posteriore in II. Centuria aliquid diximus. Sed in Hieroglyphicis Horapollinis nuper ab eruditiss. viro Davide Hæschelio, Rectore Scholæ Augustanæ, amico meo singulari, græce ac latine editis, hoc legitur de Palumbo, quæ *ύλσα* est græcis, non multum ab simili dictione à *ύλσα*. At quomodo cunq; hac se habeant, symbolum hoc non male convenit cordatis & animosis, qui non ab aliis pendentes & auxilium eorum expectantes, se ipsos in rebus adversis sua virtute, patientia & *αὐτογενείᾳ* sustentant, & sibi satis firma remedia inde conquirunt: quales tanquam publice privatimq; optimos esse apud Thucydidem lib. II. Pericles ait, *οἰτί τινες πρὸς τὰς συμφορὰς γινώμην μὴ ἄλλοις λυπώμεναι, ἀλλ' οὐδὲ μάλιστα ἀντέχουσιν, ὅτοι καὶ πόλεων καὶ ἰδιωτῶν ἀγατίστοι εἰσίν*, id est, qui in rebus adversis non franguntur animo, sed re ipsa maxime resistunt, & in Repub. & in vita privata sunt optimi. Referri etiam huc possit apologus de castita ex Gel. lib. II. cap. XXIX, ubi hic Ennii versus refertur:

Ne quid expectes amicos, quod tute agere possies.
De quo infra Emblem. LXXIII.

E GO-

D I V I

LVIIL

EGOMET MIHI
GESTO QUOD U-
SU ST.

*Nepende ex aliis, in te tua cuncta repone
Id te etiam volucris, se medicata, docer.*

Dr

DE Columbis emissariis, quæ Veredariorum loco habentur, & litteras in remota quoq; loca perferunt, plura tam apud veteres quam recentiores fide digna exponuntur, quod in primis Plinius lib. x. confirmat his verbis: Quin & internuntia in rebus magnis fuisse, epistolas annexas earum pedibus obsidione Mutinensi in castra consulū Decimo Bruto mittente. Similia legimus apud Aelianum lib. ix. de animal. cap. ii. & multos alios. Sed & in Genes. cap. vii. habemus, Noë cum cessante paulatim ex divina gratia universali diluvio, columbam (avem propter simplicitatem & castitatem, etiam testimonio sacrarum litterarum commendatā) ex arca emisisse, & hanc quidem prima vice nondum reperiisse locum, in quo consistere posset, atq; ideo ad eam rediisse, sed post septimum diem (quem numerum tradunt Doctores significare iræ mitigationem & remissionem) vespere reversam attulisse in ore ramum oleæ, quod & ipsum signum pacis & divinæ reconciliationis extitit. Pulchrè igitur August. doct. Christ. lib. xi. c. xvi. Pax perpetua significatur olea ramusculo, quem rediens ad arcam columba, perculit, quia olei lenis contactus non facile alieno humore corrumpitur, & arbor ipsa frondet perenniter. Ad eundem modum æternus Deus per sanctum Spiritum petentibus pacem & gratiam suam offert, idq; propter sacrarum meritum CHRISTI. Consilis albam columbam in acre cum ramo olea pingit, adjecto dicto, INTVS ET EXTRA. Nam quemadmodum columba dicitur carere felle, & candidum colorem exteriori prae se fert, ita quoq; unusquisq; vera pietate & simplicitate prae diis operam dare debet, ut cunctæ ipsius actiones externa candidis ac bonis cogitationibus respondeant, omniaq; ipsius dicta ac facta cū saluberrimis præceptis divinis semper congruant. Quicquid enim fide integra & mente sobria offeratur, à Spiritu sancto perficitur, ut D. Ambrosius in xv. S. Pauli Epistolo ad Romanos docet.

LIX.

DIVINÆ NUN-
CIA PACIS.

*Ore columba olea fert ramum, insignia pacis,
Quam seris in verbo Spiritus alme tuo.*

Q

COLUM.

LX.

COLUMBA est *græcis* *πελις*, *ἢ* τὸ *πελοῦς* ἢ *ἔρως*, id est, quod supra modum amori sit dedita, quare veteres dicarunt Veneri, & Aeneas ideo apud Virgil. VI. *Aeneid.* maternas aves nominat, utq; est apud Apuleium, Phurnutum & alios, *μυδαλῶν* *μοῶν*, currum Veneris propter ipsarum puritatem & castitatem trahere finguntur. Quod Ovid quoq; XV. *Metamorph.* testatur.

Perq; leves auras junctis invicta columbis,
Littus adit Laurens——

Adduntur faces nuptiales, quæ conjugii amorem & ardorem apud veteres innuebant. Vnde hoc symbolum conjugib. unanimiter & pudice viventibus verog; amore devinctis destinatum est. Atque hac similitudine columbarum quoq; utitur Terzullianus in libro de Monogamia. & noti sunt Propertii versus lib. XI. *Eleg.* O me felicem.

Exemplo junctæ tibi sint in amore columbæ.

Masculus & totum foemina conjugium.

Syracides quoq; cap. XXV. inquit, De tribus forma mea (dicit sapientia) enituit, & surrexi formosa coram Domino & hominibus. I. De concordia fratrum. II. Et amicitia proximi. III. Et tertium est vir & mulier qui se mutuo tolerant. Quo in loco multa in vituperationem improbarum mulierum adduntur, cum veterum quispiam etiam de talibus scripserit, omnium bestiarum savitiam harum immanitatem superare. Extant quoque nummi argentei Faustina, ac Iulia pie conjugis Severi Imperat, in quibus conspicitur matrona sedens in sella, tenens una manu sceptrum, ad cuius pedes sunt due columbae candidæ indicantes puritatem & castitatem conjugii. Vt enim Eusebius dixit: *Τῆς ἀγίας ἑυπρωπῆς, ἀπορτίτης σωφροσύνης ἀντικειν*: Optimus consensus est nuptiarum, siaterq; conjunx temperantiam exerceat.

LX.

SIT SINE LABE
FIDES.

*Conjugij servant socialia jura columba,
Et grata est superis sancta in amore fides.*

Q 2

VIRGI.

IRGILIUS. VI. *Aeneid.* eleganter describit geminas columbas Aeneam ad lucum & arborem in qua aureus ramus positus erat, deducentes, quo ^{muſdolozymus} videtur poeta voluisse designare illas duas alas, quas animo humano in Phaedro longa oratione attribuit Plato. Ac erudite admodum hoc symbolum explicat vir doctiss. Johannes Anton. Viperanus in oratione IV. de perfecto hominis habitu, ubi ita scribit: Ad quam perfectionem (quando scilicet ad virtutum actiones exequendas quispiam bene affectus & rerum intelligentia perpolitus est) assequendam quia non solum natura & doctrina adjumentis, sed etiam divini numinis afflatu opus est, egregie inquit poeta,

— — — Pauci quos æquus amavit
Jupiter, aut ardent exivit ad æthera virtus
Diis geniti potuere.

Id quod idem poeta suis commentis sapientissimis commendavit. Nam Aeneam inter densam atq; asperam sylvam ramum aureum quarentem introducit, sine quo ad patrem aditu prohibitus fuisset, atq; cum duas columbas à matre Venere immitit facit, quæ inter sylvestres sepes ad Iunoni sacram arborem volatu suo viam monstrent,

Tollunt se celeres, liquidumq; per aera lapsæ
Sedibus optatis gemina super arbore fidunt,
Discolor unde auri per ramos aura refulsit,

Aurum propter eximium splendorem, sapientiam mihi designare videtur, qua nihil optabilius nihil præstantius est. Sed tum inter falsas hominum opiniones & errores, tum inter acres aut honorum aut divitiarum curas, tum inter turbidos animi motus delitescit: tamen fas est nobis eam cum Deo comprehendere, actione & cognitione ducibus, quas gemina columba significat.

UNDE

LXI.

UNDE AURI PER RAMOS AURA REFULSIT.

*Auricomum gemina ramum monstrare columba,
Vt nobis sancti fulgeat aura DEI.*

Q 3

PALUM.

LXII.

PALUMBOS, quos vulgo Torquatos vocant, non nisi peracto solstitio parere, autor est Plin. lib. x. cap. xxxiv & in lib. xviii. ait, transiisse Solstitium ca-
veto putes, nisi cum incubantem videris palum-
bum. Alciatus vero Emblemate CXCIII. ait, palumbos in frigo-
re nidificantes sibi proprias pulmas evellere, ut pulli mollius
foveantur, etiam cum suo incommodo. exemplum appositum
admodum philosophias. Sed in græco Epigrammate Antipatri,
unde sumfit Alciatus, gallina sit mentio, idq; integrum propter
eius elegantiam ascribere visum fuit.

χειμαρίαις νηράδασι παλυωμένα τιθάς ὄρνις
τέκνοις ἐυναίᾳς ἀμύχει πτέρυγας,
μίσφα μιν ἔρανιον κρύβῃ ὠλεσιν. ἢ γὰρ ἔμεινεν
αἰδέρῃ ἔρανίων ἀντίπαλῃ νηρέων.
πρόκνη καὶ μήδεα κατ' αἰδῇ αἰδέσθῃτε
μητέρες, ὄρνιθων ἔργα διδασκόμεναι.

Græca ita vertebat D. Cunradus Rittershusius:

Undiq; ab hiberna gallina nive obruta matrix,

Alas in pullos explicat, hosq; fovet:

Nec prius abstittit, quam frigore mortua cæli:

Sic quoq; defendens permanet usq; nives.

Medea & Progne, siquid sentitis, ad orcum

Talia nonne avium cernere facta pudet?

De magnitudine autem amoris parentum erga liberos præclare
disputat Xenophon lib. xi. Σοφιστικόν. in colloquio Socratis cum
filio, & Plutarchus in peculiari libro περὶ Φιλοσοφίας, in quo
non pauca exempla quoque ex brutis desumpta, nimirum Alcyo-
ne. Fele, Vrsæ, Perdice & Gallina proponit, quæ hic verbosius
exponere non est nostri instituti. Breviter, sed vere Euripides
in alcmene:

Δενόν τι τέκνων φίλτρον ἔδωκε θεὸς ἀνθρώποις,

Vehementem in liberos amoris affectū Deus dedit hominibus.

DURIS.

LXII,
DURISSIMA
PERFERT.

*Vt vigeant gnati, genitor se affligere solet,
Insuper & proprijs se spoliare bonis.*

TURTU

L XIII.

URTUREM, dicit Aristoteles lib. ix. hist. Animal. uno mare contentam sicuti palumbum vivere, nec alterum recipere. De qua multa Aelian. lib. iii. cap. XLIV. ubi refert inter palumbos adulterii quoq; pœnam morte luere utrumque sexum; in turturum vero & albarum columbarum genere matrem tantum sœmina agnoscere. Placuit autem hoc loco elegantissimum carmen doctiss. poetæ D. Nathanis Chytræi, quod legitur in sacris ipsius fastis in Februario, ascribere:

At tu præ reliquis avibus blandissime turtur,
Exemplum fidei & specimen constantis amoris,
Dic mihi, quid matres aris adhibenda docebas?
Unius & solius amore te comparis urget,
Cum quo dulce tibi viridi considerare ramo,
Cum quo dulce novis implere nepotibus agros,
Cum quo dulce mori. Sed enim dum vivitis, unus
Est animus vobis, est mens, est una voluntas,
Una fides studiumq; unum; simul occidit alter,
Non genere ærea viduus desistit ab ulmo,
Implens flebilibus late nemus omne querelis.
Non illum novus urit amor; memor ille prioris
Conjugii, solus superantes exigit annos,
Solutus & in sterili expectat sua funera ramo.
Fallor an hæc matres imitari exempla volebat
Turturis ipse Deus? nihil illis aptius omne
Conjugis officium laudatq; fœdera pingit.

Typus profecto eximius matrimonii fidelis, de quo etiam Horatius lib. i. od. XIII.

Felices ter & amplius
Quos interrupta tenet copula, nec malis
Divulsus querimoniis

Suprema citius solvet amor die.

Estq; hoc symbolum inventum & celebratum cum hac pictura in gratiam sereniss. Johanna Austriaca, cum nuptias celebraret cum sereniss. Magno Duce Florentia Francisco &c.

LXIII.

CONJUNCTIO FIDA.

*Castæ persistunt æterno in amore columba;
Quo sint humani regula conjugii.*

R

TURTUR

LXIV.

IDEM CANTUS
GEMITVSQUE.

*Fortis in adversis, timidus sed vive secundis,
Ne te hac extollant, illave dejiciant.*

R 1

ACA.

CADEMICI quidam doctissimi Ticinenses, qui se Affidatos, id est, receptos in fidem aliorum nominarunt, pro suo Academia symbolo elegerunt avem, qua volatu suo ad stellam Mercurii tendit, infra quam pullus ex ovo quasi proficiens, & alas quoque ad volandum expandens conspicitur. Vocant autem avem hanc Stellinum, quod tamen nomen nec apud veteres neque recentiores invenitur, uno excepto Asculano, ut refert Contilis, ex cuius Italico libro hac desumimus. Alii voluerunt esse Asteriam vel Stellarem Aristotelis, cuius facta est mentio inter ardeas. Scribit autem Asculanus ille de Stellino, eum pulchritudine cæli & inprimis stella Mercurii mirifice affici, atque Asteriam dictam, quia tendit ad astra: intentamque in hanc stellam oculis, illiusque radiis oblectatam, ovi quod ungulis complectitur, oblitam in terram id delabi sinere, ex quo pullus enascatur, qui propter stridorem matris, ad ipsam nititur advolare. Sed cum Ardea stellaris in locis potiss. palustribus vivat, ex sententia Aristotelis & aliorum, eaque raro in altum sese attollat, Stellini nomen illi haud conveniet. quare hanc vocem fictam esse, sicuti quoque illud de pullo ex ovo statim delapsopotant. Quicquid verò sit, docti statuunt, hanc ingeniosam inventionem inter symbola alia rectè posse collocari, per quod ab Academicis istis studium & cupiditas tam ad vitam disputulū quam opaxtulū amplectendam notatur. Priorem quidem per avem ad cælum & potiss. ad sydus Mercurii aspirantem, in qua vera sapientia & rerum divinarum scientia continetur, posteriorem autem per pullum eo quoque respicientem, qua in actionibus laudabilibus versatur. Disputat vero prolixè Aristoteles x. Ethic. Nicom. quod perfecta felicitas sit *διωγτική*, alteram verò circa virtutes existentem priore esse inferiorem.

UTRA

LXV.

UTRAQUE FE- LICITAS.

*Vivere preclare, ac rerum cognoscere causas,
Unica & ad laudem atq; unica ad astra via est.*

R s

SELEU-

LXVI.

SELEVCIDVM avium (ut Plinius refert lib. x. cap. xxvii) adventum à Iove precibus impetrabant Casii, vel secundum alios Caspii montis incolæ, fruges eorum locustis vastantibus. Nec unde veniant quove abeant compertum, nunquam conspectis, nisi cum præsidio earum indigent. Has doctiss. Iacobus Dalechampius in commentariis huic auctori additis existimat esse ex Eloriorum genere. Meminit autem harum quoq; Galenus lib. vi de locis affectis: ac Antonius Galatheus in libello de Iapygia situ, annotavit simili ratione avem quandam marinam, quam in Apulia Gainam nominant, bruchos ibidem copiosissimos non solû devorare, sed etiam ova & fœtus eorum ubiq; consumere. Sic Aelianus lib. iii. de Animal. cap. xii. idem scribit de monedulis locustarum fruges vastantium, ova & fœtus perdentibus, unde tanquam bene meritis Thessali, Illyrii & Lemnii, illis victum publicum præbendum decreverunt. Potest autem hoc symbolû convenire omnibus beneficis & liberalibus, & nihil nisi commoda & utilitatem aliorum in primis egentium & calamitosorum spectantibus. Quod rectè etiam militibus strenuis sine privato emolumento patriæ tantum juvanda causa suam operam aliis præstantibus, accommodari poterit, quorum utinam hisce temporibus periculosiss. ob Turcarum immaniss. tyrannidem plures numero quam proh dolor fieri solet, existerent: cum videamus potius (secundum Aurelianum) lachrymis sociorum quam præda hostium multos ex illis delectari. Sed consulatur hac in parte eruditiss. Iustus Lipsius lib. x. cap. ult. de re militari Romanorum secundum Polybium, quo in loco nostram militiâ cum antiqua accuratè confert. Ut iliter etiam legetur Adrianus Turnebus in Panegyri de Calisio capto, ubi illum locum graviss. hoc versu concludit,

Virq; in Christicolas, in Turcam fœmina pugnat.

NOS

LXVI.

NOS ALIIS.

*Qui prodesse aliis studet, is sua commoda spernat,
Ne pereat turpi gloria pulchra lucro.*

PICUS

Picus Martius, quod Marti sit dicatus ab Aristotele l. IX. c. IX. appellatur *δρυοκόλαπης*, quasi *δρύν κολάπης*, id est, quod suo rostro arbores (quas sub quercus nomine veteres intelligunt) tundat atq; excavet. Poeta fabulantur Picum Regem Latinorum in hanc avem mutatū à Circe propter denegatos amores, quod Servius in VII. *Aeneid.* (ubi huius rei fit mentio) ideo confictum ait, quod Picus augur esset, & domi istam avem aleret, per quam futura noscebat. Apud Aelianum lib. I. de *Animal.* cap. XLV. Plinium & Oppianum plura de illo legimus, quomodo in cavis arborum nidi- ficet, & foramen ab aliquo obstructum, herba nescio qua rursum aperiat. Aristoteles quidem dicit picum humi nunquam consistere, sed scandere omnibus modis per arborem, aut resupinum more stellionum ingredi: & in fine addit: Iam verò miscescens quidam amygdalum, quod rima inseruisset ligni, ut fixum cō- stanter ictum reciperet, tertio ictu pertudit, ac nucleum comedit, quod se quoq; observasse aliquoties Albertus asserit. Lucas Contilis hoc symbolum refert esse usurpatum à quodam nobili viro, qui suum nomen dederat privatae Academiae Ticinensi, quam intelligi voluit per abietem semper viridem & crescentem fore, quamdiu radiis solaribus illustretur ac fovetur, in qua arbore rara hac proprietas observatur, quod cacumine illius abscisso, non raro deinceps tota arbor exarescat. Scipsum verò intelligit per hanc avem, indicans se animo certo ac deliberato, quasi in sinu huius Academiae, ex qua non exiguum suorum laborum & studiorum fructum ac premium expectet, semper cupere permanere ac conservari. Additur radius à stella Mercurii per arborem ad avem usq; penetrans, quo doctrinam & peritiam singularem huius Academiae exprimere voluit: quod sane ut nimis longe petatum, non omnibus probari apparet, de quo aliorum esto iudicium.

MERCES

LXVII.

MERCES HÆC
CERTA LABORUM.

*Spernit humum picus, petit ardua: sic quoq; virtus
Appetit excelsis sacra reposta locis.*

S

IN

N Hieremia Propheta cap. xvii. hac habentur:
 Clamavit perdix, incubavit quæ non peperit,
 fecit divitias & nō in iudicio, in dimidiodie-
 rum suarum derelinquet eas, & in novissimo
 suo erit insipiens. Quem locum B. Hieronym⁹
 ita interpretatur: Perdix aliena ova calefa-
 cit, si propria furto amiserit, sed cum creverunt in nidis, pulli
 evolant, & ad parentes suos redeunt, ementitum omittentes.
 Eademq; ferè tradunt B. Ambrosius in Hexaem. & Augustinus
 contra Faustum Epistol. lib. xiii. ac Isidorus lib. xii. Accommo-
 dat etiam hoc symbolum, vel adagium B. Ambros. Epist. lib. vii.
 in hominem avarum, ubi ait: Quidam natura perdicis etiam
 istud aptandum putarunt, eo quod aliena diripiat ova, & for-
 at suo corpore, atq; hac sua fraude alienos studeat partus accipe-
 re: Ita avarus quoq; opes malis artibus conquirat ac corradit,
 quas tamen mox aut invitus veris possessoribus jure reddere,
 aut usum earum morte præventus amittere, ac alijs sapenum-
 ro ingratis relinquere cogitur. Pierius Valerianus aliter expli-
 cans lib. xxiv. Hieroglyph. scribit, Theologos quosdam per per-
 dicem malum demonem intelligere, qui DEI fœtum in pravi-
 tatis nido adulterina educatione sibi velit enutrire, per eam
 autem avem, quæ verè mater est, & ova ediderat, piorum con-
 ventum interpretari, ad quem ut legitimam matrem, simul ac
 vocem eius audierint, deserta falsa esse procurrendum. Tradit
 idem secundum Adamantium, etiam hac similitudine notari
 hæreticos, quorum genus instar perdicum sit malignum ac
 fraudulentum, ubi tamen ab alijs veræ matris, sanctioris quip-
 pe institutionis vox audita fuerit, eos deseri, atq; tandem pœ-
 nas suæ desipientiæ luere.

LXVIII.

FOVET QUÆ
NON PEPERIT.

*Quæ sunt alterius per dux illa incubat ova,
Quasq. alius peperit, possidet alter opes.*

S 2

DE

LXIX.

DE Perdicis pulli nimis precipitata exclusione Aelianus lib. IV. de Animal. cap. XII. inquit: Perdicum factus intra ovum nunc etiam compilatione testarum comprehensi, à parentibus sui exclusionē ex ovis minime expectant, sed à seipsis tanquam fores pulsantes ova elidunt, & jam extra eminentes se impulsu suo impellunt, ovisq; etiā nunc tegumento circūvestiti currunt, atq; à dimidia teste parte, si adhuc circa caudam adhærescat, semet excutientes liberāt, & velocissime ad cibi investigationem procedunt. Qua similitudine representatur aptissime nimis praecox & celer in rebus suscipiendis progressus, cum festinatio modum excedens & precipitantia inconsulta in omnibus consilijs & actionibus plurimum obesse soleat. Quare Herodotus rectē moxet, ἡ περδικὴ πᾶν ὄφρ' ἔμειναι τίντεϊ σφάλματι, id est, omnis res properando pariterrores. Quod Plato etiam subjicit VII. de Rep. τὸν αἰλουῶντα ταχὺ πᾶσι διελέειν μᾶλλον βραδύων, id est, Eum qui in omnibus expediendis festinat magis retardari. Quo etiam spectat Luciani dictum: ἢ βραδύπτερος βελὴν μὲν ἀμείνων. ἢ ταχέϊα αἰὲρ ἐφελκομένην πῶς μετανοῶν ἔχει: quod quidam hoc disticho vertit:

Tardum consilium est melius quàm præcipitatum:

Nunquam non jungi cui metanœa solet.

Et notum est præceptum sapientissimum Biantis, νοήσῃ τὸν ὁράτη, id est, cogita & postea rem aggredere. Eleganter etiam Apuleius de Deo Socratis: Nulla, inquit, res potest esse eadem festinata simul & examinata: nec esse quicquam omnium, quod habeat & laudem diligentia simul, & gratiam celeritatis. Ac exempli plurima tam recentia quàm vetera in promptu sunt, quæ temeritatem ac præcocem celeritatem semper multum detrimenti attulisse satis clare ostendunt.

NULLA

LXIX.

NULLA MIHI MORA EST.

*Vix exclusa volat per dux: sed sepe ruina
Ingenium praecox unica caussa fuit.*

S. J. LUSCI

LUSCINIA tanquam lucinia putatur dicta alsidoro, quia suo cantu indicare diei surgentis exortum solet. Varro & Plautus Lusciniam quoque vocant, quod luctuosè canat. Estque latinis philomela, ac grecis φιλομήλα, quod cantus amaretur, ἀνδρῶν, ab Aeolico verbo ἀνδρῶν, quod similiter est canere. De pullorum verò institutione à parentibus Aristoteles lib. iv. de hist. Animal. cap. ix. ex versione Gaza satis rem raram in medium affert. Iam verò, inquit, luscinia modulos docere suos pullos, versusque quos imitentur tradere visa est, utpote cum non perinde locutio ut vox per naturam proveniret, sed acquiri posset per disciplinam & studium. Vnde homines quoque locutione utitur varia, cum vocem omnes reddant eandem. Idem Plutarchus in lib. de solertia animal. & Aelianus lib. iii. cap. xl. testantur. Commendatur autem hac similitudine domestica & laudabilis institutio sive parentum seu praeceptorum, qui loco parentum censendi sunt. Nam secundum poetam,

Adeo à teneris assuescere multum est.

Quod à philosophis sumsit. Nota enim est Aristotelis sententia II. Ethic. Nicom. cap. i. ὁ μικρὸν ὁμιλεῖς, τὸ ἕως ἢ ἕως ἐνδὺς ἐνίων ἐδίδεξ, ἀλλὰ παμπολὺ μάλλον, μάλλον δὲ, τὸ πᾶν, id est, non parum refert, sed per quam multum, sic ne ansit à pueris assuescamus, imò verò totum in eo positum est. Et Claudianus IV. Consul, Honorii idem monet,

Interea Musis animus dum mollior instet,

Et quæ mox imitere legas, nec desinat unquam

Tecum Graia loqui, tecum Romana vetustas.

Disputat autem Plato de hac puerili institutione ac disciplina, tum alibi sapientius, tum potius in lib. ii. & vi. de legibus, quæ omnia cognitione sunt admodum digna. Posset etiam adjici:

SUAVIUS UT CANTENT,

MELIOR

LXX.

MELIOR DOCTRI- NA PARENTUM.

*Ut canere alma docet pullos philomela tenellos,
Sic genitor gnatos format & ipse pius.*

TURDIS

LXXI.

TURDUS, κίχλη græcis, ab Isidoro putatur à tarditate ita dictus, quanquam Gesnerus potius per ὀρομαλοποιῶν sic nominari existimet. Aristoteles de histor. Animal. tria genera recenset. ex primo genere est ἰζοφάγος & visci vorus. II. τετραὶς pilaris. & III. ἰλιάς iliacus. Alij plura addunt, de quibus nimis longum esset hoc loco differere. Habuit autem hoc symbolum in crebro usu prudentiss. simul ac doctiss. vir Albertus Lollius, qui in Academia Brixienſi se Arcanum nuncupari voluit, propter singulare studium secretiorum consiliorum, quibus delectabatur. Turdo autem non ideo taciturnitas attribuitur, quod semper taceat vel plane expers sit vocis, sed quia ab omni garrulitate abstineat, idq. potissimum faciat, quando solus in prato viridi vel simili aliquo plano ac patente loco versetur. Hincq. factum, quod antiquitas Harpocrati silentii deo turdum sacrificarit. Quamquam verò Erasmus & Pierius ex Xenodoto proverbium κίχλη φότες & κίχλης, surdior turdo, interpretentur apud Zenodotam & Varinum ex Eubuli Dionysio, videtur potius de taciturnitate esse intelligendum. Sunt autem innumera sententiae apud autores, quibus silentium & taciturnitas commendatur, & nos superius quoq. de eo aliquid attigimus, idq. paucis verbis Menander studuit exprimere, ubi inquit,

ὁ δὲ σιωπῆς ἐστὶ χρησιμώτερον.

id est,

Nihil silentio est utilius.

Plura de hoc qui velit cognoscere, legat Isocratem ad Demonicum, Plutarchum in comment. περὶ ἀδολογίας, & in libello de Iside & Osiride, Gellium lib. XI. cap. X. Plinium lib. III. cap. V. & lib. XXVIII. cap. VI. & praterea Erasmus in proverbio, Tatum silentij pramium,

TACE

LXXI.

TACITUR- NIOR.

*O decus eximium mentis sapientis, & apto
Nesse tacere suo & tempore nosse loqui.*

T

LIPUPA

VUPA sive *ino* cristam gerit plicatilem, quam contrahere & explicare potest secundum capitis longitudinem. Mutat quoq; pennas tempore aestatis & hiemis, secundum Aristotelem. Extat autem fabula de Tereo in hanc avem mutato apud Ovid. vi. Metamorph. Ac legitur quoq; hoc symbolum sive Emblemata apud Adrianum Iunium ex Hieroglyphicis Horapollinis acceptum lib. II. cap. XCIII. ubi ita scribitur: Vva esu offensum & securantem notantes, pingunt upupam cum herba adianti, vulgo capilli Veneris, in ore tenentem. Hec enim avis si uvæ coëcta lase fuerit, adiantum ori inferens, certo decursu spacio, pristinam valetudinem recipit. Aelianus lib. I. de Animal. cap. XXXV. upupam contra fascinationes adiantum, quod callierichum quoq; vocant, in nidum ponere ait. Quo ostenditur ebrietatis & temulentiae aptis. & efficacis. remedium esse abstinentiam & frugalitatem. Quod similiter ad alios vehementiores affectus & perturbaciones animi transferri poterit, quibus omnibus Philosophia precepta, & vita moderata ac placida optimè mederi solet, ex quo postea omnium victoriarum laudatissima, nimirum seipsum vincere, existere consuevit. Sicuti testatur Plato lib. I. de Legib. ubi ait, ὡς ζῆναι, τὸ νικᾶν αὐτὸν σεαυτὸν νικᾶν ὁρώμεν τε καὶ ἀγίγνω. τὸ δὲ ἡττῶσθαι αὐτὸν ὑπὸ ἑαυτοῦ πάντων ἀγχις τὸ αἶμα καὶ κακίς ον, id est, ita habeto, Hospes, maximam optimamq; victoriam esse, seipsum vincere: at si quis à seipso superetur, omnium esse pessimum ac turpissimum. Noti sunt versus:

Fortior est, qui se, quam qui fortissima vincit
 Mañia, nec virtus altius ite potest.

¶ LXXII.

SOBRIETATIS OPUS.

*Quisquis difficiles praesentit pectore motus,
Is norit praescriptum à ratione modum.*

T 2

OCCA-

LXXIII.

CCASIO huius symboli desumpta est ex Apologo, quem Gellius lib. II. cap. XXIX. eleganter & copiose describit in hunc modum; Cassita in segetib. nidulari solet, pullig. eius adhuc involucres fere existunt, frumentis flavescentibus. Cumq. dominus agri amicos primum cognatos, deinde & affines ad labores messis capeffendos invitasset, sed illi rogati non apparuissent, valeant, inquit dominus filio, amici cum propinquis, cras ipse ego & tu frumentum nostris manibus metemus. Quod factum cassita à pullis cum intellexisset, tempus est cedendi, ait, & abeundi in alia loca. fiet enim procul dubio quod futurum dixit dominus, atq. ita cassita migravit, & seges ab ipso domino fuit demessa. Hinc apparet, quam saepe sit levis & inanis amicorum & propinquorum fiducia, & proinde melius est, ut in nobis tantum ipsis nitamur, alia autem omnia, quæ extra nos extraq. nostrū animum sunt, neq. pro nostris, neq. pro nobis ducamus. Vnde idem autor ibidem monet, opere pretium esse, ut Ennianos versus, de hoc Apologo scite admodum & venuste compositos, cordi atque memoria habere studeamus,

Hercule puto, hoc erit tibi argumentū semper in prōtu sitū,
Ne quid expectes amicos, quod tu agere possis.

Quod Plautus in Mercatore argutè dixit,

Suam quisque homo rem meminit.

Nihilominus tamen verorum amicorum opera necessitate urgente saepe etiā utilis esse solet, quare Homer. id. c. quoque finxit unam ex Gratijs Vulcani esse sociam, vel, ut alij, uxorem, quod nimirum ardenti quadam cupiditate debeamus amicis gratificari, nec in eiusmodi officijs multum cunctari. Est autem huius symboli integer versus,

Nemo quidem melius, quam sua quisque facit

NEMO

LXXIII.

NEMO QUIDEM MELIUS.

*Cum sua quis rectè curare negotia possit,
Alterius stulte pendet ab arbitrio.*

T ;

COTUR-

LXXIV.

OTURNIX, quæ nunc etiam corruptè in Græcia ὀρνίς nominatur, cum propriè sit ὀρνίς, mare transvolando (quemadmodum Oppianus in Ixeuticis scribit) ut deprehendat superatumne hoc illi sit nec ne, ternos lapillos in ore fert, eorumq; unumquemq; per intervalla dimittit, diligenterq; observat, utrumne in mare lapill' decida't, atq; ideo ulterius volandum esse, an vero in terram, & jam tempus instare quiescendi. Idem Plinius quoque asserit. Quamvis vero hanc contra luna proterviam insultationem, ut pictura demonstrat, apud Horapollinem Oryci potius quam coturnici à doctioribus attribuitur, cum tamen facilis lapsus sit unius tantum littera inter ὀρυζα & ὀρνίς, Pierius Valerianus lib. XXIV. Hieroglyph. potius huic avi quàm illi quadrupedi convenire, pluribus ostendit, ac perhibet ideo hanc avem impuram haberi, quod luna oriente (nos simile aliquid in prioræ Centuria de Cane attulimus) inauspicatos clangores contra eam excitare soleat cum manifestissima indignationis indicio. Quod quidem propriè est σκιαμαχεῖν, id est, cum umbra pugnare & inaniter laborare, quod magnopere improbat' à Platone in Apologia Socratis, & VIII. de legibus sed multo adhuc vehementius tam hic quam alij detestantur τὸ δῖομαχῆν, quod est ipsi divina potentia ac natura velle se opponere atq; repugnare, dum quis secundum Homerum α. β. conatur

ἀπρὸς τὸν πόλεμον πολεμίζειν ἢ δὲ μάχεσθαι.

Pugnam infrugiferam & inutile ducere bellum.

Sic Gamaliel Act. v. monet reliquos collegas Synedrj, ne velint inveniri δῖομαχοί, Et alij Pharisei S. Paulo causam dicente coram Anania, Act. XXIII. pronunciant, μὴ δῖομαχῶμεν. Ne bellum Deo gigantum more inferamus. Et talis ab Aeschyllo & Euripide describitur Capaneus Hipponoi; & apud Virgilium Salmonæus Acoli filius: quorum similes utinam nostro etiam sæculo non pauci reperirentur!

IMPU,

LXXIV.

IMPURA QUID AUDES?

*Impietas cœlam probris superosque laceffens,
Nulla dabit superis, maxima damna sibi.*

CARDU.

ARDUELIS (ut Isidorus ait) ita nominatur, quia spinis & carduis pascitur, quare Græcis est ἀράβιος. Apparet autem ex Aristotele lib. IX. Carduelem potius esse veterum ὄρνιθός, quemadmodum etiam Plinius & Gaza verterunt, ἀράβιος verò spinum sive ligurinum, ut in priore Centuria quoq; attigimus. Nostram vero carduelem, ut nomen indicat, spinas quoque appetere, ac illis vesci Aristoteles ait, & Germani ideo Distelsinck appellant. Ad eundem modum viri fortes & strenui, res difficiles & asperas pro pabulo suæ virtutis habet, & inde ad omnia pericula subeunda promptiores & alacriores efficiuntur. Quod imprimis faciunt homines militares & vera disciplina bellica exercitati, qui pro religione & patria semper intrepide in armis versantur, & necessitate postulante se vitamque suam indeo fortiter hostib. objicere non dubitant. Quibus plane dissimiles sunt mercenarij nostri quidam, quorum (secundum Claudianum) emta est fides, venalesque manus, venaliacastra, ut ex Lucano ait Guntherus: quos Erasmus alibi ingeniose lanij comparat. nam quemadmodum hi pecudes, sic illi homines spe lucri jugulant. Caesar Cappacius Neapolitanus scribit alio quodam sensu hoc symbolum usurpasse quendam suum amicum, virum probum & sapientem, cui uxor esset non quidem formosa, sed virtute ac moribus eximia, cum Italico dicto, ED' ALTRO NON MI CALE, id est: hac mihi sola placet: quod Seneca in Octavia quoque subjicit,

Probitas, fides, moresq; pudorq; conjugis
Placeant Marito.

Et Lucretius:

Nam facit ipsa suis interdum fœmina factis
Morigerisq; modis & mundo corpore culta,
Ut facile insuescat secum vir degere vitam.

HIS

LXXV.

HIS EGO SUS-
TENTOR

*Adversos casus fortis sua pabula auct,
Pro victu ut spinas mollis acanthis habet.*

V

STURNUS

Galenus verò lib. xxi. de simpl. Medicam. facultatib. rationem huius proprietatis in Sturno reddere conatus est his verbis: Sic hominem quidem cicuta necat, tum ob meatuum amplitudinē, calorisq. multitudinem, tum ob attractionis arteriarum robur validum etiamnum ad cor pertingens. Sturnos vero ob causas contrarias non enecat, quandoquidem retineatur ac cūctetur, & sese temporis tractu concoqui praparariq. à corde tanquam à foco incallescens sinat, non secus ac lignum extrinsecus. Sicuti autem quidam vir nobilis ad honestos suos amores hoc symbolū accommodavit, eo innuens, omnia alia quæ cæteris amara & contraria in amore contingant, sibi esse accepta & grata: ita multo rectius usurpari poterit ab ijs, qui amore virtutis & pietatis cuncta alia quantumvis laboriosa & injucunda, sibi repens pro condimento suavissimo & admodum salutari.

QUOD

LXXVI.

QUOD CÆTE-
RIS VENENUM,

*Est uni jucundus amor, nocet alteri amasse,
Quodq; uni prodest, alteri obesse potest.*

V 2

QUAM

QUAMQUAM nocturnarum avium plura sint genera, noctua tamen potiss. à nocte nomen accepit, sicuti apud Græcos νυκτιγίς, id est, vespertilio, quibus noctua γλαυξ dicitur, à glauco oculorum colore. De Nyctimene vero propter incestum in hanc avem conversa extat fabula moralis apud Ovid. II. Metamorph. Sed per noctuam mortem indicabant veteres, cum nox quoq. eam designet apud poëtas. Sic apud Virg. ult. Aen. Turno cum Aenea singulari certamine congressuro noctua, ut Servius explicat, lethum portendit, inquam unam ex Furijs se convertisse poëta singit. Refert quoq. Aelianus lib. x. de animal. c. xxxvii. hanc avem extitisse infaustum augurium mortis infelicis ac ignominiosæ in Rege fortissimo Epirotarum Pyrrho, cuius hasta in itinere, dum Argos expugnare contendit, insedit. Nam urbem hostiliter ingressus, à cujusdam anicula filio leviter vulperatus, dum in percussorem impetum facit, Argivimater, qua superne hoc spectabat, tegulam magnam vi arreptam super Regis galeam dejecit, quo ictu ille exanimatus cecidit, Ptolemaeus lib. xx. Hieroglyphic. dicit, in tabula iconem à litore ad damnatum publico judicio fuisse delatum apud Aethiops, quo viso reum sponte sibi mortem conscivisse, magno sibi ac patriæ dedecori futurum, ni obtemperasset. Hoc itaq. symbolū Duci Paliano ex familie Caraffarum fuit attributum, qui Anno CHRISTI M. D. LIX. cum alijs fuit in carcere mori iussus sub Pio IV. cujus extat Italica epistola, ante obitum ad filium conscripta, plena bonis & utilibus praeceptis. Nec tamen nesciendum, in augurijs noctuam significasse etiam vigilantiam, ut Sarrisenensis observavit in Polieratico, ubi scribit: Ruboris, strigis, & noctua semper infausta sunt omnia. Noctua tamen, eo quod noctis tenebris non cecatur, diligentis hominis vigilantiam signat, ut in portenta, quæ in hasta Hieronis, cum primum procederetur ad bellum, noctua dicitur consedisse, significans eum futurum diligentissimum.

LXXVII.

S O R T E M N E
DESPICE FATI

*Non temere, quicunq; sapit, lava omnia spernit,
Cum ferat & spretum sapius exitum.*

V 3

ARISTO

ARISTOTELES lib. IX. de hist. Animal. cap. I. inter alias inimicitias innatas quibusdam animalibus, hac de noctua & cornice quoq. refert. Cornix cum noctua dissidet. nam cornix meridie surripens ova noctuae ea absunit, cum non clare interdum noctua videat. Contra verò ova cornicis noctu exedit noctua, Estq. altera noctu, altera interdum potentior. Idem Plinius lib. X. cap. penult. & Aelianus lib. V. cap. XI. affirmant. Plutarchus in libello de odio & invidia addit insuper, harum avium occisariū sanguinem non permisceri, & si etiam quis confundat, utrumque seorsim diffluere. Sed non videmus quotidie ferme homines ipsos tot capitales inimicitias exercere, ac saepenumero absque omni justa causa ἀπονοδὸν πόλεμον, id est, irreconciliabile bellum inter se gerere? Quod si ista vehementia & inimicitia contra communes hostes, Turcas istos & Scytas aliasq. similes barbaras & crudeles gentes usurparetur, non quidem esset culpanda, sed hoc inter illos, qui debebāt esse conjuncti, fieri, quanto peius est deplorandum: Gravissimè igitur Seneca in Hercule fur.

Si æterna semper odia mortales agant,
Nec cœptus unquam cedat ex animis furor:
Sed arma felix teneat, infelix pareat,
Nihil relinquent bella, tum vastis ager
Squalebit arvis, subdita tectis face
Altus sepultas obruet gentes cinis.
Pacem reduci velle, victori expedit,
Victo necesse est.

Benè etiam Menander monuit:

Ἀθάνατον ἐχθρὸν μὴ φιλήσῃς θνητὸς ὢν:

Immortalem ne serva inimicitiam, cum sis mortalis.

Quod de se quidem Cicero praeclare testatur in Orat. pro C. Rabirio Post.

IMPLA-

LXXVIII.

IMPLACABILE BELLVM.

*Non tenebris cornix, non luce est nocturna tuta,
Alterius servus hostis ab insidijs.*

PLU.

ARISTOTELES lib. IX. de hist. Animal. cap. I. inter alias inimicitias innatas quibusdam animalibus, hac de noctua & cornice quoq. refert. Cornix cum noctua dissidet. nam cornix meridie surripiciens ova noctua ea absunit, cum non clare interdiu noctua videat. Contra verò ova cornicis noctu exedit noctua, Estq. altera noctu, altera interdiu potentior. Idem Plinius lib. X. cap. penult. & Aelianus lib. V. cap. XL. affirmant. Plutarchus in libello de odio & invidia addit insuper, harum avium occisariū sanguinem non permisceri, & si etiam quis confundat, utrumque seorsim diffluere. Sed non videmus quotidie ferme homines ipsos tot capitales inimicitias exercere, ac saepenumero absque omni justa causa ἀπορρον πόλεμον, id est, irreconciliabile bellum inter se gerere? Quod si ista vehementia & inimicitia contra communes hostes, Turcas istos & Scytas aliasq. similes barbaras & crudeles gentes usurparetur, non quidem esset culpanda, sed hoc inter illos, qui debebāt esse conjuncti, fieri, quanto opere est deplorandum? Gravissimè igitur Seneca in Hercule fur,

Si æterna semper odia mortales agant,
Nec cœptus unquam cedat ex animis furor:
Sed arma felix teneat, infelix paret,
Nihil relinquent bella, tum vastis ager
Squalebit arvis, subdita tectis face
Altus sepultas obruet gentes cinis.
Pacem reduci velle, victori expedit,
Victo necesse est.

Bene etiam Menander monuit:

Ἀθάνατον ἐχέειν μὴ φιλᾶν τὸν θάνατον:

Immortalem ne serva inimicitiam, cum sis mortalis.

Quod de se quidem Cicero praeclare testatur in Orat. pro C. Rabirio Post.

IMPLA-

LXXVIII.

IMPLACABILE
BELLVM.

*Non tenebris cornix, non luce est noctua tuta,
Alterius sævis hostis ab insidijs.*

PLU.

LXXIX.

INGENIO EXPERIAR.

*Mira est ingenij vis & solertia corvis,
Naturant doceat quam sit ubiq; potens.*

X

HYGI,

HYGINUS de signis cælestibus, in Hydra fabulam quandam satis festivam refert. Corvus, inquit, Apollinis tutela usus, eo sacrificante missus ad fontem, aquam puram petiit, vidit arbores complures ficuum immaturas, eas expectans dum maturefcerent, in arbore earum quadam cõsedit. Itaq. post aliquot dies coctis ficis, & à corvo pluribus eorum comestis, expectans eum Apollo, vidit eum cratere pleno volare festinantem, pro quo admissio eius, quod diu moratus sit Apollinem, qui coactus mora corvi, alia aqua est usus, hac ignominia illum affecisse dicitur, ut quamdiu ficus conquerentur, corvus bibere non posset, ideo quod guttur habeat pertusum illis diebus. Quam fabulam Ovidius verbosè II. Fast. exponit, & hoc disticho concludit,

At tibi dum lactens hærebit in arbore ficus,

De nullo gelidæ fonte bibantur aquæ.

Voluit autem quidam Aulicus hoc symbolo aliis declarare, se apud quendam principem, cui fideliter diu inservierat, nullam unquam potuisse inire gratiã, vel quicquam beneficij recipere, sed postea oblata occasione liberaliorem alium quẽdam herum, maturis scilicet redditis ficibus, id est, fortuna meliore aspi-
rante nactum, tandem plenissimum laborum suorum fructum diu expectatum cepisse. Talis est querela duorum fratrum Anglorum, quam tetraстicho hoc expresserunt:

Vitam animum, atq; operam, sumtus impendimus aulis,

Præmia pro meritis quæ retributa putes?

Aula dedit nobis rescripta, notata papyro,

Et sine mente sonos, & sine corde manus.

Et altera Borbonij poeta non indocti.

In prædivite sum domo moratus,

Contriviq; bonos miser tor annos,

Gustando mala, gratiasq; agendo,

Sperando, ingenuèq; inserviando.

Tantum mihi præmium laborum

Sunt, sero sapere atq; pœnitere &c.

EXPE-

LXXX.

EXPECTO MI-
TIORES.BIBLIOTHECA
REGIA
VINDOB. IMP.*Dum maturescunt consueto tempore fructus,
Exiguum sapiens fert patienter onus.*

X 2

OMNI-

LXXXI.

Q MNIBUS est nota fabula de cornice, aliarum avium
pennis sese exornante, quas tamen illa rursum ipsi ab-
stulerunt, illamq. ludibrio habuerunt, quam exposuit
quoq. Horatius lib. i. Epist. ad Florum,

Ne si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula risum
Furtivis nudata coloribus —

*Symbolum hoc contra nimis ambitiosos & arrogantes, aliorumq.
labores sibi temere ac fraudulenter attribuentes recte usurpari
potest, de quo etiam recens quidam non indoctus poeta in Mi-
crocosmo hoc hexastichon exposuit de corvo,*

Dic mihi cur plumis alienis corve superbis?
Dic adeo tumido cur aliena placent?
Agmine jam facto repetitum cursitat omnis
Grex avium, plumis undiq. nudus eris.
Nemo sibi dotes furtivas arroget unquam,
Nec decus alterius surripuisse velit.

*Quidam hoc ipsum ad graculum Aesopicum referunt, quod gra-
viter enarrat Theophylactus Simocatus epist. xxxiv. Et notum
est proverb. αἰσώπιος χολιδε Aesopicus graculus quod etiam
Tertull. alicubi tangit. Sed recte B. Gregorius Nazianzenus in
sermone Epitaphio patris ait, πᾶσι ὁ κοροσποιντὸν εἶδος μένιμον Quod
Cicero explicat lib. ii. de offic. Ficta omnia celeriter tanquam
flosculi decidunt, nec simulatum quicquam potest esse diutur-
num. Alibi ascriptum est, PONE PERSONAM, eodem sensu.
M. Aurelio Numeriano Imper. etiam ascribitur simile dictum:
ESTO QUOD AUDIS, ex Horatio lib. i. Epist. xvi.*

*Tu recte vivis, si curas esse quod audis.
Et Martialis,*

Quod sis esse velis, placeat, moneo, tibi, cautus,
Sors tua, nil aliud si sapias esse velis.

Item in alio loco,

Quod sis esse velis, nihilque malis &c.

QUOD

LXXXI.

QVOD SIS ESSE
VELIS

*Mutatis de te narratur fabula verbis,
Qui ferre alterius parta labore studes.*

X 3

EST

ST & altera apud eundem fabula de corvo ac serpente. Nam corvus dormientem illum rapiens, cum tandem jam experrectus esset serpens, in gyrum sese convertendo ita eum laesit, ut ex illo vulnere paulo post extingueretur. Alciatus Emblemate, iusta ultio, ex graeco quodam epigrammate idem de corvo & scorpio habet. Aelianus lib. VII. cap. XI. de aquila & polypo tale quippiam commemorat, & addit exempla de Cambyse Cyri filio ex Herodot. lib. III. & de Polycrate dirrapiendi auri causa ad Oratorem profecto & turpiter decepto. Et sunt noti versus Hesiodi,

οἱ τ' αὐτὲ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τεύχων,
ἢ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλευσάτῳ κακίστην

id est, ut Erasmus vertit,

Ipse sibi nocet ille alium qui laedere quærit,
Consultum male consultori pessimares est.

Ac Vulgaris est Senarius ex Varrone & Agellio notus:

Malum, consilium consultori pessimum est.

Ac sane memorabile admodum est quod apud Suetonium legimus de I. Caesaris, & apud Iul. Capitolinum de Gordiani intersectoribus, qui proprijs gladijs, quibus alios interemerant, vel scipso confecerunt, vel ab alijs occisi sunt. Legitur quoque scriptum RAPTORI NOXIA PRÆDA SUA. vel INFAUSTA LUCRA: quod explicat inter alias multas sententia Antiphanis poeta veteris,

τὰ πορνῆα κέρδη τὰς μὲν ἡδονὰς ἔχει
μικρὰς, ἔπειτα δ' ὕψιρον λυπὰς μακρὰς
id est:

Lucra male quæsitæ voluptates quidem pariunt
Breves, longam vero deinde tristitiam.

Præclare idem Hesiodus:

Δὲς ἀγαθὴν, ἀρπάζ δὲ κακὴν θανάτοιο δότῃρα
Bonum est donum, sed rapina mala mortis causa.

DABIS

LXXXII

DABIS IMPRO-
BE POENAS.

*Iustitia pereat semper sic vindice, quisquis
Alterius vita struxerit insidias.*

PASSER

PASSER solitarius græcis *ἰσολόγος*, quo etiam nomine in Psalmo CI. (quamvis aliqui de eo disputent) appellantur, nunc etiam in alpinis Tridentinis ab incolis Italice vocatur, merulo solitario. In Germania verò reperiri vix existimatur, estq; ex merularum genere, colore fusco, magnitudo tamen illis minor, ac solivaga. Nostreis etiam temporib. Mediolani & Venetijs mas cicur redditus, & canorus saepe numero aureo comparatur. Cumq; illi sit proprium & innatum amare solitudinem, & in illa suavius quam alibi cantare, non male representat eum, qui propter studia graviora aut aliarum rerum laudabilem gratia, vitam solitariam expetit. nam ex Horatio lib. II Epist. II.

Scriptorum chorus omnis amat nemus & fugit urbes.
Ac Ovidius præsertim de poetis I. Trist. I. cecinit,

Carmina successum scribentis & ocia quarunt.

Quamvis vero Petrarcha in duobus libris de vita solitaria, magnis laudib. eam extollat, fatetur tamen solitudinis studio amicitia jura non esse contemnenda, & turbas non amicos fugiendos. Sed propter nimis enormia vitia profecto his nostris dissolutissimis temporib. multis civitas carcer, & solitudo paradisus merito fieri incipit. Idem Petrarcha, & ex illo Guazzinus de civili conversatione laudabilem solitudinem (non de altera vitiosa, qualis fuit Tiberij Caesaris Capreis, ubi servitia ac libidinis detestanda officinam aperuit) distinguunt in perfectam, quæ est piorum & religiosorum hominum, & minus perfectam, quam & ipsam trifariam partiuntur, I. in solitudinem temporis, qualis est noctis silentium & similia. II. Loci, quando sibi quispiam idoneum secessum ad utiles meditationes eligit, de qua hic potiss. agitur. III. Animi, quando corpore quidem in medio aliorum versamur, animo autem & cogitationib. toti in nobismet ipsis sumus.

LXXXIII.

SYLVA PLACET MUSIS.

*Secessus præclari aliquid meditantibus apti
Namque boni in strepitu quid cecinisse queas?*

Y

PASSER

LXXXIV.

PASSER noster vulgaris quibusdam videtur à pati-
endo dictus, quod saepe morbo caduco laboret, quae e-
tymologia satis longe petita esse videtur. Nulla ve-
rò avicula ferme invenitur, quae certa sede carens
pervolitando sic locum mutet & incerta vagetur. Quare etiã
proverb. xxvi. dicitur, passer quolibet vadens. Est tamen ni-
hilominus testimonium divina providentiae ac protectionis
in rebus quoq; vilibus & despectis: quod ipse SALVATOR NO-
STER CHRISTUS nos monet, Matth. cap. x. Nonne, inquit, duo
passeres asse veniunt, & unus ex illis non cadet super terram si-
ne Patre vestro? Videtur autem hoc symbolum illis conveniens,
qui in continuis peregrinationibus sive voluntarijs, sive ne-
cessarijs versantur, quod studium si moderatum est, non solum
gratum, sed utile quoq; esse consuevit, sed ubi modum excedit,
plurimum profecto molestiae & incommoditatis secum asferre
solet, de quo Menandri sententia intelligenda,

Ξινητα γδ χαλεπὸν κατὰ πολλὰς τρόπους

Peregrinatio enim multis modis difficilis est.

Quidquod peregrinatio ipsa morbus esse dicitur à Symmacho
in Epistolis? At rectè etiam ad piorum hominum in hoc mundo
tandem diversorio aliquo peregrinationem accommodare po-
terimus de quo epistola ad Hebraeos, ἐξ ἡμεῶν, dicit & ἐπὶ τὴν μέ-
νυσαν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσάν ὀψιζήσομεν, id est, non habemus hic ci-
vitatem permanentem, sed futuram inquiremus: deq; huius vi-
ta brevis & instabilis curriculo B. Nazianzeni extant versus:

τροχὸς γὰρ ἐστὶν ἀστάτος πενήντη μὲν

ὁ μικρὸς ἔσται καὶ πολὺ τροπὸν βίῃ.

Trochus est parum certus parumq; stabilis.

Fallacis huius cursus & vitæ brevis.

Et Plato etiam ab omnibus celebratam illam sententiam lau-
dat: πνεῦμα τῆς ἐξουσίας βίῃ. Vita peregrinatio quaedam est.

INCER-

LXXXIV.

INCERTA SEDE
VAGANTUR.

*Vi celer huc, sed mox volitat passerculus illic,
Sic nusquam est, quisquis vivere ubique volet.*

Y z

QUATU-

LXXXV.

QUATUOR genera hirundinum habentur, quorum primum est domesticum, & passim notam, alterum rusticum sive agreste, quod ab imo ventre albicat. Tertium riparium, minimum omnium, quæ hirundines falcule quoq; dicuntur, & ripas excavant, inq; illis nidificant. Quartum est Apodum, quæ & marina & nuda vocantur, nec utuntur pedibus, quamvis non plane illis destituantur. Commendat autem industriam hirundinis Aristot. lib. ix. de Hist. Animal. cap. vii. his verbis. Omnino ratio brutorum magnam refert vitæ humana similitudinem, magisq; in minori genere quam majore videris intelligentiæ rationem, quod primum in avium genere hirundo in effringendo & constituendo nido existit. Quo in loco plura de artificiosa huius constructione commemorat, quæ postea à Plinio, Plutarcho, Aeliano & alijs quoq; sunt exposita. Ac addit ibidem Aristoteles: In nutrienda prole mira tam mas quam femina aequitate laborat. Impartit pullis singulis cibû observâs cõsuetudine quadã, ne qui acceperit, bis accipiat. Plinius similiter ait (cujus & Oppianus meminit) in fœtu summa aequitate alternare cibum, & Aelianus lib. iii cap. xxvi. justitiam servare adversus suos filios refert. Quare Horapollon scribit esse apud Aegyptios symbolum parentum, omnes suas facultates & opes filijs suis destinantes. Estq; similiter icon boni ac justî principis, qui singulari aequitate & justitia suos subditos regit, illisq; necessaria suppeditat. Quapropter Robertus Rex Neapolitanus passim in illis conclavibus, quibus ipse utebatur, hanc picturam appingi curavit. Idq; Phocylidis quoque versus monet.

μοῖραν πᾶσι νέμειν, ἰσότης δ' ἐν πᾶσι ἀπλὴν, id est
Partem scilicet suam cunctis tribuere: æqualitas sane in
omnibus rebus optima.

De justitia autẽ tam cõmutativa quã distributiva (ut in scholis loquuntur) extant v. Eth. Nicomach. luculenta disputationes.

LXXXV.

CONCORDIA
REGNI.

*Sollicitam Prognescuram spectate regentes;
Atq. fovete pari pignora vestra fide.*

Y 3

HIRUN

HIRUNDO veris nuntia putatur ab harendo ita dicta, quod adium trabibus adhereat, *χελιδὼν* verò *græcis* δὲ τῷ τοῖς *χελιδὼν* ᾗ δ'εν, id est, quod labijs cantet. Plutarchus scribit quantum ipsis opus est, domos hominum subire, umbram securitatemque querentes, ipsum autem hominem fugere tanquam feram. Ac Plinius vult hirundines è volucribus esse indociles, sicuti è terrestribus mures, cum elephantij iussa faciant, leones jugum subeant, in mari vituli totq. piscium genera miscescant. Quod etiā asserit Plutarchus VIII. Symposiac. Albertus tamen perhibet se vidissè mansuefactas hirundines, quæ ad manum quoq. volarent, quod quidem rariss. accidit, cum experientia constet, hirundinem cavea inclusam mori potius, quam quod servitutem istam ferre queat, quod *Aelianus* lib. XVI. *Animal. cap. III. de Cercione* sive motacilla Indica quoq. scriptum reliquit. Sic honesta & pudica matrona ita sese cupit gerere erga maritum, ut habeatur tamen pro amica, non serva, fugiens nimis illiberalẽ submissionem, aut durum præter modum imperium, quo nihil excogitari potest gravius, præsertim erga hunc sexum imbecilliozem, cum secundum *Iuvenal. Satyr. VI.*

— faciant graviora coactæ

Imperio sæpius —

At contra ut *Ovidius* cecinit,

Penelope mansit, quamvis custode careret,

Inter tam multos intemerata procos

Et veterum quispiam recte statuit,

ἀριστὸν ἀνδρὶ κτήμα, συμπάσης γυνῆ

Optima viri possessio, uxor mutuo consensu illi amica.

De quo præclara sententia tum apud alios auctores, tum passim in proverbjs *Salomonis*, & apud *Syracid. cap. potissimum XXVI.* leguntur.

LXXXVI.

AMICA NON SERVA.

*Tecta hominis subit, ipsum hominem fugit anxia progne,
Gratum est hospitium, sed grave servitium.*

TEMPO-

TEMPORUM magna differentia avibus. (inquit Plinius sapius laudato lib. x. cap. xxv) perennes sunt, ut columbae; semestres, ut hirundines, trimestres, ut turdi & turtures: quaedam cum factū eduxere, abeunt, ut galguli, apupa. Abeunt autem hirundines, idem autor priore capite ex Aristotele refert, hibernis mensibus circa prid. Id. Septembris ad arcturi ortum, & ultra illud tempus deprehensa pereunt, redeunt verò circa vi. Cal. Martij. Sed in vicina abeunt, apricos secut. & montium recessus, ubi reperta sunt nuda ac deplumes, secundum Aristotelem quoq. lib. viii. de hist. Animal. cap. xvi. Sunt tamen nonnulli, qui existimant eas etiam mare transvolare instar aliarum quarundam aviū, praesertim in locis mari propinquis. Quod etiam Petrus Martyr affirmat lib. ii. legationis suae Babylonica his verbis: Hiema- tum Alexandriam hirundines, milvosq. ceterasq. volucres, pontum hieme adveniente è nostris regionibus Europaeis transvolantes, tendere cognovimus. Quemadmodum igitur hirundo vernum tempus tanquam amœniss. totius anni partem expetit, ac ante illud non apparet: ita quoq. se habet amanti ratio, qui amore non capitur, nisi sensib. animi & corporis infixis in aliquod subjectum pulchrum. Est autem quatuor affectibus amans subjectus, letitiae ac spei, qui ambo cum veris amœnitate, quam hirundo tantopere desiderat, conferri possunt, nec non timori ac dolori, aspera hiemi convenientes. Vnde Ovidius,

Pessima mutati cœpit amoris hiems.

Sed qui laudabili propositio ac singulari generositate flammam & illecebras amoris nimij absentia sua restinguere, & propterea ad alia loca, ubi hiems minus sit aspera, id est, impetus cupiditatum sedatior, sese conferre student, sapienter faciunt, idq. monet quoq. Ovid. i. lib. de remedio Amoris hoc disticho:

Tu tamen & quamvis firmis retinere vinculis,
I procul, & longas carpere perge vias,

ALIO

LXXXVII.

ALIO HIBER-
NANDUM.

*Ardorem quisquis fugere optat tempore amoris,
Dum fervet fugiat. namq. hieme arcta fuga est.*

Z

CUM

LXXXVIII.

UM viva animalia in publicis spectaculis,
 & imprimis nobiliū ludicris certaminibus,
 tam pedestribus quam equestribus, insigniū
 vel symbolorum loco gesta ac usurpata, plus a-
 nimos afficiant, & oculos quoque magis oble-
 tent, quam sola figura eorū aliqua pictura representata, ideo
 quidam Nobiliss. vir in Italia simili tempore & loco, quibus
 eiusmodi ludi solent celebrari, cassidi suae imponi curavit ca-
 veam rotundam affabre elaboratam & ita in aequilibrio suspē-
 sam, nec minus tamen in suis polis se morventem, ut avicula il-
 lic inclusa, in quamcunq; partem verteretur, semper in medio
 firmiter consisteret, & in axe tantum permaneret. Quod etsi
 ille de suo honesto amore quodam erga feminam quandam no-
 bilem intilligi voluit, nihilo tamen minus quoq; de omnibus
 alijs laudabilibus & egregijs actionibus magna constantia sus-
 ceptis, ac confectis, idq; auxilio vera virtutis, accipi recte ac u-
 surpari merito hoc ingeniosiss. symbolum poterit. Nam secundū
 illud Evagrii πᾶσα συμφορὰ καὶ ἐν ἐσὶν ἀνδρὶ μὴ κέρω: Omnis cala-
 mitas levus est viro constanti. Bene etiam Theocristus: διὰ
 τὴν βεβαιότητα ἀνδρῶν, τὸ αἰώνιον τὸ τῆς ψυχῆς ὄρδιον ἐν τοῖς δεινοῖς
 διαφυλάττονται. Virorum constantium est, animi statum in
 periculis rectum & immobilem conservare. c Socratis di-
 ctum admodum memorabile fertur tale: ἀνδρίας μὲν ὅτι βίαςως,
 σωθεῖται. ἡ ἀνὴρ ὅτι καλῆς προαγένης ἀμετακίνητος. ὁρεῖται εἶναι, id
 est, ut statua in sua basi, sic etiam vir bonus & virtutis studio-
 sus in suo proposito constans & immobilis esse debet. Hinc vir
 beatus Aristoteli in Eth. dicitur τὴν γὰρ ὅλην, qui omnes fortu-
 na casus, sic ut oportet, ferre sciat ac soleat.

SEMPER

LXXXVIII.

SEMPER IN
AXE.

*Hic licet usq; orbis celerem volvatur in orbem,
In se immota tamen mens generosa manet.*

Z z

VESPER-

LXXXIX.

VESPERTILIO à vespertino tempore dictus à nocte græcis appellatur νυκτιγίς. Hanc avium solum animal sive vivum factū parere & lacte nutrire Plinius lib. x. cap. lxi. memoria prodidit. Extat autem elegans fabula apud Ovidium lib. iv. Metamorph. de Alcithoe & sororibus, Minei Thebani filiabus, ob contemptum sacrificium Bacchi in vespertiones conversis. Notantur verò per vespertilionem tria genera hominum (quod Alciatus quoque in Emblematis nonnihil innuit) quorum primum est, qui ob malam famam, es alienum, vel aliam similem causam, lucem & homines fugere coguntur. Alterum Philosophos nonnullos continet, qui dum nimis abdita & incerta, & longe supra ipsorum captum posita, perscrutari conantur, saepe cecutire solent. quod etiam Aristot. lib. ii. Metaphys. monuit, ubi ait, ὅτι περ καὶ τὰ νυκτιγίδων ὀμματα τοῖς πτερυγίοις ἔχει τὸ μὲν ἡμέραν, καὶ τὴν ἡμέραν ὄντος τοῖς τὰ τὴν φῶσιν φανερὰ τὰ πάντων, id est, Quam admodum vespertilionum oculi ad lumen diei se habent, ita & intellectus anima nostra ad ea, quæ manifestissima omnium sunt. Tertiū est quorundam verisipellium & callidorum, ac plane ancipitis fidei, jã hoc probantium, jam aliud: de quib. versus commemorantur veteres ex Agathone apud Varronem de lingua latina.

Quid multa? factus sum vespertilio. neque

In muribus plane, neque in volucribus sum.

Quales fraudulenter παραδοτιγίζονται neutri parti in civili discordia adherentes, lex Solonis (ut in eius vita tradit Plutarchus) ab omnib. publicis muneribus removit, quod quidem non ideo factum est, quod pacis & tranquillitatis necessario tempore studiosi improbarentur, sed potius ut hac ratione facilius ac commodius cives tam in concordia retinerentur, quam disjuncti rursus ad illam rectius perducerentur. De vespertilione quidem à ceteris avibus nudata pennis, & ad nocturnos volatus damnata, nota est Aesopi fabula.

INTER

LXXXIX.

INTER UTRUM- QUE.

*Vita fugit lucem dira male conscia culpa,
Vt qua avis à sero vespere nomen habet.*

Z 3

APES

APES sive apis, μέλισσα vel μέλιττα ἀπὸ τοῦ μέλιτος, græcis dicta, à melle nimirum conficiendo ab Aristotele lib. ix. de histor. animal. cap. xl. vocantur τῶν ζώων κατὰ πλείω τῶν καὶ ἐργατικώτερον, id est animalium omnium mundissimum & laboriosissimum. Quo in loco apum natura & proprietas, & quasi politia quædam concors accurate describitur. unde postea alij fere omnes, ut Plutarchus, Plinius, Aelianus, Virgilius, & reliqui desumserunt: inter quos Plinius lib. xi. c. v. ait, labores tolerant, opera faciunt, rempublicam habent, consilia privatim, & duces gregatim, & quod max. mirum est, mores habent. Et cap. vi. Nullusque cum per cælum licuit, otio perit dies: & cap. x. Mira operis observatio. Cessantium inertiam notant, castigant mox & puniunt morte. Sic Virgilius inter alia iv. Georg. dicit:

Omnibus una quies, operum labor omnia unus.

Quæ imagine clarissime exprimitur tam gubernationum sollicitudo ac diligentia, quam subditorum in aliqua bene ordinata Republica studium obediendi & fideliter fungendi officio suo. Eodem sensu quidam addunt, MENS OMNIBUS UNA EST. Ruscellus ascribit hoc symbolum Antonio de Leva, præcipuo Cæsaris CAROLI V. polemarcho, cum dicto, SIC VOS NON VOBIS scilicet mellificatis apes. Cum enim hic omnino sperasset, Ducatum Mediolanensem sibi gubernandum traditurum Imperatorem, quoniam potius eius opera fuerat recuperatus nihilominus tamen Francisco Sfortia, ut promiserat Casar, bonafide fuit ille restitutus.

LABOR

XC.

LABOR OMNI- BUS VNVS,

*Doctus aptum & studia & mores & iura reuoluat
Qui bene vult populis dicere iura suis.*

PLATO

PLATO lib. vi. de legibus ait, δις τὸ καλὸν καὶ πρὸς ἐν ὧν βλάπτει, id est, Bis pulchrum & laudabile dicere, nihil nocet. Quare etsi hoc symbolum in prima quoq. Centuria exposuimus, hoc loco tamen diversa quidem expositione propter illius elegantiam repetere placuit. Varro lib. iv. de re Rustica, naturam api plurimum artis ac ingenij tribuisse scribit, ut qua minime sit malefica, & quod nullius opus vellicans faciat deterius. Nam neutiquam floribus insidendo officit, ac impedit quo minus fructum afferant De quo Aristoteles lib. xi. cap. viii. adhuc multo proluxius agit, nec non Plinius, ipsius hac in parte copiosus interpres. Rectiss. autem hoc symbolum ab illis usurpari poterit, quorum omnium actionum & universe vite finis eo spectat, ut sine ulla injuria & damno semper quam pluribus possint inservire, nec ulli quicquam mali inferre. Est autem innocentia, secundum Ciceronem, puritas animi, omnem injuria illationem abhorrens, quam in Tusculan. Questionibus ἀπάρεται, id est, affectionem animi qua nemini noceat, nominare solitus est. Apud alios adjecta est græca inscriptio, Α'Φ' ΕΚΑΣΤΟΤ ΤΑ ΧΡΗΣΙΜΑ, id est, AB UNOQUOQUE UTILIA. Quæ admodum enim apicula in florido prato ad quosvis flores advocat, atq. ex illis solum ea, quæ sibi utilia sunt, carpit & inde auferit: sic nos quoq. relictis alijs superfluis vel etiam detrimentosis studijs, adeat tantū animum applicare debemus, quæ aliquid utilitatis ac doctrina bona ac salutaris afferre possint,

Floriferis ut apes in saltibus omnia libant, &c.

secundum Lucretij melliflua carmina. Quo etiam notari potest ex Aeschine ad Ctesiph. selectas veterum poetarum γράμματα olim pueris ediscendas propositas fuisse, ira ἀνδρες ὄντες αὐταῖς χροῦνται ut viri facti eas ad usum transferrent. Plura in Centuria prima symbolo LXVII. Vt prosim.

XCI.

SINE INJURIA

*Qua multis profint, sapiens fert, colligit, augee,
Vt varios flores sedula libat apis.*

EST

XCH.

ST & hoc symbolum antea in prima Centuria aliqua ex parte expositum, cujus tamen hic tractationem pleniorē repetere voluimus. Quod Apes floribus odoratis & inprimis rosis apprime delectetur, & inde suavis alimentum sibi comparent, antea dictum est, & libet insuper afferre in medium B. Basilij egregiam similitudinem, quam ponit in commentario de legendis libris Ethnicorum: ὡς γὰρ τῶν ἀνθρώπων τοῖς μὲν ἀνθρώποις ἀρετὴ τῆς ἐυσωτίας ἢ τῆς ἡσυχίας ὅστις ἡ ἀσπίλαυσις, ταῖς μελίταις δ' ἄρα καὶ μέλι λαμβάνειν ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχει: ὥτω δὴ καὶ ταῦτα τοῖς μὲν τὸ ἡδὺ καὶ ὀσμυρῆδες μόνον τῶν τοιούτων διώκουσιν, ἐστὶ δὲ τιν' καὶ ὠφέλειαν ἀπ' αὐτῶν εἰς πᾶσι ψυχραῖς διδοῦσιν, id est, velut enim florum hominibus quidem usque ad odorem & colorem est usus, apes autem melex ipsis excipere novērunt: Sic etiam hic qui diligentes in legendo existunt, non solum quod dulces jucundumque fuerit in eorum libris persequuntur, sed quandam ex illis utilitatem in animum reponere student. προσὶ γὰρ, ut Aristides ait in Panathen. ὡς ἀληθῶς καὶ θανάτου καὶ δόξης φερόντως ἀνθρώπων, ἢ ἐν μαθήμασι καὶ λόγοις: Verè purum & hominis proprium alimentum, artes & littera. E contrario autem Scarabaeus, ut Aelianus refert. lib. IV. cap. XVIII. ab odoratis laeditur, ac foetidis oblectatur, inprimis vero rose adeo illi sunt contrariae, ut illis involutus quoque intereat. Quod proprie etiam convenit ingenio agresti ac ab omni liberali institutione, ac doctrina laudabili plane abhorrenti, cum alij bene educati & instituti tantopere his sese oblectent, ac sustentent. Quod pertinet proverbium tritum, Scarabaeus unguentum, quod Plutarchus VII. Symposiac. Quaest. VII. in philosophum austeriorem quendam, qui psalteriam in convivio volebat ferre convenire ait.

UNI

XCII.

UNI SALUS ALTE-
RI PERNICIES.

*Prosa mors, scarabae, tibi est, apis una voluptas.
Virtus grata bonis, est inimica malis.*

* 2

DE

DE animalculis tam in nive quam igne viventibus locus habetur apud Aristotelem lib. v. cap. xix. de hist. Animal. satis memorabilis, quem integrum ascribere placuit. Quinetiam in ijs qua putredinem nullam posse recipere existimantur, nasci animalia novimus, ut vermes in nive vetustiore, qui hirti sunt pilis & rubidi, quoniam & ipsa nix vetustate rubescit, sed in nive media terra candidi & grandiores inveniuntur. Torpent omnes ac difficulter moventur. In Cypro insula ararijs fornacibus, ubi chalcitis lapis ingestus compluribus diebus crematur, bestiola in medio igne nascuntur pennata, paulo muscis grandibus majores, quae per ignem saliant atq. ambulant. Emoritur & hoc genus & illud nivis alumnum, cum alterum ab igne, alterum a nive dimotum est. Hec ille. Plinius lib. xi. cap. xxxvi. eadem repetens vocat pyralin sive pyraustam, de quo in symbolo proximo plura. Seneca quoq. lib. v. cap. vi. cum admiratione potius quam causa explanatione idem affirmat, itemq. Aelianus lib. ii. cap. ii. à quo πυρῳοι, id est, in igne nati vocantur. Hoc tamen nescio, quare ratione inductus Ovid. vi. Fastor. negare videtur,

Nec tualius Vestam, quam puram intellige flammam:

Nataque de flammis corpora nulla vides.

Erasmus in Adagys proverbio, πυρῳοι μὲν, id est, pyrausta interitus, hoc symbolum interpretatur vel de ἀκρωτότοις, id est, qui celeriter intereunt, vel etiam de illis, qui nullibi alibi vivere possunt, quam in proprijs ac consuetis laribus & domicilijs, à quibus si paulo longius abesse cogantur, sibi moriendum existiment. Alij ex Plinio ascripserunt MORIAR SI EVASERO, quod non absimile est illi, ἀπωλόμην ἂν, εἰ μὴ ἀπώλομην, id est, sperimus, si non perimus, à contrario sensu.

MORE.

CXII.

MORERER EXTRA.

*Turpe est in proprijs fixum confislere tectis,
Nec cælo annata conditione frui.*

a 3

NITF.

XCIV.

NITEDULA sive Cicindela, quam vulgo noctilucam appellant, insectum est pennatum instar musca, cujus quoque meminit Aristoteles lib. 1. de part. Animal. cap. 111. vocatque λαμπυρίδα, vel secundum alios, λαμπυρίδα, quia noctu per arva luceat, instarque flammam micet. Plinius lib. XVIII. cap. XXVI. de his ita scribit. Est signum illius (hordei) maturitatis, & horum (milij ac panici) sationis commune, lucentes vespere per arva cicindela, ita appellant rustici stellantes volatus, graeci vero lampyridas incredibili benignitate naturae. De quo plura apud eundem autorem legi poterunt, libro jam commemorato, & lib. XI. cap. XXVIII. Apud nos quidem vermis est Eruca similis qui eadē parte quae cicindela noctu fulgorem tam clarum emittit, ut etiam ad illū litterae legi possint, ut scribit Gesner. de Lunar. & reb. noctu lucentibus. Quamquam verò & hoc symbolum autor illius ad honesti amoris significationem accommodaverit, inprimis tamen ille forsitan demonstrare voluit, conjugium optatum & felix à cælo, id est, Deo opt. max. peculiariter hominibus procurari, nec nostro judicio aut industria, sed soli providentia divina esse ascribendum. Quod probat ista memorabilis sententia Salomonis in proverb. cap. XIX. ubi graeca ita leguntur, Δικον ἐν ὑπαρξιν μερίσσει πατέρες παῖσι, καὶ ἡ κυρία ἀμύλλεται γυνὴ ἀνδρὶ, ubi usitata versio sic habet, Domus & divitiae dantur à parentibus: à Domino autem proprie uxor prudens. Quod amicus meus D. Conradus Rittershusius vir doctiss. hoc aliquando disticho inclusit,

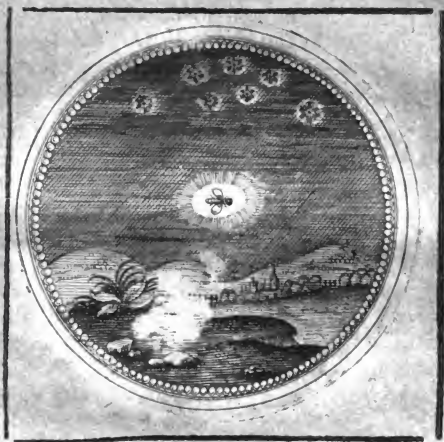
κλήματα μὲν πατρὸς γονέων ἀπο κληρονομῶσιν,
ἢ ἀγαθὴ δὲ θεῶν σύζυγός ἐστι δόσις.

Heredes patrum gnati bona plurima cernunt,
Mora est dator est conjugis ipse Deus.

MEUS

XCIV.

MEUS IGNIS A B O R T U.

*Ne forte in tenebris offendas, sum tibi summi
Flamma iter ostendens provida cura DEI.*

ADMI.

AD MIRANDAM prorsus Bombycū generati-
onem & variam mutationem legere possu-
mus apud Aristotelem lib. v. de histor. Ani-
mal. cap. XIX. & Plinium lib. XI. cap. XXII. &
XXIII. Qua omnia Hieronymus Vida Cremon-
ensis eleganti poemate elaboravit. Fit autem primum ex ovo
vermis, ex verme eruca, deinde bombylius, ex hoc Nectyalus,
& tandem spatiosus mensium Bombyx. Post quadragesimum
verò diem, quo eruca se abdidit & in Bombylium est mutata,
subnascentis papilio (quem Aristoteles videtur νεκταλὸν vocasse)
exeso folliculo, ut exitum quærat, filum profcindit & fit qua-
tuor alis pennatus. Vida ita versibus expressit lib. II.

Nonne vides, cum carceribus exire reclusis
Instant ardentes, quanta nitantur opum vi?
Clausa obstat domus, & fili densissimus ordo,
Nec mora nec requies, vestigant omnia circum,
Explorant quæ aditus omnes, si qua potis extra
Rumpere, & optatæ rursus se reddere luci.

Hinc quidam nobilis juvenis mature ex carcere amoris ac Ve-
neris laqueis & illecebris, quasi ex dura servitute sese liberans,
& ad bonam frugem rediens, totus se studiis gravioribus &
cognitioni rerum laudabilium addicere, & tãquam alas, qui-
bus ex sordibus prioribus evolet, comparare studuit. Alius
græcum hemistichium ex Epigrammat. lib. II. addidit ΑΠΤΕ-
ΡΟΣ' ΟΥ ΔΥ ΔΥ' ΝΑΤΑΙ, id est, sine pennis non potest, scilicet avo-
lare. Alius ascripsit, ET FECI ET FREGI, ingeniose in-
nuens, quod sicut incantius in juventute voluptatibus & a-
moribus fuisset irriverens & sponte sua illis servisset, sic paulo
post maturiore judicio & vera ratione superveniente illa om-
nia reliquisse, ac tandem tanquam fracto ergastulo ad meliores
partes avolasse.

XC.V.

PURUS UT ERUM-
P A M.

*Caca voluptatum, o juvenes, abrumpite vincla,
Liberi erunt vestra his pectora vindicijs,*

CICA.

ICADAM quasi cito cadentem, id est, celeriter evanescentem dictam esse quidam volunt, apud grecos τέτις est *τί τή τή*, id est, stridere. Aristoteles lib. v. cap. xxx. in minores & majores dividit, & has argutas, illas mutas esse, maresq; canere, fœminas silere ait. Cuius rei eleganter reddit rationem Theophrastus Simocatus in probl. physicis. Quod si quis pleniorẽ de his cognitionem desideret, legat quæ Calius Rhodiginus lib. xvii. cap. vi. prolixè disseruit. Sicuti autem cicada hieme recondita torpet & in terra latitans frigora patienter tolerat, expectans tempus astat calidius, cuius tepore & simul roscido florum ac herbarum humore quasi reviviscat: ita vir prudens ferens aliquantisper patienter adversæ fortune insultus, fortunam meliorem animo constanti & aquo in terra expectat. Quod quidem pijs hominibus indubitanter divinum auxilium suo tempore sperantibus in omnib. calamitatibus assidue est meditandũ. Quale evidẽtis exemplum in S. Iob. proponitur, ex cuius libro c. xiv. hoc dictũ desumptũ est, ubi ait: Cunctis diebus militia mea expecto donec veniat immutatio mea. Hadrianus Iunius aliter accepit. nam cum cicada tantum rorem lambat ex floribus jam apertis & reliquos immaturos & occlusos pratereat, donec suo tepore quoq; illis frui liceat, presentib. interea fruens: ita quoq; unusquisq; in sua avaritiã cõtentus vivere, quãdiu necesse est, debet. Addidit autem Italicum proverbium, **DI QUESTO ME CONTENTO, ET MEGLIO SPERO**, id est, Presentibus contentus meliora spero. Quo pertinet Lucret. versus lib. iv.

Quod si quis vera vitam ratione gubernet,
Divitiæ grandes hominis sunt vivere parce
Æquo animo, neq; enim est unquam penuria parvi &c.

Notandum autem, pictorem pro cicada perperam hic locustam appinxisse.

XCVI.

EXPECTO DO-
NEC VENIAT.

*Frigora fert patiens, spe veris parvacicada:
Sperat & infestis mens bona semper opem.*

XC VII.

DE Pyrausta proprie sic dicta Aristotelis & aliorum sententiam paulo ante exposuimus, nunc de altera eius significatione aliquid adjungemus, de qua in primis Aelianus lib. XII. cap. VIII. hac habet. Ex ignis fulgore pyrausta, quod vehementi officatur voluptate, idcirco cum flamma vel maxime viget, ad lucernas advolat, atq; nonnihil capere videtur. Cuius meminit quoq; Aeschylus Tragediarum scriptor hoc senario,

Ἰδοὺ καὶ μωρὸν κάρτα πυράυστ' ἐμὸν,

id est

Magnopere stultum metuo pyraustæ exitum.

Aristoteles lib. VIII. de histor. Animal. cap. XXVII. ἡπίλον vocat quoddam genus minus papilionum, quod lucernarum luminibus advolat, idq; Itali vocant farsallam. Idem tamen & culices & muscas factitare scimus. Hinc proverbium, χαρὰν πυράυστ' εὐχόμεσθαι, Gaudium pyrausta gaudes, de momentanea voluptate. Quamvis verò hoc symbolum, sinem breviss. ac pessimum omnium pravæ voluptatum abunde exprimat, atq; ideo Horatius lib. I. Epist. XII. moneat,

Sperne voluptates, nocet emta dolore voluptas.

Et similiter Alexis:

φύγε' ἡδονῶν, σίγησαν ὕστερον βλάπῃ.

Fuge voluptatatem quæ terat in periculum damnum.

tamen in primis ad perditos & immoderatos amores referri solet, quibus capti non aliter ac vehementi igne consumi soleant.

Quare Itali apposite huic symbolo ascripserunt, PIACER CONDUCE A MORTE, id est, Voluptas ad mortem perducit. Quidam addunt, FUGIENDA PETO: quod non solum cum prioribus convenit, sed etiam adhuc magis generalius de omnibus periculosis consilijs & actionibus intelligi poterit.

BREVIS

XCVII.
BREVIS ET DAM-
NOSA VOLUNTAS.

*Qui circumvolitat deceptus amoris ad ignes,
Nunquid naturam papilionis habet?*

b 3

MUSCÆ

XCVIII.

MUSCÆ in speculi superficie tanquam nimis
 glabra & expolita non possunt consistere, inde-
 que levi momento decidunt, at in corporibus
 scabris & duris inhaerere diutius & validius
 illis conceditur. Non aliter viri constantes
 in rebus duris & adversis omnia magno ani-
 mo agunt, & quidem stabilius ac alacrius quam in secundis,
 quas Xenophon ait difficilius esse moderate ferre quam adver-
 sas. Et Plutarchus in erudito commentario παραμυθικῷ ad A-
 pollonium, inter alia egregia dicta, qua huc pertinet, hoc quoq;
 exponit. πεπαυμένων γὰρ ἐστὶ καὶ σωφρόνων ἀνδρῶν πρὸς τὰς δοκί-
 μας εὐτυχίας τὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ πρὸς ἀτυχίας φυλάττειν τὸ πρέπον,
 id est, Recte enim instituti hominis est atq; cordati, neq; muta-
 ri ob eventum rerum quæ videntur prospera, & constanti ani-
 mo decorum in adversitatibus servare. Minimum enim illi
 obesse fortuna potest, qui sibi firmitus in virtute quam in casu
 subsidium collocavit, ut autor in Rhetoricis ad Hevennium in-
 quit. Videtur etiam ita non inconcinne accommodari posse ad
 innocentiam probitatemq; vitam, quod in ea nulle sordes adhe-
 rescere, nulla malevolorum reprehensio, nullus fortune impetus
 locum invenire possit, sicuti de viro bono fecit Ausonius.

Securus, mundi instar habens, teres atq; rotundus:

Externæ ne quid labis per lævia sidat.

Et ante ipsum Horat. lib. II, Sermon, Satyr. VII.

— In seipso totus teres atq; rotundus,

Externi ne quid valeat per læve morari,

In quem manca ruit semper fortuna &c.

XCVIII.

SCABRISQVE TE-
NACIUS HÆRENT,

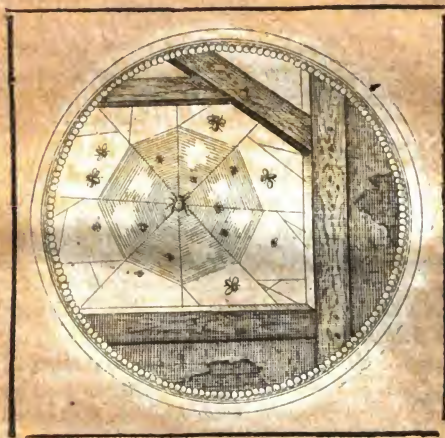
*Rebus in adversis sis fortis: nempe ea parva
Laus est virtutis, prosperitate frui.*

ENI.

NUMERAT Aristoteles lib. IX. de hist. Animal. cap. XXXIX. tria aranearum genera, ex quibus tertium dicit esse sapientiss. & de illarum venatione & artificio in tela consicienda plurima lectu digna proponit. Quem secutus Plutarch. in comment. de solertia Animal. non minus hoc argumentum eleganter tractat, nec non Aelianus lib. I. cap. XXI. & Plinius lib. XI. cap. XXII. itēq; Cicero II. lib. de natura deorum. Anacharsis autem, ut in vita Solonis Plutarchus & Valerius Max. referunt, aranearam telis leges comparabat. Nam ut in his animalcula & insecta infirmiora, quales sunt musca, papiliones & similia, retinentur, validiora autem, ut vespa, & crabrones perrumpunt: ita legib. humiles & pauperes constringuntur, divites vero & potentes illis non alligantur. Sed Stobaeus hoc Zaleuco Locrensi legistori tribuit. Quod quidem de legum inaequalitate potius, quam recta ipsarū observatione intelligendū. Nā Trajanus justiss. Imperat. (ut Dio in eius vita perhibet) praefecto pratorio tradens gladium dixisse fertur: Hoc gladio pro me utaris, donec iusta facio. Sin injuste egero, contra me. Ac similiter Antiochus tertius civitatib. sibi subditis scripsit, si quid unquam per literas mandasset, quod legibus adversaretur, ne curarent, sed haberēt pro illo, quod se nesciente esset scriptum. Quo pertinet Platonis graviss. sententia lib. IV. de legibus, ἐν ἧ (πόλει) μὴ γὰρ ἂν ἀρχόμεν & ἡ καὶ ἀνὺρ νόμος, φθορὰν ὁρῶ τῇ τοιαύτῃ ἐτοιμίᾳ ἔσαν. ἐν ἧ ὃ ἂν διασώτης τῶν ἀρχόντων, οἱ δὲ ἀρχόντες δῆλοι τὰ νόμος, σωτηρίαν δὲ πάντα ἀγαθὰ, ὅσα οἱ θεοὶ πόλεσιν ἐδίδσαν γιγνώσκειν καὶ δορῶ, id est, paratum illi civitati exitium video, in qua non lex magistratibus, sed legi magistratus praesunt. Salutem vero illi, ubi lex servietibus magistratibus dominatur, cuncta certe bona, quae dii civitatibus praebent, huic affore cerno. Et Cicero quoq; alibi dicit, leges cum omnibus una & communi voce loqui.

XCIX.

VIOLENTIOR
EXIT,

*Innodat culicem, sed vespa pervia tela est;
Sic rumpit leges vis, quibus haret inops.*

VISUM

C.

VISUM fuit tandem hanc tertiam Centuriam nostram cum Phœnice concludere, & de illo paulo verbosius, quam antea factum est, differere. Idg. tum propter autorum plurimorum de eo varias ac interdum discrepantes opiniones, tum ob symbola, ex hac ave ingeniosa nonnulla & præclara desumpta. Ac quantum ad primum attinet, si omnium eorum, qui de illo aliquid litteris mandarunt, sententias in mediū proferre vellem, non aliquot pauca pagelle, sed vix liber quispiam grandior sufficeret. quare satis esse putavi, saltem nomina præcipuorum scriptorū hoc in loco notare. Inter quos vetustissimus mihi occurrit Herodotus lib. II. sive Euterpe, quamvis dubitanter de eo loquatur. Philostratus quoq; in vita Apollonij, addit istud, *ἢ Φαει* id est, ut aiunt. Scripserunt de eo etiam Horapollo lib. I. cap. XXXIV. & XXXV. Plinius lib. X. cap. II. qui & ipse veretur, ne quid fabulosi subsit. Solinus cap. XXXVI. Seneca passim. Cornelius Tacitus lib. V. Annal. Aelianus lib. V. cap. LVIII. Lucianus. Sextus Aurelius Victor. Suidas. Xiphilinus in vita Tiberij, qui ait in Aegypto visum, ac Tiberio mortem denunciassē. Glycas Annal. par. I. Artemidorus lib. de insomnijs, cap. XLIX. Aeneas Platonicius. Aristides in oratione de Smyrna beneficio M. Aurelij Imperat. recedificata: atq; inter poetas Oppianus. Ovidius XV. Metamorph. Claudianus. Poema Lactantio falso ascriptum. Tzetzes. Statius lib. III. Inter Ecclesiasticos verò scriptores Gregorius Nazianzenus in præceptis ad virginem, & oratione ultima de Spiritu sancto. Basilius. Tertullianus in libro de resurrectione carnis. Cyrillus, Cyprianus, Epiphanius, Eusebius Pamphilus, in vita Constantini Imperat. Rufinus. Ambrosius de fide resurrect. & V. Hexa. Isidor. lib. XII. Inter recentiores sunt, Albertus Magnus. Solerius lib. XV. Scaliger cōtra Cardanū Exercit. CCXXXIII.

C.

VITA MIHI MORS EST.

*Ex seipsa nascens, ex se reparabilis ales,
Qua exoriens moritur, qua moriens oritur.*

C. 3

VOCAT

vocatq; Semendam, ex scriptoribus recentioribus rerum Indicarum: Pierius Valerian. in Hieroglyphicis. Erasmus in Adagys Chil. II. Centur. I. proverb. XXI. & LVII. Adrianus Iunius proverb. XCIII. Centur. V. Gesnerus de Avibus & plures alij, quorū nomina jā non succurrūt. Sed meo quidem judicio, inter omnes, quos jā enumeravimus, nullus videtur exquisitius ac certius de Phœnice scripsisse, quā Cornelius Tacitus lib. VI. Annal. Cuius ideo verba integra hic apponēda esse cēsuimus: Paulo Fabio & Lucio Vitellio Coss. post longum seculorum ambitum Phœnix in Aegyptum venit, praeiitq; materiem doctissimis indigenarum & Gracorum, multa super eo miraculo disserēdi, de quibus congruunt, & plura ambigua, sed cognitu non absurda promere libet. Sacrum Soli id animal, & ore ac distinctu pinnarum à ceteris avibus diversum, consentiunt qui formā eius definiere. De numero annorum varia traduntur, maximè vulgatum, quingentorum spatium. sunt qui adseverēt, mille quadringentos sexaginta unum interjici, prioresq; alites Sesostride primum, post Amaside dominantibus, dein Ptolemæo, qui ex Macedonibus tertius regnavit, in civitatem, cui Heliopolis nomen, advolavisse, multo ceterarum volucrum comitatu, novam faciem mirantium. Sed antiquitas quidem obscura. Inter Ptolomæum ac Tiberium minus ducēti quinquaginta anni fuerunt. unde nonnulli falsum hunc Phœnicem, neq; Arabum è terris credidere, nihilq; usurpavisse ex his, quae vetus memoria firmavit. Confecto quippe annorum numero, ubi mors propinquet, suis in terris struere nidum, eig; vim genitalem affundere, ex qua fetum oriri, & priviam adulto curam sepeliendi patris, neq; id temere, sed sublato myrrha pondere, tantog; per longum iter, ubi par oneri, par meatui sit, subire patrium corpus, inq; solis aram perferre atq; adolere. Hac incerta & fabulosis aucta.

CIII.

auſta. Ceterum aſpici aliquando in Aegypto eam volucrem, non ambigitur. Hac ille. Sed notandū, præter Claudianum, & Poëma Lactantio perperam attributum, nec Plinium, neq. Tacitum vel alium ex veteribus tradiſſe. Phœnicem ſeipſum comburere, quod tamen poſtea recentiores uniuerſi ſecuti ſunt. Sed veniamus jam ad ſymbola, quorum primum eſt, UT VIVAT: à Ruſcello aſcriptum Madrucio Cardinali, quod alij plenius efferunt, SE NECAT UT VIVAT: Cujus interpretatio multiplex eſſe poteſt. Nam primum generalius ſignificat hominē, qui omnes ſuas cogitationes & actiones eo dirigere conatur, ut ſua vita brevitatem egregia ſamacoꝑenſet, & inde ſeſe quaſi immortalē reddere queat. Alij potius ad verā amplitudinem exercendam referunt, intelligendo per ſolem, ad quem Phœnix aſpirat, & cujus beneficio regeneratur, CHRISTUM, noſtrum redemptorem, unicū juſtiæ ſolem, cui omnia noſtra merito debemus referre accepta, & ejus cauſa quævis libenter in hoc mundo perferre, quo tandem per ipſum vitam beatam & æternam vivere queamus, certe nobis perſuadentes, hanc mortem noſtram eſſe initium vitæ melioris, de quo præclarum diſtichū & à multis cōmēdatum legitur Ravennæ ad picturā Phœnicis:

Securus moritur qui ſcit ſe morte renaſci,

Mors ea non dici, ſed nova vita poteſt.

Quo & noſtra hæc inſcriptio, ex Sympoſij Aenigmat. ſumta pertinet. VITA MIHI MORS EST. Sic B. Tertullianus in libro de reſurrectione carnis inquit, pleniffimum ac firmiſſimū ſpecimen eſſe huius ſpei (reſurrectionis) ex hoc alite ſumendum, quod B. Ambroſius quoq. & Epiphanius in Phyſiologo aſſerunt. Quare quidam græcum dictum aſcripſit. ΘΝΗΣΚΩΝ ΟΥΚ ΑΠΟ ΘΝΗΣΚΩΝ, id eſt, moriens non moriens. Cujus argumenti plurimæ extant ſententiæ apud ſacrarum literarum interpre-

CIV.

res præclara. Quidam Bartolomeus Taegius, qui de symbolis
sive impressis Italice breviter & accurate scripsit, addidit NE
PEREAT: quo ait exprimi hominis pij ac religiosi propositum
& studium laudabile, in fugiendis, & compescendis voluptati-
bus ac illecebris huius mundi, & affectibus & cupiditatibus
suis nimis moderandis ac vincendis, deniq; in castigando pro-
prio corpore, ne vitis cum jactura animæ obsequatur. Quod B.
Nazianzenus lib. 1. Sententiarum spiritualium his jambicis
versibus breviter de quibusdam vitij's exposuit,

ἔρος, μέδῃ, ζῆλ & τι καὶ δαίμων, ἴσα.

ὅς ἂν προσέλθῃ, τὸ φρονεῖν ἐπέκλυσε.

τῆς, προσευχῇ, δάκρυον, τὰ φάρμακα,

ἢ δ' ἱατρεία τῶν ἐμῶν νοσημάτων.

id est,

Vinum, libido, livor & dæmon, idem:

Quorum occuparint, opprimunt hæc pectora:

Medentur hic, lacrymæ, fames, preces,

Sic est mæx curatio ægritudinis.

*Aliud præterea symbolum Phœnix suppeditat, nimirum, Nu-
TRIX IPSA SUI, ex poemate Lactantio ascripto,*

Ipsa sibi proles, suus est pater, & suus hæres,

Nutrix ipsa sui, semper alumna sibi.

*Quod illis recte tribuitur, qui suamet industria & virtute ad
res magnas sine aliorum adminiculo pervenerunt. Serenissima
quoq; Helionora Austriaca, CAROLI V. soror, ex hoc alite desu-
mere voluit symbolum, cum inscriptione: UNICA SEMPER
AVIS, secundum Ovidium II. Amor.*

Et vivax Phœnix, unica semper avis.

*Quo demonstrare studuit (ut Paradinus refert) sicuti optima
& pretiosiss. quæq; rara sint & inventu difficilia, ita quoq; sibi
esse persuasum, se nunquam talem alterum maritum, qualis
fuerit*

C V.

fuert FRANCISCUS I. Rex Gallia, in posterum esse reperturum. Est autem notum, quod proverbij loco vocemus aliquem propter raras ingenij dotes unicum Phœnicem, quia alios omnes ita excellat, ut neminem parem habere videatur. Illustrissima quoque princeps Bona Sabaudiensis, Ioannis Galeatij Mediolanensium Ducis mater, orbata marito, curavit in numismate cudi Phœnicem, additis his verbis: SOLA FACTA SOLUM DEUM SEQUOR. Quo indicaret, quemadmodum hac avis sola & unica in orbe inveniatur, sic etiam se propter solitudinem ob mariti obitum, eo redactam esse, ut in posterum reliquis omnibus spretis & posthabitis omnino apud animum suum constituerit, soli DEO aeterno inservire, ac omnia sua illi addicere. Quamquam verò plura huius generis symbola sese offerant, quæ in se non contemnendam doctrinam continent, tamen hæc sufficere hoc loco putavimus atque ita Centuria huic bono omine finem imponamus.

OPTI-

HÆc quoque te celare par non fuit', & auctiorem & accuratorem in parte esse hanc novam Emblematum paternorum editionē nostram. Quod tibi conferenti eam cum priori statim liquebit. Secutus enim in hac sum exemplar paternum, in quo ille & emendaverat, & addiderat non pauca, plane ut ipse quoque de alia editione cogitasse videatur, Sed & cum ipse, ut vir optimus, non dissimulavit antea, non se, sed alios in distichis componendis elaborasse, sane iniquum fuerit, hoc non à me præteriri. In prima igitur Centuria maioris partis auctorem merito laudamus, Joachimum Jungermanum Lipsiensem, ad virtutem & gloriam natum Juvenē, amicum nostrum; Sed quem in medio utriusque cursu invidia Fati hei extinxit! Reliqua ferē eiusdem, ut & pleraque in duabus sequentibus Centuriis, C. L. V. IC. Cunradus Rittershufius Antecessor in Academ. Norica, nonnulla nos quoque subiunximus, Hæc volebam nescius ne esses, Vale.

LVD. CAM.